

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	9
1.1. Економічна сутність, визнання та класифікація основних засобів.....	9
1.2. Економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження.....	20
1.3. Передумови організації та методології обліку і контролю основних засобів та аналізу ефективності їх використання на базовому підприємстві.....	31
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ.....	41
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	41
2.1. Організація та розробка системи первинного обліку основних засобів...	41
2.2. Фінансовий облік основних засобів.....	45
2.3. Проблемні питання обліку й оподаткування операцій з основними засобами	56
2.4. Особливості постановки задачі обліку основних засобів в автоматизованих системах бухгалтерського обліку.....	65
Висновки до розділу 2.....	75
РОЗДІЛ 3 КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ.....	77
3.1. Інформаційні джерела, основні показники та методи контролю основних засобів та аналізу ефективності їх використання.....	77
3.2. Методика контролю основних засобів.....	85
3.3. Апробація методики аналізу ефективності використання основних засобів.....	96
Висновки до розділу 3.....	104
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	110
ДОДАТКИ.....	119

ВСТУП

Актуальність теми. Вдосконалення ринкових зв'язків змушує вітчизняні підприємства замислитися щодо виконання всіх функцій управління, зокрема облікової, що зумовлює пріоритет управлінського напрямку в розвитку бухгалтерського обліку, який додає сучасні особливості обліку. Проблема ефективного управління сучасним підприємством тісно пов'язана з інформаційною системою приймання управлінських рішень. В умовах нестабільного зовнішнього середовища, зростання конкурентної боротьби, розвитком інформаційного суспільства суттєво зростає інформаційний потік, який вимагає оперативної обробки. Тому на підприємстві потрібно створити таку облікову систему, яка здатна задовольняти постійно зростаючі інформаційні запити системи.

Основні засоби є вагомим елементом господарської діяльності підприємств, від ефективності використання яких у значній мірі залежать фінансові результати діяльності підприємства. Відповідно, ефективність використання основних засобів на підприємстві, залежить від правильної організації їх обліку, аналізу та контролю. Враховуючи це, питання розроблення елементів облікової політики підприємства щодо основних засобів підлягає ретельному опрацюванню.

Сучасний етап економічного розвитку України характеризується різноманітними трансакційними процесами під впливом чинників глобалізації та євроінтеграції. Одним із найважливіших напрямів реорганізації бухгалтерського обліку є реформування обліку основних засобів як провідної складової активів. Нині актуальним питанням є перегляд основних позицій щодо обліку основних засобів на українських підприємствах відповідно до змін нормативно-законодавчих основ та поширених процесів упровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Це веде до необхідності конкретизації визначення поняття «основні засоби», виявлення проблемних аспектів їх класифікації та процесу ведення обліку і контролю основних засобів.

Поступове втілення економічних реформ та сталий розвиток економіки вимагають значних капітальних інвестицій, які є основою розвитку окремих підприємств, окремих видів економічної діяльності та країни в цілому. Інвестиційна діяльність, пов'язана з реальними (капітальними) інвестиціями, та її ефективність набувають особливого значення для підприємств усіх галузей економіки.

Основні засоби є важливим елементом активів підприємства, який забезпечує його повноцінне функціонування. Зазвичай, у більшості виробничих підприємств основні засоби займають значну частину активів. Тому стан і вартість основних засобів цікавлять як керівництво, так і зовнішніх інвесторів, акціонерів, засновників, оскільки як достовірна оцінка об'єктів основних засобів дає можливість зробити висновки про фінансовий стан підприємства та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Основні засоби – матеріальна основа будь-якої підприємницької діяльності. Без основних засобів (власних чи орендованих) сьогодні не може здійснюватися жоден господарський процес, тому порядок обліку основних засобів є важливим методичним питанням.

Сьогодні Україна все більше вбудовується в архітектуру світової економіки, тому для вітчизняних підприємств доцільним є ведення обліку, формування звітності та аудиторських висновків як за національними, так і за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО), в тому числі обліку основних засобів.

Актуальність обраної теми пов'язана зі зростанням значення правильного ведення бухгалтерського обліку та контролю основних засобів підприємства, аналізу ефективності їх використання на підприємстві як способу визначення шляхів їх подальшого розвитку.

За даними Державної служби статистики України, протягом 2000–2016 рр. спостерігається зростання вартості основних засобів за всіма видами економічної діяльності в Україні від 828 822 млн грн до 817 7408 млн грн, тобто – у 9,9 рази (Додаток А).

У Додатку Б наведено інформацію про стан основних засобів за галузями економіки в Україні станом на кінець 2017 року. За даними таблиці, бачимо позитивне зростання вартості основних засобів підприємств України на 2,8%. Максимальну частку в структурі становлять підприємства промисловості – 37,9%, переробної промисловості – 21,5% та транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 19,3%.

Розвиток інформаційних технологій, активне входження України в сучасні глобалізаційні та інтеграційні процеси вимагають постійного удосконалення бухгалтерського обліку основних засобів відповідно до новітніх світових тенденцій. Удосконалення аналізу ефективності використання основних засобів повинно включати покращення системи показників аналізу за допомогою використання динамічно впорядкованого ряду показників. Така система показників має включати в себе вартісні характеристики матеріальних активів підприємства, показники, які відображають ефективність використання основних засобів та показники економічного ефекту

Місце обраної теми в системі наукових досліджень. Питанням обліку, аналізу та контролю основних засобів присвячені дослідження Т. П. Остапчук, Л. В. Городянської, Р. В. Бойка С. В. Рилєєва та інших. У своїх працях науковці розглядали теоретичні та методичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами. Окремі аспекти обліку основних засобів вивчали Б. Мізюк, Н. Міценко, О. Соколова, Л. Фролова, М. Чорна, Н. Шадченко та інші вчені. В. В. Сопко досліджувала особливості відображення основних засобів в первинних документах. М. М. Бенько досліджував питання автоматизації обліку основних засобів. О. Л. Мошковська, А. Б. Борисов, Г. А. Вознюк, Н. Н. Грабова досліджували особливості бухгалтерського обліку та контролю операцій з використання основних засобів.

Проте, незважаючи на значний внесок науковців, невирішеними залишаються окремі питання; зокрема обґрунтування сутності основних засобів для потреб бухгалтерського обліку та досягнення її конвенційності в напрямі узгодження з МСФЗ. Подальшого дослідження вимагають питання теоретичного

та практичного характеру, що пов'язані із впливом на процес ведення бухгалтерського обліку основних засобів специфіки організації виробничої діяльності та структури підприємств, розкриттям необхідної інформації щодо даних активів у фінансовій та управлінській звітності для прийняття оперативних рішень.

Метою дипломної роботи є теоретичне дослідження професійних проблем та рішення задач прикладного характеру обліку, контролю і основних засобів та аналізу ефективності їх використання.

Завданнями випускної кваліфікаційної роботи є:

- визначити економічну сутність та класифікацію основних засобів;
- дати економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження;
- розглянути передумови організації та методології обліку і контролю основних засобів та аналізу ефективності їх використання на базовому підприємстві;
- дослідити організацію та розробку системи первинного обліку основних засобів;
- проаналізувати фінансовий облік основних засобів;
- визначити проблемні питання обліку й оподаткування операцій з основними засобами;
- розглянути особливості постановки задачі обліку основних засобів в автоматизованих системах бухгалтерського обліку;
- дослідити інформаційні джерела, основні показники та методи контролю основних засобів та аналізу ефективності їх використання;
- розглянути методику контролю основних засобів;
- здійснити апробацію методики аналізу ефективності використання основних засобів.

Об'єкт дослідження – процес обліку, контролю основних засобів та аналізу ефективності їх використання.

Предмет дослідження – організація та методика бухгалтерського обліку і контролю основних засобів, система показників, критеріїв, методи аналізу і оцінки стану ефективності використання основних засобів.

Методологічні прийоми досліджень: методи аналізу та синтезу, системного підходу, теоретичного узагальнення та порівняння економічної сутності використовувались в ході вивчення сутності та класифікації основних засобів, факторний аналіз використовувався для дослідження методики аналізу використання основних засобів; порівняння, групування – для виявлення залежності результативних показників від складових їх формування. Графічний метод використовувався для наочного зображення фінансових показників підприємства.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, статті періодичного друку, первинна документація підприємства, реєстри обліку, звітність підприємства, нормативно-правові акти, статистичні матеріали Державної служби статистики України тощо.

Практична значущість обраної теми випускної кваліфікаційної роботи для ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» полягає в розробці основних напрямів і конкретних рекомендацій з удосконалення обліку, контролю та аналізу основних засобів, що посилять інформаційне забезпечення управління основними засобами

Наукова гіпотеза полягає в наступному: в області інформаційного забезпечення управління основними засобами існує набір ключових факторів успіху, що забезпечуються постійним розвитком теоретико-методологічних, організаційних та науково-методичних положень обліку, контролю та аналізу основних засобів, що у кінцевому рахунку забезпечить удосконалення основних засобів і досягне переваги над основними конкурентами завойовуючи кращі позиції на ринку.

Наукова новизна даного дослідження полягає в тому, що: удосконалено теоретичні положення обліку, контролю та аналізу основних засобів, розроблено науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення організації обліку та

контролю основних засобів на підприємстві, методики аналізу ефективності використання основних засобів.

Апробація результатів дослідження. – здійснена шляхом опублікування наукової статті «Аналіз ефективності використання основних засобів» у Віснику студентських наукових робіт студентів заочної форми навчання.- К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

1.1. Економічна сутність, визнання та класифікація основних засобів

Функціонування будь-якого підприємства неможливе без дослідження стану та особливостей основних засобів, адже вони є матеріально-технічною базою виробництва. Від обсягу та технологічного стану основних засобів підприємства залежать рівень технічного оснащення праці та його виробнича потужність. Обсяг акумульованих підприємством основних засобів дає уявлення про його величину, можливості та перспективи розвитку.

Економічна природа «основних засобів праці» визначається тими конкретними умовами, в яких вони вироблені, придбані, отримані за лізингом, безоплатно або орендовані, і в яких їх експлуатують. Економічною в них є втілена праця і визнані споживчі якості, тобто здатність бути використаними.

Основні засоби – це засоби праці, що безпосередньо задіяні у виробництві із наявним матеріально-речовим аспектом та вартістю понад встановлений ліміт, що переносять її на вартість виготовленої продукції.

У економічній літературі поняття «основні засоби» має широкую базу трактувань та визначень. Так, в роботі Л. К. Сук та Н. Г. Виговської визначається, що необхідно розрізняти поняття «основні засоби» та «основні фонди». Різні підходи до визначення «основні засоби» подані в роботах Ю. А. Бабаєва, Н. Д. Бабяка, П. С. Безруких, А. Б. Борисова, Ф. Ф. Бутинця, М. Я. Дем'яненко, В. В. Сопко. Методологічні питання отримання інформації про «основні засоби» визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» та в міжнародному стандарті фінансової звітності – М(С)БО 16 «Основні засоби». Деякі питання відображені у Податковому Кодексі України.

3. Манів та І. Луцький наголошують, що підприємство з моменту його створення має статутний капітал (фонд), який складається з основних фондів та оборотних засобів (фондів). Оборотними фондами є сукупність предметів праці, що повністю переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції [49, с. 123].

Оперуючи поняттям «основні фонди», характеризують їх як засоби праці, що беруть участь у виробничих циклах, зберігаючи при цьому натуральну форму, а їхня вартість переходить на виготовлений товар у міру зношення (амортизації). Усі засоби, задіяні у виробничому процесі (машини, устаткування, технологічні лінії), створюють умови для його здійснення та слугують для переміщення та збереження предметів і продуктів праці (складські приміщення, транспортні засоби), є виробничими основними фондами. Економічна сутність і матеріально-речовий зміст основних та оборотних фондів становлять цілісність, яка створює умови для здійснення технологічних процесів і роботи виробничого устаткування [49, с. 132].

Варто зазначити, що у плановій економіці використовувався термін «основні фонди». Основні фонди – це сукупність вироблених суспільною працею матеріально-речових цінностей, що діють протягом тривалого періоду. До основних фондів у плановій економіці зараховували будівлі, споруди, передавальні пристрої, машини, обладнання, транспортні засоби, інструменти, виробничий і господарський інвентар, робочу і продуктивну худобу тощо.

В Україні до 2011 р. у податковому законодавстві використовувалося поняття «основні фонди», яке було частково замінене на «основні засоби». Під основними засобами розуміють і наявні засоби виробництва, і вартісне їх відображення в обліку.

Основні засоби у зарубіжній обліковій практиці розглядаються як довгострокові активи. Основні засоби – цінні предмети, такі як будівлі, транспортні засоби, землі та обладнання, що знаходяться у власності фізичної особи або корпорації для одержання прибутку [78, с. 98].

Відповідно МСБО 16 «Основні засоби», основні засоби – це матеріальні об’єкти, які: утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей; використовуватимуться, за очікуванням, більше одного періоду [16].

Незалежно від фізичної форми основних засобів, інформація про активи компанії є ключовим компонентом точної фінансової звітності, оцінки бізнесу і ретельного фінансового аналізу.

Основні засоби є основою виробництва із притаманними їм фізичними властивостями. З точки зору активів підприємства, основні засоби повинні приносити у результаті свого використання економічну вигоду. Основні засоби є об’єктом капітальних вкладень, що характеризує взаємозв’язок процесу інвестування та основних засобів.

Як економічна категорія основні засоби – це частина постійного виробничого капіталу, яка виступає у формі засобів праці та поступово, протягом багатьох виробничих циклів, переносить свою вартість на виготовлений продукт.

Наразі в економічній літературі існує значна кількість підходів до визначення сутності основних засобів. Систематизацію поглядів дослідників щодо сутності поняття «основні засоби» наведено в табл. 1.1.

Щодо економічної суті поняття «основні засоби», необхідно уточнити таке: у натуральному вигляді їх можна використовувати більше одного року, або одного операційного циклу; схильність до зношування, яка виявляється у поступовій втраті можливої подальшої експлуатації у зв’язку зі старінням, закінченням резерву потужності (матеріальне зношування) або з втратою доцільності паралельної експлуатації у зв’язку з виникненням основних засобів, що мають якісніші характеристики (моральне зношування); специфічний характер кругообігу та відшкодування вартості через механізм поступової амортизації з віднесенням амортизаційних відрахувань на поточні витрати підприємства, і відповідно вартість продукції (робіт, послуг).

Таблиця 1.1

**Огляд наукових шкіл (підходів) щодо визначення сутності
об'єкту управління**

№ 3 / п	Зміст об'єкту управління	Представники наукової школи
1	2	3
1	непоточні активи, якими компанія володіє порівняно довго з метою продовження та розвитку своєї діяльності, а не для перепродаж	М. Куттер [47]
2	матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більший, ніж один рік (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік)	О. Лишиленко [48]
3	термін бухгалтерського обліку, синонім економічного поняття «основні фонди». До основних засобів належать матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більший від одного року (або операційного циклу)	А. Загородній, Г. Вознюк [38]
4	матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більший від одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік)	Т. Бутинець [24]
5	засоби праці, що експлуатуються довше, ніж один рік, і мають вартість понад встановлений ліміт, повністю і багаторазово беруть участь у процесі виробництва, переносять свою вартість на готову продукцію частинами, у міру зношення	С. Мочерний [55]
6	засоби праці виробничого та невиробничого призначення. Характерною особливістю основних засобів є участь у процесі виробництва тривалий час, протягом багатьох циклів, за збереження основних властивостей і первинної форми, при цьому поступове зношування і їх вартість переносяться на продукцію, що виготовляється	А. Борисов [22]
7	основні виробничі фонди і оборотні виробничі фонди – це вартісні категорії. Натуральною оболонкою основних фондів є засоби праці, оборотних – предмети праці. Їх розрізняють за способом перенесення своєї вартості на собівартість продукції. Основні виробничі фонди – це та частина виробничих фондів, вартість яких вступає в кругообіг Д-Д' у повному обсязі, а завершує його по частинах, у розмірі зношення	В. Осипов [59]
8	уречевлена форма грошової вартості засобів праці, коли гроші вживаються як «грошова одиниця вимірювання» для визначення спожитої вартості товару – кількості праці, яка витрачена на їх виготовлення	І. Скворцов [67]
9	матеріальні активи, що функціонують в натуральній формі як у виробничій сфері, так і в невиробничій протягом довгого часу (більш за один рік)	А. В.Щербина

Продовження табл. 1.1

1	2	3
10	сума капіталу, вкладеного в сукупність матеріально-речових об'єктів і цінностей, що використовуються в процесі виробництва для впливу на предмети праці і їх перетворення в придатні до споживання продукти. Основний капітал приймають участь в багатьох циклах виробництва, служить протягом довгого часу й переносить свою вартість на вартість вироблених з його допомогою товарів поступово, по мірі зносу шляхом нарахування амортизації	I. Фамінський. [75]

Таким чином, досить повно відображає сутність поняття «основні засоби» таке визначення: це матеріальні активи, придатні для використання в процесі діяльності суб'єкта підприємництва, які втрачають свою вартість частково, шляхом перенесення її на знов створений продукт, очікуваний термін використання (експлуатації) яких більше одного року.

Розглянемо законодавчі аспекти визначення терміну «основні засоби» в Україні у табл. 1 2.

Сутність і матеріально-речовий зміст основних засобів є визначальними характеристиками в окресленні їх значення для здійснення відтворювальних процесів, функціонування та розвитку будь-якого виробництва. Уся сукупність наявних виробничих засобів становить найбільшу за питомою вагою частину національного багатства країни. Основні засоби визначають характер матеріально-технічної бази виробничої сфери на різних етапах її розвитку.

Таблиця 1.2

Законодавчі аспекти визначення основних засобів в Україні

№ з/п	Джерело	Формулювання
1	2	3
1	Податковий кодекс України [1]	матеріальні активи, зокрема запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких перевищує 6000 грн, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом, та очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)

Продовження табл. 1.2.

1	2	3
2	МСБО 16 «Основні засоби» [16]	матеріальні активи, якими підприємство володіє з метою їх використання в процесі виробництва, постачання товарів, здійснення послуг, надання в оренду або для адміністративних цілей, і які, як передбачається, використовуватимуть за очікуванням протягом більше ніж один період
3	П(С)БО 7 «Основні засоби» [6]	матеріальні активи, які підприємство (установа) утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більший, ніж один рік (або операційний цикл, якщо він довший, ніж рік)
4	Наказ «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» [5]	матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта бухгалтерського обліку в державному секторі або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року
5	П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [14]	До основних засобів включають вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу, довірчого управління об'єктів і орендованих цілісних державних майнових комплексів.

Усі автори, незалежно від того, чим є для них основні засоби – активом чи засобом праці, – сходяться на тому, що основні засоби зазнають фізичного (матеріального), морального (техніко-економічного) і вартісного (економічного) зносу. Розрізняють два види зносу основних фондів [31, с. 98]: фізичний та моральний.

Під фізичним зносом основних засобів розуміють поступову втрату основними фондами власних первісних техніко-експлуатаційних якостей, своєї споживчої вартості, що викликає зменшення її реальної вартості, тобто з'являється економічний знос. Фізичний (матеріальний) знос основних засобів пов'язаний, як правило, з їх використанням і проявляється в руйнуванні, поломках. Він характеризується поступовою втратою основними фондами споживчої вартості та вартості у процесі її виробничого споживання внаслідок впливу сил природи, надзвичайних подій. Фізичний знос може відбуватися у

формах механічного зносу, корозії та утомлюваності металів, деформації та руйнації споруд.

Основні засоби зношуються не тільки фізично (наприклад, машини, обладнання тощо), а й стають відсталими за своєю технічною характеристикою, а також економічною ефективністю, тобто підлягають моральному зносу. Моральний знос зумовлюється двома факторами: зростанням продуктивності праці і темпами технічного прогресу.

Моральний знос – це техніко-економічне старіння засобів праці, що виявляється у втраті доцільності їхньої подальшої експлуатації через появу дешевших або досконаліших засобів праці. Моральний знос можна розглядати, як: моральне зношування першого виду зумовлене появою дешевшого та досконалішого устаткування в наслідок підвищення продуктивності праці; моральне зношування другого виду характеризується винайденням нових якісніших засобів праці, що призводить до старіння застосовуваних елементів основних засобів [37, с. 211].

У сучасних умовах усе більшого значення набуває врахування морального зносу в бухгалтерському обліку. Поява нових, більш сучасних видів обладнання з покращеними умовами обслуговування та експлуатації часто робить економічно доцільним заміну старих основних засобів ще до їх фізичного зносу. Несвоєчасна заміна морально застарілих основних засобів призводить до того, що на них виготовляється більш дорога та гіршої якості продукція.

Поява досконаліших видів устаткування з підвищеною продуктивністю робить економічно доцільною заміну діючих основних засобів ще до їхнього фізичного зносу.

$$Зв = [B(100-I)]/100, \quad (1.1)$$

де $Зв$ – залишкова вартість основних виробничих засобів;

B – відновлювальна (первісна) вартість основних виробничих засобів;

I – ступінь зносу основних виробничих засобів, %.

Моральний знос поділяють на суспільний та індивідуальний

Суспільний моральний знос другого роду — це втрата вартості об'єкта (моделі, парку, машини) у результаті появи більш досконалого об'єкта аналогічного призначення, яка проявляється при продажу зазначеного об'єкта в умовах насиченого не- монополізованого ринку даних засобів виробництва.

Індивідуальний моральний знос — втрата споживчої вартості об'єкта для його власника, в результаті невідповідності можливостей конкретної машини вимогам робочого місця, яка вимірюється сумою витрат на приведення їх у відповідність шляхом модернізації об'єкта або зміни умов експлуатації.

На рис. 1.1 показано класифікацію основних засобів, залежно від використання, типу власності, вагомості, належності до виду економічної діяльності та участі у процесі виробництва.

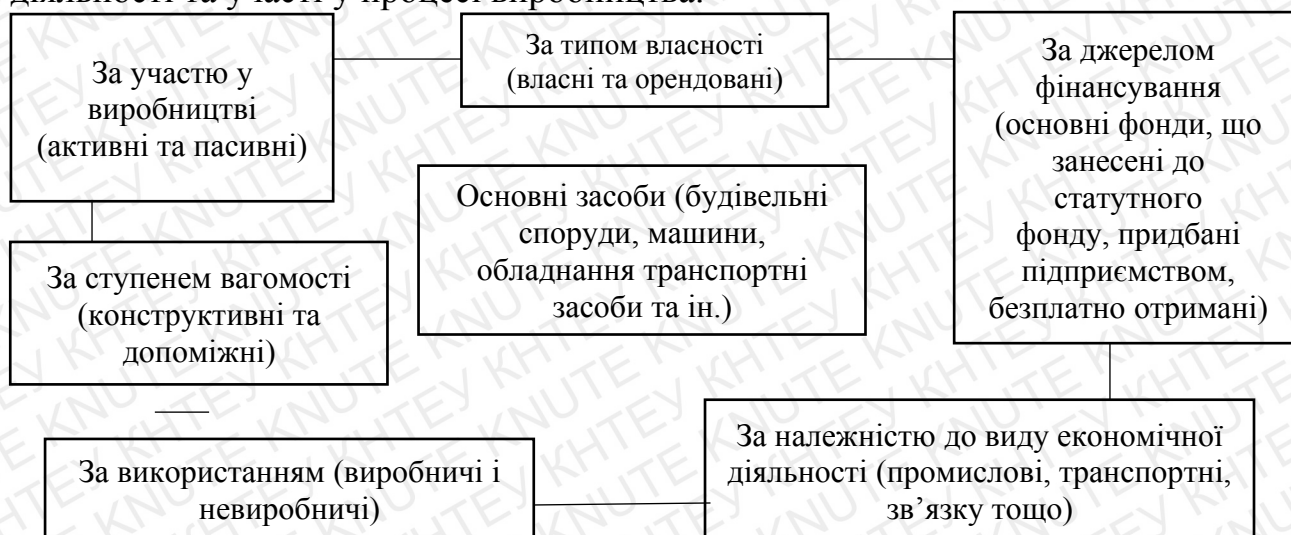

Рис. 1.1. Класифікація основних засобів підприємств [76, с. 159]

Така класифікація підкреслює використання основних засобів у поділі їх на конструктивні та допоміжні. Конструктивними доцільно вважати ті основні засоби, що несуть найфункціональніше навантаження у процесі створення продукту (будівлі, обладнання, верстати, транспортні засоби). Допоміжними основними засобами є ті, що несуть найменше навантаження у процесі виробництва (наприклад, ремонтно-механічне обладнання та інструменти для обслуговування діяльності основних верстатів).

Існують інші підходи до класифікації основних засобів (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація основних засобів

№ з/п	Ознака класифікації	Групи основних засобів
1	Залежно від впливу на процес виробництва	активна частина основних засобів; пасивна частина основних засобів
2	За функціональним призначенням	виробничі; невиробничі
3	За використанням	діючі; недіючі; запасні
4	За джерелами отримання	власні; орендовані; одержані в лізинг
5	За групами	земельні ділянки. капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; будівлі, споруди та передавальні пристрої; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар (меблі); тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби
6	За функціями, які основні засоби виконують у виробничому процесі	основні засоби, які безпосередньо беруть участь у виготовленні продукції; основні засоби, які допомагають у виготовленні продукції; основні засоби, які сприяють процесу виробництва

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби», основні засоби класифікуються за такими групами [6]:

- 1) земельні ділянки;
- 2) капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом;
- 3) будівлі, споруди та передавальні пристрої;
- 4) машини та обладнання;
- 5) транспортні засоби;
- 6) інструменти, прилади, інвентар (меблі);
- 7) тварини;
- 8) багаторічні насадження;
- 9) інші основні засоби.

Основні засоби можна поділити на активні та пасивні – за їх участю у виробничому процесі. Активні основні засоби є тими засобами праці, що безпосередньо впливають на оборотні засоби, перетворюючи їх на готову продукцію (робочі машини, устаткування, транспортні засоби, вимірювальні й регулюючі прилади, обчислювальна техніка та лабораторне устаткування). Частина основних засобів, яка є пасивною, не використовується активно у виробництві, проте є необхідною умовою його здійснення (будівлі, споруди).

За функціональним призначенням основні засоби поділяють на виробничі й невиробничі. До складу виробничих належать засоби, що безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або сприяють його здійсненню у сфері матеріального виробництва. На відміну від виробничих, невиробничі основні засоби не беруть безпосередньої участі у процесі матеріального виробництва і призначені переважно для обслуговування житлового та комунального господарств, забезпечення культурно-побутових потреб населення у невиробничій сфері тощо [30, с. 743].

За використанням основні засоби поділяють на діючі, недіючі та запасні. До діючих належать усі основні засоби, що використовуються в господарській діяльності підприємства. До недіючих належать основні засоби, що тимчасово не використовуються у зв'язку з консервацією окремих об'єктів або приміщень (цехів) підприємства. До запасних основних засобів належить різне устаткування, що знаходиться в резерві та призначене для заміни об'єктів основних засобів, що вибули або ремонтуються.

За джерелами отримання, основні засоби можна поділити на власні (які можуть бути придбаними чи виробленими), орендовані чи одержані в лізинг.

За функціями, які основні засоби виконують у виробничому процесі, їх можна класифікувати так [33, с. 342]:

- 1) основні засоби, які безпосередньо задіяні у виготовленні продукції, до них належать робочі машини й устаткування, виробничий і господарський інвентар, оскільки вони безпосередньо задіяні у виготовленні продукції;

2) основні засоби, які допомагають у виготовленні продукції, сюди входять вимірювальні і регулюючі прилади; обчислювальна техніка та лабораторне устаткування, оскільки вони не виготовляють продукції, проте допомагають у дотриманні усіх необхідним вимог щодо виготовлення якісного продукту;

3) основні засоби, які сприяють процесу виробництва, тобто ті, які не беруть безпосередньої участі і не допомагають виробництву, а лише створюють необхідні умови для нього, серед них можна виділити будівлі, споруди, транспортні засоби.

За ПКУ, основні засоби й інші необоротні активи поділяються на групи:

- група 1 «земельні ділянки» (мінімально допустимі терміни корисного використання не встановлені);
- група 2 «капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 15 років);
- група 3 «будівлі» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 20 років), споруди (мінімально допустимі терміни корисного використання – 15 років), передавальні пристрої (мінімально допустимі терміни корисного використання – 10 років);
- група 4 «машини та обладнання» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 5 років);
- група 5 «транспортні засоби» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 5 років);
- група 6 «інструменти, прилади, інвентар (меблі)» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 4 роки);
- група 7 «тварини» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 6 років);
- група 8 «багаторічні насадження» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 10 років);

- група 9 «інші основні засоби» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 12 років);
- група 10 «бібліотечні фонди» (мінімально допустимі терміни корисного використання не встановлені);
- група 11 «малоцінні необоротні матеріальні активи» (мінімально допустимі терміни корисного використання не встановлені);
- група 12 «тимчасові (нетитульні) споруди» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 5 років);
- група 13 «природні ресурси» (мінімально допустимі терміни корисного використання не встановлені);
- група 14 «інвентарна тара» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 6 років);
- група 15 «предмети прокату» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 5 років);
- група 16 «довгострокові біологічні активи» (мінімально допустимі терміни корисного використання – 7 років) [1].

Згідно з МСБО 16, основні засоби класифікуються наступним чином: земля; земля та будівлі; машини та обладнання; автомобілі; кораблі; літаки; меблі та прилади [16].

Отже, існує велика кількість пропозицій щодо класифікації основних засобів, зокрема за характером участі у виробничо-господарській діяльності підприємства: робочі (операційні) активи, необхідні для продовження діяльності; інвестиційні активи; надлишкові активи (для використання в майбутньому).

1.2. Економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження

Особливості періоду формування ринкових відносин в Україні виявляються у поєднанні змісту міжнародно-правових норм, Податкового кодексу України, Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, законів, інших нормативних актів з проблем обліку та контролю основних засобів. Отже, систему регулювання

бухгалтерського обліку основних засобів та їх контролю можна розглядати як модель з п'яти рівнів (рис. 1.2).

Перший рівень характеризується змістом міжнародних правових норм. До другого рівня віднесені укази Президента України, Податковий кодекс, Закони України. До третього рівня віднесені Положення (стандарты) бухгалтерського обліку, четвертий – узагальнює нормативно-правові документи міністерств та відомств.

Аналізуючи процес узгодження нормативно-правової бази бухгалтерського обліку з новими вимогами облікової політики, побудованої за принципами міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, доцільно виділити Указ Президента України «Про перехід до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики», у якому затверджено Державну програму входження до міжнародної системи обліку і статистики.

Облікова політика, як сукупність принципів, методів і процедур з ведення обліку та складання і подання фінансової звітності, здійснюється відповідно до концептуальних основ міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, визначених у ст. 4 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [3] та названих основними принципами.

1 рівень. Міжнародні правові норми				
Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку			Міжнародні стандарти фінансової звітності	
2 рівень. Державні вихідні правові норм				
Податковий кодекс України	Закон України «Про аудиторську діяльність»	Указ Президента України «Про перехід до загально-прийнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики»	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку
3 рівень. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку				
П(С)БО 14 «Оренда»	П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»		П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»	П(С)БО 7 «Основні засоби»
4 рівень. Нормативно-правові документи міністерств та відомств				
Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі»		Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України»	Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації «Про затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів»	
5 рівень внутрішні нормативні документи				
Наказ (Положення) про облікову політику підприємства				

Рис. 1.2. Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку основних засобів та їх контролю на підприємствах

Визначальним на цьому рівні є також податкове законодавство. Варто наголосити на некоректності проведення прямої паралелі між поділом обліку на фінансовий і управлінський, бухгалтерський і податковий.

Щодо системи контролю за діяльністю підприємств, зокрема основними засобами, за умов ринкових відносин, в Україні відбувається становлення якісно нового виду контролю – аудиторського. Законодавчо це зафіксовано в ухваленому Законі України «Про аудиторську діяльність».

Варто звернути увагу, що трансформація нормативно-правової бази, яка здебільшого полягає в адаптації системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів, характерна для другого рівня. За умови здійснення цих заходів, на

думку Я. А. Гончарука та І. Й. Яремка, «...йдеться не про повне запозичення західних термінів, понять і методів, а про повернення до втрачених цінностей та ліквідації «прогалин» в розумінні світового досвіду, накопиченого за цей час. А це не абсолютно новий підхід, а звернення до обґрунтованих і зважених критеріїв та норм» [28, с. 117].

Третій рівень регулювання бухгалтерського обліку становлять національні стандарти та нормативні документи, розроблені відповідно до вимог правової бази другого рівня. Як зазначено у ст. 7 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», розроблення національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, фінансової звітності та інших нормативно-правових актів щодо ведення обліку та складання фінансової звітності покладено на методологічну раду, яка функціонує на правах консультативного органу при Міністерстві фінансів України

Серед важливих нормативних документів, у яких регламентується порядок обліку основних засобів, необхідно виділити Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [6]. П(С)БО 7 встановлює конкретний перелік цілей, для яких використовуються основні засоби:

- ✓ виробництво, постачання товарів, надання послуг;
- ✓ здача в оренду;
- ✓ здійснення адміністративних функцій;
- ✓ здійснення соціально-культурних функцій.

Таким чином, згідно із П(С)БО 7, об'єкти, які не приносять доходу, можуть бути визнані основними засобами, якщо вони використовуються для здійснення соціально-культурних функцій

Істотний вплив на облік основних засобів має Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», яке визначає критерії визнання та оцінки необоротних активів, утримуваних для продажу, визнання та оцінку припиненої діяльності та визначає інформацію, що наводиться в примітках до фінансової звітності про

активи та групи вибуття, утримувані для продажу, а також припинену діяльність [8].

Порядок нарахування амортизації визначено у П(С)БО 7 «Основні засоби» та в П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Одним з основних недоліків існуючих методів нарахування амортизації є невідповідність термінів експлуатації основних засобів за технічними характеристиками та можливостями та економічних строків амортизації. Якщо перший визначається за технічними даними на підприємства, то другий – відношенням 100% до встановленої річної норми амортизації. Це спричинює істотне завищення строків амортизації, порівняно з терміном використання основних засобів. Проте визначення величини амортизації від залишкової вартості призводить до постійного зменшення розміру амортизаційних відрахувань. Це суперечить економічній теорії, оскільки вартість основних засобів повинна встановлюватись відповідно до вартості готового продукту лише на величину зношення. Віднесення до залишкової вартості величини витрат «на поліпшення» і ремонти спотворюють не тільки економічну сутність нарахування амортизації, але й загальну залишкову вартість.

Четвертий рівень регулювання ґрунтується на методичних вказівках щодо організації та ведення обліку за конкретними видами діяльності та розробленими галузевими міністерствами та відомствами з врахуванням особливостей діяльності, технології виробництва продукції, надання послуг та виконання робіт.

У плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, для ведення обліку основних засобів призначено рахунок 10 «Основні засоби». Крім цього, затверджено Інструкцію про застосування плану рахунків, що спрямована на забезпечення єдності відображення однорідних за змістом господарських операцій на відповідних синтетичних рахунках і субрахунках. У згаданій інструкції наведено коротку характеристику та призначення синтетичних рахунків і субрахунків, типову схему реєстрації та групування інформації про господарські операції [6].

Важливим документом з обліку основних засобів є Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, яка встановлює єдині вимоги щодо порядку проведення інвентаризацій основних засобів установами і організаціями, визначає завдання інвентаризації, наводить терміни проведення та перелік активів щодо яких є обов'язкова інвентаризація [11].

Проте, як свідчать результати досліджень, зазначені документи виявилися недостатньо ефективними для здійснення належного контролю за основними засобами підприємства. З цього приводу Ф. Ф. Бутинець зазначає, що: «Іноді нормативні документи взагалі не містять конкретних рекомендацій щодо правил обліку окремих фактів господарського життя. Якщо система не встановлює спосіб ведення бухгалтерського обліку з конкретного питання, то під час формування облікової політики підприємство самостійно розробляє відповідний спосіб, виходячи з діючих положень» [24, с. 23].

Для вирішення проблем із погодження законодавчої бази необхідно на рівні міністерств та відомств розробити інструкції, які конкретизовані за профілем галузі та придатні для використання як підвідомчими, так і не підпорядкованими підприємствами, зокрема недержавної форми власності..

У ПКУ визначено, що основні засоби – матеріальні активи, зокрема запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких перевищує 6000 грн, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом, та очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік) [1].

За останні роки змін зазнала також класифікація основних засобів. Згідно зі ст. 145 ПКУ, основні засоби поділено на шістнадцять груп замість колишніх чотирьох з метою визначення розміру амортизаційних відрахувань. До цього був облік за групами, а не пооб'єктний облік. Такий облік за новими правилами Податкового кодексу наближений до бухгалтерського обліку основних засобів. Аналогічно до бухгалтерському обліку основні засоби зараховуються на баланс за первісною вартістю.

До переліку важливих нормативних документів з обліку основних засобів належать Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, що також наводять класифікацію основних засобів, визначають методологічні особливості обліку надходження, ремонту, поліпшення, переоцінки, вибуття, амортизації основних засобів та облік основних засобів в оренді [12].

У додатку до методичних рекомендацій наводяться типові кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку операцій з такими активами. Організаційний рівень регулювання обліку основних засобів на рівні самого підприємства передбачає регулювання, яке здійснюється шляхом формування наказу про облікову політику.

До 2016 року підприємства різних форм власності мали змогу обрати два основні напрями впровадження первинної документації з обліку основних засобів. Перший напрям передбачав застосування типових форм первинної облікової документації з обліку основних засобів, затверджених Міністерством статистики України у 1995 році. Ці форми є достатньо застарілими і не відповідають вже сучасним вимогам економічного середовища, проте досить часто застосовуються на вітчизняних підприємствах. Другий напрям – це розроблення й впровадження власних форм первинної документації з обліку основних засобів. При цьому важливою умовою реалізації другого напрямку є дотримання вимог і критеріїв, що висуваються до первинної документації та визначені у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [2].

13 вересня 2016 року Міністерство фінансів України ухвалило Наказ «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання». Він регламентує застосування типових форм первинного обліку основних засобів для суб'єктів державного сектору. Але при цьому в 6 пункті розділу 1 цього Наказу чітко зазначено: типові форми з обліку та списання основних засобів можуть застосовуватися юридичними особами, створеними згідно із законодавством України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Нормативні документи з обліку інвестиційної діяльності наведено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Нормативні документи з обліку і контролю основних засобів

№ з/п	Документ	Основні положення	При розкритті яких питань в роботі доцільно використовувати
1	2	3	4
1	Конституція України	Встановлює основні права і свободи громадян	Регулює забезпечення діяльності будь-якого підприємства, установи та організації, проголошує права та обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності та громадян
2	Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI	Встановлює порядок оподаткування всіх господарських операцій підприємств України	При розгляді податкового обліку підприємств
3	Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV.	Визначає поняття основних засобів	При розгляді теоретичних основ діяльності підприємства
4	Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07 99р. № 996-XIV	Проголошує основоположні принципи бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності України	На будь-яких етапах фінансового обліку всіх господарських операцій
5	Закон України «Про аудиторську діяльність в Україні» від 22.04.93р. №3125-XI	Закладає правові основи аудиторської діяльності і перевірки будь-яких господарських операцій	При розгляді питань аудиту діяльності підприємств

Продовження табл.1.4

1	2	3	4
6	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій МФУ № 291 від 30.11.1999 р	Встановлює правила обліку всіх господарських операцій підприємств України із використанням Плану рахунків	При розгляді бухгалтерського обліку підприємства
7	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджений наказом МФУ № 1591 від 09.12.2011р.	Офіційно затверджений план рахунків, обов'язків для використання на підприємствах будь-якої сфери діяльності	При розгляді бухгалтерського обліку підприємства
8	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ Мінфіну України від 31.03.13 № 87	Встановлює правила заповнення фінансової звітності	При складанні фінансової звітності на підприємстві
9	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №7 „Основні засоби», затв. Наказом МФУ від 27.04.2000 р. № 92	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби	Використано при організації обліку основних засобів на підприємстві
10	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №32 „Інвестиційна нерухомість», затв. Наказом МФУ від 02.07.2007 р., №779	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та її розкриття у фінансовій звітності	Використано при організації обліку інвестиційної нерухомості

Розкриття методологічних основ обліку, аналізу та контролю основних засобів підприємства неможливе без застосування спеціальної літератури, аналіз якої проведено в табл. 1.5.

Необхідно відмітити, що більшість науковців при розкритті змісту поняття «основні засоби» обов'язковим критерієм визнання об'єкту основних засобів вважають строк їх корисного використання, який може бути понад одного року або операційного циклу, якщо він більше року. Погоджуємося з цією позицією, оскільки підприємство набуває основний засіб з метою його тривалої експлуатації під час господарської діяльності.

Таблиця 1.5

Огляд спеціальної літератури з обліку, аналізу та контролю основних засобів підприємства

№ з/п	Джерело	Використання в роботі для удосконалення обліку, аналізу і контролю (аудиту)
1	2	3
1	Бутинець Т. А. Основні засоби: точка зору економіста / Т. А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 2(23). – С. 22–36	Використано в роботі в ході розкриття поняття основних засобів
2	Утенкова К. О. Аудит: Навчальний посібник. – К. : Алерта, 2011. – 408с.	При здійсненні аудиту операцій з основними засобами підприємства
3	Огійчук М.Ф. Аудит: організація і методика: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. -К.: Алерта, 2012. – 664 с.	При здійсненні При здійсненні аудиту операцій з основними засобами підприємства
4	Шара Є. Ю. Фінансовий облік I : навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 336 с.	Використано в роботі в ході розкриття особливостей обліку основних засобів, визначення їх сутності
5	Інформаційні системи і технології в обліку: лабораторний практикум / за ред. Л. О. Терещенко, Л. І. Іванова. – К. : КНЕУ, 2014. – 251 с.	При розгляді комп'ютеризації обліку, аналізу та аудиту основних засобів підприємства
6	Мишук Г. Ю. Экономический анализ : учеб. пособие / Г. Ю. Мишук, Т. М. Джигар, А. А. Шишкіна. – Рівне : НУВХП, 2017. – 156 с.	Використано в роботі в ході проведення практичного аналізу основних засобів
7	Завадський Й. С. Економічний словник / Й. С. Завадський, Т. В. Осовська, О. О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 356 с.	Використано в роботі в ході розкриття поняття основних засобів
8	Інформаційні системи і технології в обліку : тренінг на базі прикладного програмного рішення «1С: Бухгалтерія 8 для України» / за ред. Б. В. Кудрицького. – К. : КНЕУ, 2014. – 158 с.	При розгляді комп'ютеризації обліку, аналізу та аудиту основних засобів підприємства
9	Коваленко О. В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О. В. Коваленко, І. В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27	Використано в роботі в ході розкриття напрямів підвищення ефективності використання основних фондів
10	Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 480 с.	Використано в роботі в ході розкриття методики обліку наявності та руху основних засобів
11	Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. – Вид. 4-те, доп. і перероб. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 451 с.	Використано в роботі в ході розкриття методики та практики факторного аналізу основних засобів
12	Петрик О. А. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності / О. А. Петрик, В. Я. Савченко, Д. Є. Свідерський. – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.	Використано в роботі в ході розкриття методики контролю основних засобів
13	Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник /	Використано в роботі в ході

	В. Г. Швець. – Вид. 4-те, переробл. і доповн. – К. : Знання, 2015. – 572 с.	розгляду методик обліку основних засобів
14	Коритний В. О. Шляхи вдосконалення документального забезпечення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах / В. О. Коритний // Облік і фінанси. – 2018. – № 1. – С. 53-58.	Використано в роботі в ході розгляду методик обліку основних засобів

Продовження табл. 1.5

1	2	3
15	Шендригоренко М. Т. Основні засоби: проблемні аспекти визначення та організації документообігу на підприємствах / М. Т. Шендригоренко, Ю. В. Яковенко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Серія : Економічні науки. – 2017. – № 2. – С. 93-100.	Використано в роботі в ході розгляду сутності основних засобів
16	Одношевна О. Концепт управління процесом обліку основних засобів / О. Одношевна // Економіка природокористування і охорони довкілля. – 2017. – 2017. – С. 130-137.	Використано в роботі в ході розгляду методик обліку основних засобів
17	Шарманська В. М. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання / В. М. Шарманська, В. В. Вітюк // Молодий вчений. – 2018. – № 1(1). – С. 550-552.	Використано в роботі в ході розгляду методик аналізу основних засобів
18	Радіонова Н. Й. Організація внутрішньогосподарського контролю основних засобів на підприємствах України / Н. Й. Радіонова, О. В. Михайлюк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". – 2018. – № 14. – С. 37-39	Використано в роботі в ході розгляду методик контролю основних засобів

Водночас жоден із авторів до критеріїв визнання об'єкту основним засобом не включає вартісний показник такого об'єкту, що є цілком доречним з огляду на високий рівень інфляції.

К. О. Утенкова в навчальному посібнику «Аудит» відповідно розглядає теоретичні та організаційні основи аудиту основних засобів. Матеріал викладений з урахуванням національної нормативної бази та Міжнародних стандартів аудиту, прийнятих Аудиторською палатою України в якості національних [74].

У підручнику М. Ф. Огійчука висвітлюються питання аудиторської діяльності, організації аудиторських фірм та проведення аудиторських послуг і внутрішнього контролю, а також аудиту в комп'ютерному середовищі [57].

О. А. Петрик, Г. М. Давидов, О. Ю. Редько розглядаються найважливіші теоретичні й практичні питання аудиторської перевірки підприємств відповідно

до норм Податкового кодексу України. Для кращого сприйняття матеріалу за кожним видом податкових платежів визначено мету і завдання перевірки, нормативне регулювання, джерела інформації, програму аудиту [62].

Л. О. Терещенко, Л. І. Іванова висвітлюють особливості функціонування комп'ютерних систем обліку, аналізу та аудиту [40]. Б. В. Кудрицький пропонує на базі прикладного програмного рішення «1С: Бухгалтерія 8 для України» розглянути особливості функціонування комп'ютерних систем обліку підприємств [4].

Ф. Ф. Бутинець досліджує питання організації обліку основних засобів у діяльності підприємства. В. О. Коритний у своїй статті досліджує шляхи вдосконалення документального забезпечення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах [43].

М. Т. Шендригоренко, Ю. В. Яковенко розглядають проблемні аспекти визначення основних засобів та організації документообігу на підприємствах [79]. О. Одношевна досліджує особливості управління процесом обліку основних засобів [77].

В. М. Шарманська, В. В. Вітюк розглядають особливості аналізу забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання [77]. Н. Й. Радіонова, О. В. Михайлюк висвітлюють особливості організації внутрішньогосподарського контролю основних засобів на підприємствах України [63].

Таким чином, нині існує досить велика кількість джерел стосовно обліку, аналізу і контролю фінансово-господарської діяльності підприємств, у тому числі і основних засобів.

Особливістю вітчизняної практики було те, що бухгалтерський облік основних засобів був орієнтований на вимоги податкового законодавства і тому мав багато протиріч економічним поняттям амортизації, зносу, капіталізації. Результатом такого підходу стало різке падіння питомої ваги амортизації в собівартості продукції промисловості, збільшення строків експлуатації основних засобів, ріст витрат на їх ремонти.

1.3. Передумови організації та методології обліку і контролю основних засобів та аналізу ефективності їх використання на базовому підприємстві

Об'єктом дослідження є ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК», яке займається роздрібною торгівлею в спеціалізованих магазинах.

ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» є оператором міжнародної мережі дитячих універмагів «СМІК» (Польща) в Україні. ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» пропонує широкий асортимент іграшок, шкільного приладдя, книг, мультимедіа, дитячих аксесуарів, а також одягу і взуття для дітей від народження до 13 років.

Предметом діяльності ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» відповідно до Статуту (Додаток В) є:

- оптова та роздрідбна торгівля іграшками та товарами для дітей;
- оптова та роздрідбна торгівля електроприборами, електрообладнанням та здача їх в прокат;
- виготовлення, розповсюдження та реалізація предметів медичного призначення;

Наразі мережа дитячих універмагів «СМІК» в Україні налічує 11 магазинів, 8 яких знаходяться в м. Києві, по одному – в м. Полтаві, м. Одесі та м. Харкові.

У мережі дитячих універмагів «СМІК» представлені такі всесвітньо відомі бренди, як: Fisher Price, Hasbro, Tiny Love, Barbie, Disney, Hot Wheels, Winx, Battat, Nerf, Peppa, Lego, Hasbro, Hama, Spin Master, Djeco, Geoby, Baby Born тощо. Крім того, компанія пропонує свій власний ексклюзивний бренд одягу COOL CLUB та іграшок SMIKI.

Підприємство має самостійний баланс, поточний рахунок, інші рахунки в установах банку, має круглу печатку та штампи зі своєю повною назвою, інші печатки та бланки зі своїми найменуваннями та інші реквізити.

ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» знаходиться за адресою: Україна, 01032, м. Київ, вул. С. Петлюри 28, пов. 6.

На підприємстві розробляється та затверджений наказ про облікову політику. ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» самостійно визначає параметри та напрями

облікової політики; обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних методологічних засад та з урахуванням особливостей господарської діяльності й наявної технології обробки облікових даних; розробляє систему і форми управлінського обліку, звітності й контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку; може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства.

У формуванні облікової політики визначальна роль належить керівнику і головному бухгалтеру. Від їх компетенції та взаємостосунків залежить успішне здійснення (провадження) облікової політики підприємства. Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства, має певні обов'язки, зокрема забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання в установлені терміни фінансової і статистичної звітності; організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій; бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства; забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства.

У Додатку Г приведемо Наказ про облікову політику ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК». Слід відмітити що в облікову політику підприємства періодично вносять зміни та оновлення. Характеристика наказу про облікову політику ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» приведена у Додатку Д. Відзначимо, що облікову політику підприємства розроблено на високому рівні, питання обліку основних засобів описано із врахуванням останніх вимог українського законодавства.

По кожному об'єкту основних засобів, ще в момент його придбання, визначається перелік основних технічних характеристик, що впливають на економічні вигоди, очікувані до одержання від експлуатації даного об'єкта. Після чого, використовуючи дані технічної документації по обраних технічних характеристиках конкретного об'єкта основних засобів, здійснюється розрахунок планованого обсягу економічної вигоди від експлуатації такого об'єкта.

Первісна вартість основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» нестабільна і може в процесі експлуатації основних засобів змінюватися у зв'язку зі здійсненням робіт (витрат) з поліпшення об'єкта основних засобів, що приводять до збільшення (у порівнянні зі спочатку очікуваними) майбутніх економічних вигод від експлуатації даного об'єкта.

Слід зазначити, що ніяких особливостей ведення обліку основних засобів в обліковій політиці ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» не зазначено. Більшість положень щодо організації обліку поліпшення основних засобів визначаються головним бухгалтером, вони регламентовані в усній формі і документально закріплені. Але всі операції та їх відображення в бухгалтерському обліку відповідають чинному законодавству.

Згідно з наказом про облікову політику на підприємстві основними засобами визнають актив, якщо очікуваний термін його корисного використання (експлуатації), установлений засіданням виробничої комісії, більше року (або операційного циклу, якщо він більше року), а вартісна оцінка якого дорівнює сумі, що перевищує 6000 грн. До малоцінних необоротних матеріальних активів відносити активи, відмінні від основних засобів, вартісна оцінка яких дорівнює сумі, що не перевищує 6000 грн.

Застосовують при нарахуванні амортизації основних засобів методи амортизації, строк корисного використання та ліквідаційну вартість, установлені і затверджені наказом по підприємству, за результатами місяця в якому такий необоротний актив введений в експлуатацію.

Відповідно до облікової політики на підприємстві ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» синтетичний облік основних засобів ведеться на активному рахунку 10 «Основні засоби».

Відповідно до наказу про облікову політику ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК», для обліку поточних витрат бухгалтерія застосовує рахунки 9 класу.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється бухгалтерією, на чолі з головним бухгалтером. Посада головного бухгалтера входить до штатного розкладу підприємства. Головний бухгалтер забезпечує дотримання вимог, передбачених Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та іншими нормативними документами з питань організації і ведення бухгалтерського та податкового обліку.

Бухгалтерії підпорядковані функції бухгалтерського обліку, статистичної звітності, економічного аналізу стану підприємства, проведення внутрішнього аудиту, організації та оплати праці тощо.

Структура бухгалтерії ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» наведена на рис. 1.3.

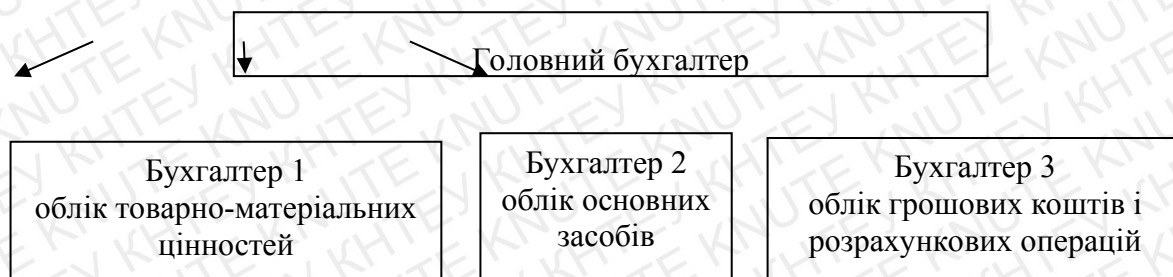

Рис. 1.3. Структура бухгалтерії ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

Як бачимо, на підприємстві централізована організація обліку. При централізації обліку обліковий апарат підприємства зосереджений у головній бухгалтерії, і в ній здійснюються ведення всього аналітичного і синтетичного обліку на основі первинних та зведених документів, що надходять з окремих підрозділів підприємства. У самих підрозділах здійснюють лише первинну реєстрацію господарських операцій.

На головного бухгалтера ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» покладено такі функції:

- ✓ керівництво здійснення бухгалтерського обліку і звітності на підприємстві;
- ✓ формування облікової політики з розробкою заходів щодо її реалізації;
- ✓ надання методичної допомоги працівникам підрозділів підприємства з питань бухгалтерського обліку, контролю, звітності;
- ✓ забезпечення складання економічно обґрунтованих звітних калькуляцій собівартості продукції, розрахунків з оплати праці, нарахувань і перерахувань податків і зборів до бюджетів різних рівнів, платежів в банківські установи;
- ✓ контроль за своєчасним і правильним оформленням бухгалтерської документації.

Для виконання покладених на нього функцій головний бухгалтер ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» зобов'язаний:

- ✓ здійснювати організацію бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності і контроль за економним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, збереженням власності підприємства;
- ✓ формувати відповідно до законодавства про бухгалтерський облік облікову політику, виходячи зі структури і особливостей діяльності підприємства, необхідності забезпечення його фінансової стійкості;
- ✓ забезпечувати раціональну організацію бухгалтерського обліку та звітності на підприємстві;
- ✓ забезпечувати законність, своєчасність і правильність оформлення документів, складання економічно обґрунтованих звітних калькуляцій собівартості продукції, робіт (послуг), що виконуються, розрахунки з оплати праці, правильне нарахування і перерахування податків і зборів до бюджету, погашення у встановлені терміни заборгованості банкам по позиках, а також відрахування коштів на матеріальне стимулювання працівників підприємства;
- ✓ брати участь у розробці і впровадженні раціональної планової і облікової документації, прогресивних форм і методів ведення бухгалтерського обліку на підставі застосування сучасних норм обчислювальної техніки.

Бухгалтери ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» є відповідальними за нарахування та виплату заробітної плати, за правильність розрахунку нарахувань та відрахувань із фонду заробітної плати, організацію обліку касових операцій, за облік кредитних операцій, облік розрахунків із кредиторами, облік придбання, введення в експлуатацію, продажу основних засобів, нарахування амортизації тощо.

Певне поєднання хронологічного та систематичного обліку, відповідні форми зв'язку між обліковими регістрами, спосіб і техніка облікових записів – усе це визначає форму ведення бухгалтерського обліку. Причому форми регістрів, порядок та послідовність записів у них, а також технічні засоби обліку є дуже різноманітними.

Проаналізуємо основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» протягом 2015-2017 рр. (табл. 1.6).

За даними табл. 1.6, бачимо позитивне зростання багатьох показників діяльності підприємства. Аналіз техніко-економічних показників ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» показав позитивну тенденцію до зростання обсягів доходів, розміру активів рентабельності діяльності.

Таблиця 1.6

**Аналіз техніко-економічних показників ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»
за 2015–2017 рр.**

№ з/п	Показник	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	279 893	303222	337667	34445	111,4
2	Чисельність промислово-виробничого персоналу, осіб	157	133	154	21	115,8
3	Продуктивність праці на 1 працюючого ПВП, тис.грн./ особу	1782,7 58	2279,86 5	2192,64 3	-87,222	96,2
4	Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	24099	19918,5	24867	4948,5	124,8
5	Фондовіддача, грн./грн.	11,6	15,2	13,6	-1,6	89,5
6	Активи, тис.грн.	171435	210971	266381	55410	126,3
7	Власний капітал, тис.грн.	-45742	-109282	-111397	-2115	101,9
8	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	147648	159292	179614	20322	112,8

9	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	0,53	0,53	0,53	0	100,0
10	Матеріальні витрати, тис.грн.	4242	8564	6035	-2529	70,5
11	Операційні витрати, тис.грн.	158494	63425	34466	-28959	54,3
12	Валовий прибуток (збиток), тис.грн.	132 245	143 930	158 053	14123	109,8
13	Прибуток (збиток) операційної діяльності, тис.грн	-51442	4344	23461	19117	540,1
13	Прибуток (збиток) операційної діяльності, тис.грн	-51442	4344	23461	19117	540,1
14	Чистий прибуток (збиток), тис.грн.	-63525	-10469	8354	18823	-79,8
15	Рентабельність операційної діяльності, %	-32,4	6,84	68,0	61,16	994,2

Продовження табл. 1.6

1	2	3	4	5	6	7
16	Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	-1,38	-0,09	-0,07	0,02	77,8
17	Рентабельність (збитковість) загальна, %	-0,37	-0,04	0,03	0,07	-75,0

Слід відмітити, що протягом 2015–2016 рр. діяльність підприємства була збитковою, лише у 2017 році ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» отримало чистий прибуток у розмірі 8 54 тис. грн.

Основним джерелом даних для аналізу є форма № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), представлений в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

**Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»
за 2015–2017 рр.**

Показник	2015 р.	2016 р.	2017р.	Відхилення			
				абсолютне, +/-		відносне, %	
				2016 / 2015	2017 / 2016	2016 / 2015	2017 / 2016
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	279893	303222	337667	23329	34445	108,3	111,4
Собівартість реалізованої продукції	147648	159292	179614	11644	20322	107,9	112,8
Інші операційні доходи	75079	30033	20957	-45046	-9076	40,0	69,8
Інші операційні витрати	158494	63425	34466	-95069	-28959	40,0	54,3
Фінансовий результат від операційної діяльності	-51442	4344	23461	55786	19117	-8,4	540,1
Інші доходи	0	0	0				
Фінансові витрати	13333	15720	16504	2387	784	117,9	105,0
Чистий прибуток (збиток)	-63525	-10469	8354	53056	18823	-	-

Таким чином, доходи підприємства в 2017 році зросли порівняно із 2016 роком на 34445 тис. грн., або на 11%. При цьому слід відмітити позитивну тенденцію до зростання чистого прибутку до 8354 тис. грн., оскільки у 2015-2016 рр. діяльність підприємства була збитковою.

Структура основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» у 2017 р. наведена на рис. 1.4.

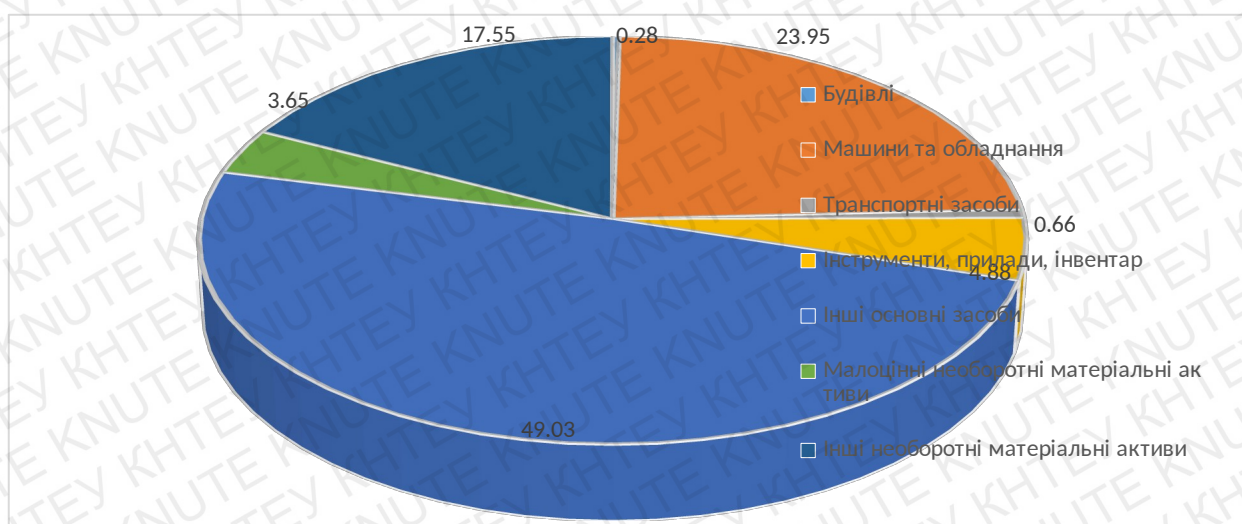

Рис. 1.4. Класифікація основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» станом на 31.12.2017 р.

Дані рис. 1.4 свідчать, що найбільшу частку в структурі основних засобів підприємства становлять інші основні засоби – 49%; машини та обладнання – 24%; інші необоротні матеріальні активи – 17,6%.

Висновки до розділу 1

Встановлено, що нині поняття «основні засоби» не має однозначного трактування у працях вчених-економістів. Запропоновано таке визначення основних засобів – це матеріальні активи, придатні для використання в процесі діяльності підприємства, які втрачають свою вартість частково, шляхом перенесення її на знов створений продукт, очікуваний термін використання яких більше одного року.

Як економічна категорія, основні засоби – це частина постійного виробничого капіталу, яка виступає у формі засобів праці та поступово, протягом багатьох виробничих циклів, переносить свою вартість на виготовлений продукт.

Існують різні підходи до класифікації основних засобів, проте найчастіше їх класифікують залежно від впливу на процес виробництва, за функціональним призначенням, за використанням, за джерелами отримання, за групами, за функціями, які основні засоби виконують у виробничому процесі.

Систему регулювання бухгалтерського обліку основних засобів та їх контролю можна розглядати як модель, яка складається з п'яти рівнів: міжнародні правові норми, державні вихідні правові норми, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, нормативно-правові документи міністерств та відомств, децентралізовані нормативні документи.

Об'єктом дослідження є ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК», яке займається роздрібною торгівлею в спеціалізованих магазинах. ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» є оператором міжнародної мережі дитячих універмагів «СМІК» (Польща) в Україні.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером. Посада головного бухгалтера входить до штатного розкладу підприємства. Головний бухгалтер забезпечує дотримання вимог, передбачених Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та іншими нормативними документами з питань організації і ведення бухгалтерського та податкового обліку.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Організація та розробка системи первинного обліку основних засобів

Організація бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» ведеться згідно з Законом України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [3], національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, норм податкового законодавства, з метою забезпечення єдиних (постійних) принципів, методів, процедур при відображенні поточних операцій в обліку та складанні фінансової звітності.

На рис. 2.1 наведено модель облікової інформації про об'єкти основних засобів, яка формується на стадії спостереження, фіксування та документування операцій.

Використання цього підходу до формування облікової інформації в первинних бухгалтерських документах з обліку основних засобів дадуть змогу ефективніше задовольнити існуючі інформаційні потреби користувачів, що без сумніву позитивно позначиться на якості та раціональності прийняття управлінських рішень.

Типові форми первинних документів по оформленню надходження та списання необоротних активів затверджено наказом Міністерства статистики України від 29.12.95 № 352. Цією Інструкцією та іншими нормативними актами встановлений наступний порядок оформлення цих операцій.

Господарські операції відображаються на підприємстві ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» тільки на підставі своєчасно та правильно оформлених первинних документів з заповненням усіх реквізитів.

Рис. 2.1. Організаційна модель формування облікової інформації про об'єкти основних засобів на стадії спостереження, фіксування та документування операцій

Документи, які надходять у бухгалтерію підприємства, ретельно перевіряються за якісними критеріями на достовірність, законність, правильність, точність. Відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку оперативно здійснює бухгалтер підприємства після обробки документів: групування, таксування, контитування, реєстрування. Склад раціональної послідовності складання та обробки документів: первинні документи, картки аналітичного обліку, оборотні відомості аналітичного обліку, реєстри синтетичного обліку, головна книга, фінансова звітність.

Форма № ОЗ-1 «Акт прийняття-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів». Вона є підставою для зарахування на баланс об'єктів основних засобів. Складається у трьох примірниках. Використовується для оформлення реалізації об'єктів основних засобів і їх безоплатного передавання іншим юридичним та фізичним особам [23, с. 98]. Слугує підставою для внутрішнього переміщення об'єктів основних засобів від однієї матеріально-відповідальної особи до іншої (Додаток Е).

Форма № ОЗ-2 «Акт приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів» використовується у процесі оформлення впровадження в експлуатацію основних засобів після завершення їх капітального ремонту, реконструкції чи модернізації. Складають у трьох примірниках.

Форма № ОЗ-3 «Акт на списання основних засобів» застосовується для оформлення ліквідації окремих об'єктів (крім автотранспортних засобів) або їхніх складових частин. Складається у двох примірниках (Додаток Ж).

Форма № ОЗ-4 «Акт на списання автотранспортних засобів» використовується для оформлення списання з балансу підприємства автомобілів, причепів, напівпричепів.

Форма № ОЗ-5 «Акт про встановлення та демонтаж будівельних машин» застосовується будівельними підприємствами для оформлення демонтажу, передавання на інший будівельний об'єкт та запуску в експлуатацію будівельних машин. Складається у двох примірниках.

Форма № ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» використовують для пооб'єктного обліку основних засобів. Складається в одному примірнику бухгалтерією. Підставою для оформлення даного регістру є форми № ОЗ-1, № ОЗ-2, № ОЗ-3, ОЗ-4, дані технічної та іншої документації про цей об'єкт (Додаток 3).

Форма № ОЗ-7 «Опис інвентарних карток з обліку основних засобів» використовується для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів з метою контролю за наявністю інвентарних карток. Форма № ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів». Дані карток використовуються для складання річної статистичної звітності та форми № 5 «Примітки до річної звітності» [23, с. 101].

Форма № ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів» використовується матеріально відповідальною особою для пооб'єктного обліку основних засобів. Складається в одному примірнику. Списки ведуть за класифікаційними групами основних засобів.

Загальним правилом для обліку основних засобів є те, що в бухгалтерському обліку надходження, переміщення та вибуття основних засобів бухгалтерія та матеріально-відповідальні особи відображають в облікових регістрах за діючим порядком. Схема облікових записів з надходження основних засобів в ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» наведена на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Схема облікових записів з надходження основних засобів в ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

Первинні документи мають бути складені в момент здійснення операції, а якщо це не можливо – безпосередню по закінченні операції. Відповідальність за документи несуть особи, які склали та підписали ці документи. Первинні документи складаються на бланках типових форм, а також на бланках спеціалізованих форм, затверджених міністерствами і відомствами України. Документування господарських операцій може здійснюватися з використанням виготовлених самостійно бланків, які містять реквізити типових або спеціалізованих форм.

При документальному оформленні господарських операцій і пов'язаних із ними змін відбувається рух облікової інформації між первинною документацією, регістрами синтетичного й аналітичного обліку та звітністю.

2.2. Фінансовий облік основних засобів

Розглянемо відображення операцій з основними засобами в обліку на підприємстві ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК». Синтетичний облік основних засобів відповідно до Плану рахунків ведеться на активному рахунку 10 «Основні засоби», який призначений для обліку наявності і руху як власних основних засобів, так і отриманих на умовах фінансового лізингу (оренди), а також орендованих цілісних майнових комплексів, які входять до складу основних засобів.

Аналітичний облік основних засобів ведуть за групами й об'єктами. Групою основних засобів є сукупність однотипних за функціональним призначенням і технічними характеристиками об'єктів.

Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти діяльності підприємств. Ведення позабалансових рахунків здійснюється за простою схемою (без застосування методу подвійного запису) [17].

Основними завданнями обліку основних засобів в ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» є:

- своєчасне і повне документальне оформлення і відображення в облікових регістрах надходження, переміщення і вибуття основних засобів;
- контроль за збереженням та ефективним використанням кожного об'єкта;
- нарахування зносу відповідно до чинних норм і правил;
- повне відображення витрат на ремонт і модернізацію;
- достовірна оцінка їх в звітності;
- точне визначення результатів ліквідації основних засобів;
- отримання інформації та забезпечення нею користувачів для визначення розрахунково-аналітичних показників ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» .

Документування операцій з основними засобами на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» є дуже важливим, оскільки система обліку стану та руху основних засобів повинна бути організована на всіх етапах їх руху. Усі операції, пов'язані з рухом основних засобів на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» оформляються первинними документами, які забезпечують правильність їх обліку.

Робочий план рахунків ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» наведено в додатку II. Як бачимо, на підприємстві для обліку основних заходів використовуються рахунки 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи» із відповідними субрахунками.

Рахунок 10 «Основні засоби» призначено для обліку і узагальнення інформації про наявність та рух основних засобів.

Рахунок 10 «Основні засоби» має такі субрахунки:

- 100 «Інвестиційна нерухомість»;
- 101 «Земельні ділянки»;
- 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»;
- 103 «Будинки та споруди»;
- 104 «Машини та обладнання»;
- 105 «Транспортні засоби»;

- 106 «Інструменти, прилади та інвентар»;
- 107 «Тварини»;
- 108 «Багаторічні насадження»;
- 109 «Інші основні засоби» [17].

На субрахунку 100 «Інвестиційна нерухомість» ведеться облік наявності та руху об'єктів інвестиційної нерухомості. На субрахунку 101 «Земельні ділянки» обліковується земля, яка згідно із законодавством придбана та/або надана у користування установі, у тому числі здана в оренду.

На субрахунку 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель» обліковуються капітальні витрати на поліпшення земель. До них відносяться витрати неінвентарного характеру (не пов'язані з будівництвом споруд) на культурно-технічні заходи з поверхневого поліпшення земель для сільськогосподарського використання, які проводяться за рахунок капітальних вкладень (планування земельних ділянок, корчування площ під рілля, очищення полів від каменів і валунів, зрізання купин, розчищення чагарників, очищення водойм тощо).

На субрахунку 103 «Будинки та споруди» обліковуються із виділенням в окремі підгрупи: будинки виробничо-господарського призначення; будинки, що повністю чи переважно призначені для проживання; водокачки, стадіони, басейни, дороги, мости, пам'ятники, загорожі парків, скверів і загальних садів тощо; лінії електропередач, трансмісії та трубопроводи з усіма проміжними пристроями, необхідними для трансформації (перетворення) і передачі енергії та для переміщення трубопроводами рідких та газоподібних речовин до споживача, кабельні та повітряні лінії зв'язку тощо; гідротехнічні споруди [17].

На субрахунку 104 «Машини та обладнання» обліковуються із виділенням в окремі підгрупи: силові машини та обладнання; робочі машини та обладнання, машини, апарати та їх обладнання; вимірювальні прилади; регулюючі прилади та пристрої; лабораторне обладнання; обчислювальна техніка; медичне обладнання; комп'ютерна техніка і її комплектуючі; інші машини та обладнання – машини, апарати та інше обладнання, не назване у вищеперерахованих підгрупах.

На субрахунку 105 «Транспортні засоби» з виділенням на окремі підгрупи обліковуються усі види засобів пересування. На субрахунку 106 «Інструменти, прилади та інвентар» обліковуються: інструменти; виробничий інвентар та приладдя; господарський інвентар.

На субрахунку 107 «Тварини» обліковуються з виділенням на окремі підгрупи: робоча худоба; продуктивна та племінна худоба – корови, бики-плідники, бугаї, буйволи та яки (крім робочих), жеребці-плідники та племінні кобили (неробочі), кобили, переведені на табунне утримання, кнурі та свиноматки, вівцематки, кози, барани тощо; службові собаки; декоративні тварини; піддослідні тварини (собаки, щури, морські свинки тощо).

На субрахунку 108 «Багаторічні насадження» обліковуються багаторічні насадження. До них належать штучні багаторічні насадження незалежно від їх віку; плодово-ягідні насадження всіх видів (дерева та кущі), озеленювальні та декоративні насадження на вулицях, площах, в парках, садах, скверах, на території установ, у дворах житлових будинків, живі огорожі, снігозахисні та пожегозахисні смуги, насадження для укріплення пісків і берегів річок, яро-балочні насадження тощо; штучні насадження ботанічних садів та інших науково-дослідних установ та навчальних закладів для наукових цілей та інші штучні багаторічні насадження [17].

На субрахунку 109 «Інші основні засоби» ведеться облік основних засобів, які не включені до інших субрахунків рахунку 10 «Основні засоби».

Рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи», призначено для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух інших необоротних матеріальних активів, які не відображені у складі об'єктів обліку на рахунку 10 «Основні засоби».

Рахунок 11 має такі субрахунки: 111 «Бібліотечні фонди», 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи», 113 «Тимчасові (нетитульні) споруди», 114 «Природні ресурси», 115 «Інвентарна тара», 116 «Предмети прокату», 117 «Інші необоротні матеріальні активи».

Кореспонденція рахунків з придбання основних засобів у постачальників за умови попередньої оплати на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» показана в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Кореспонденція рахунків з придбання основних засобів у постачальників за умови попередньої оплати на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

№ з/п	Первинні документи	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Платіжне доручення	Перераховано аванс за об'єкт основних засобів	37	31	37	31	19000,0
2	Податкова накладна	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644	641	644	4000,0
3	Накладна	Отримано (оприбутковано) основний засіб, придбаний за грошові кошти	152	631	152	631	14000,0
4	Податкова накладна	Відображено податковий кредит з ПДВ при оприбуткуванні основних засобів	644	631	644	631	2000,0
5	Бухгалтерська довідка	Відображено зарахування заборгованостей	631	37	631	37	19000,0
6	Бухгалтерська довідка	Відображено транспортні витрати на транспортування основних засобів	15	68	15	68	700,0
7	Розрахунково-платіжна відомість	Нарахована зарплату за монтаж верстату	152	66	152	66	2000,0
8	Розрахунково-платіжна відомість	Нарахована до фондів соціального страхування	152	65	152	65	300,0
9	Акт типової форми № ОЗ-1	Введено верстат в експлуатацію	104	152	104	152	17000,0

Джерело: [складено автором]

Безоплатне надходження основних засобів на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Кореспонденція рахунків при безоплатному надходженні основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

№ з/п	Первинні документи	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Накладна	Отримано основні засоби від постачальника	152	42	152	42	30000,0
2	Акт приймання	Включено до первісної вартості об'єкта основних засобів вартість транспортування, без ПДВ	152	68	152	68	667,6
3	Податкова накладна	Відображено податковий кредит з ПДВ (з суми транспортних послуг)	641	685	641	685	133,3
4	Платіжне доручення	Оплачено послуги з транспортування з поточного рахунку	68	311	68	311	8000,0
5	Акт типової форми № ОЗ-1	Введено основні засоби в експлуатацію	103	152	103	152	30600,6

Джерело: [складено автором]

Рух основних засобів на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» може здійснюватися у зв'язку з реалізацією. Кореспонденція рахунків з реалізації основних засобів на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» відображена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Журнал господарських операцій при реалізації основних засобів підприємства ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

№ з/п	Первинні документи	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	2	3	4	5	6	7	8
Перша подія – оплата							
1		Отримано аванс за необоротний актив, утримуваний для продажу	311	681	311	681	11000,0
2	Податкова накладна	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	643	641	643	641	1000,0
3	Видаткова накладна	Відвантажено (передано) основний засіб, утримуваний для продажу	377	7120	377	7120	11000,0

Продовження табл. 2.3.

1	2	3	4	5	6	7	8
4	Податкова накладна	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при реалізації необоротного активу, утримуваного для продажу	712	643	712	643	1000,0
5	Акт списання	Списано дохід від реалізації основного засобу на фінансовий результат	712	791	712	791	9000,0
6	Акт списання	Списано балансову (залишкову) вартість необоротного активу, утримуваного для продажу	943	286	943	286	7000,0
7	Акт списання	Списано залишкову вартість основних засобів на фінансовий результат	791	943	791	943	7000,0
8	Бухгалтерська довідка	Відображено прибуток в результаті реалізації необоротного активу, утримуваного для продажу	791	441	791	441	1000,0
9	Бухгалтерська довідка	Зарахування заборгованостей	681	377	681	377	11000,0
Перша подія - передача об'єкта							
1	Видаткова накладна	Відвантажено (передано) основний засіб, утримуваний для продажу	377	712	377	712	11000,0
2	Податкова накладна	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при реалізації необоротного активу, утримуваного для продажу (зменшено дохід на суму ПДВ, оскільки ПДВ не є доходом)	712	641	712	641	1000,0
3	Акт списання	Списано дохід від реалізації основного засобу на фінансовий результат	712	791	712	791	1000,0
4	Акт списання	Списано балансову (залишкову) вартість необоротного активу, утримуваного для продажу	943	286	943	286	7000,0
5	Акт списання	Списано залишкову вартість основних засобів на фінансовий результат	791	943	791	943	7000,0
6	Бухгалтерська довідка	Відображено прибуток в результаті реалізації необоротного активу, утримуваного для продажу	791	441	791	441	1000,0
7	Платіжне доручення	Отримано оплату від покупця	311	377	311	377	11000,0

Джерело: [складено автором]

Якщо об'єкт основних засобів перестає відповідати критеріям визнання активом, його списують з балансу (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунків зі списання основних засобів на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

№	Первинні	Зміст господарської операції	Типова	Кореспонденція
---	----------	------------------------------	--------	----------------

з/п	документи		кореспонденція рахунків		рахунків, яку застосовує підприємство		
			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Акт списання	Списано залишкову вартість основних засобів (5000,00-3000,00)	976	103	976	103	2000,0
2	Податкова накладна	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ (2000,00x20%)	976	641	976	641	400,0
3	Акт списання	Списано раніше нарахований знос основних засобів	131	103	131	103	3000,0
4	Акт списання	Списано витрати від списання основного засобу на фінансовий результат	793	796	793	796	2400,0
5	Акт приймання-передачі	Отримано матеріали, МШП, запчастини від розбирання ліквідованого основного засобу	201	746	201	746	600,0
6	Акт списання	Списано дохід від демонтажу основних засобів на фінансовий результат	746	793	746	793	600,0
7	Бухгалтерська довідка	Відображено збиток в результаті списання основних засобів (визначено фінансовий результат)	442	793	442	793	1800,0

Джерело: [складено автором]

Наведемо перелік типової кореспонденції рахунків (табл. 2.5).

Отже, формування системи обліку стану та руху основних засобів на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» ведеться відповідно до норм та стандартів бухгалтерського обліку. Облік ведеться на рахунках 10 «Основні засоби», 15 «Капітальні інвестиції», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів».

Таблиця 2.5

Типова кореспонденція рахунків для відображення операцій з поліпшення основних засобів

№	Найменування операції	Дебет	Кредит	Сума, грн	Примітка
1	Списання запасів, витрачених на ремонти основних	92, 93,	20, 22,	1500	Акт

	засобів, на поточні витрати виробництва	94	25		списання
2	Списання вартості робіт, послуг, поставок цінностей, витрачених на ремонти основних засобів	92, 93, 94	631, 685, 372	2500	Акт списання
3	Виведення з експлуатації на час модернізації й ремонту об'єкта основних засобів (застосовується в першу чергу для об'єктів групи 1 основних засобів, тому що в цьому випадку податковий облік збігається з бухгалтерським: амортизаційна вартість основних засобів при виведенні з експлуатації прирівнюється до нуля)	152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»	10 «Основні засоби»	1000	Акт списання
4	Віднесення до складу капітальних витрат, пов'язаних з модернізацією й ремонтом основних засобів	152	631	1500	Бухгалтерська довідка
5	Віднесення до складу капітальних витрат, пов'язаних з модернізацією й ремонтом, здійснених через підзвітних осіб	152	372	1000	Бухгалтерська довідка
6	Віднесення на капітальні витрати, пов'язані з модернізацією, нарахуванням заробітної плати й внесків з фонду оплати	152	66, 65	850	Бухгалтерська довідка
7	Відображення податкового кредиту з ПДВ за придбаними (оплаченими, поставленими) матеріальними цінностями, роботами, послугами	641 субрахунок розрахунків з бюджетом з ПДВ	631, 685, 372	250	Податкова накладна
8	Списання капітальних витрат на модернізацію й ремонт на збільшення балансової вартості окремих об'єктів основних засобів	10	152	1000	Акт списання
9	Списання за наказом керівника частини витрат, спочатку визнаних підприємством капітальними, на поточні витрати діяльності або на загальновиробничі, адміністративні витрати, витрати на збут або інші операційні витрати	92, 93, 94	152	850	Акт списання

Джерело: [складено автором]

На ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» інвентаризації основних засобів проводиться відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879.

Для здійснення інвентаризації за наказом керівника ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» створюється робоча комісія, до складу якої входять представники бухгалтерії, товарознавці, технологи, економісти, юристи. Склад комісії, порядок і строки проведення інвентаризації об'являються в наказі. Голові комісії вручається наказ і пломбір (печатка). Наказ обов'язково реєструється в канцелярії у книзі контролю за виконанням наказів.

Під час інвентаризації комісія в обов'язковому порядку проводить перевірку відповідності технічної документації, записує в описи повні найменування цих об'єктів і їхні інвентарні номери. У випадку відсутності технічної документації про це вказується в описах – у графі «Примітка».

Машини, обладнання та інші об'єкти перевіряються за заводськими номерами і заносяться в описи окремо, із вказівкою інвентарного номера. Основні засоби записуються в описі під найменуванням, відповідно з основним призначенням об'єкта. Об'єкт, що пройшов відновлення, реконструкцію, розширення чи переобладнання, внаслідок чого змінилось основне його призначення, вноситься до опису під найменуванням, що відповідає новому основному призначенню.

У випадку нестачі основних засобів під час інвентаризації на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» здійснюються такі операції (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

**Відображення нестачі основних засобів під час інвентаризації на ТОВ
«ПАРИТЕТ-СМІК»**

№ з/п	Первинні документи	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Акт про виявлення нестачі	Виявлено нестачу об'єкта основних засобів: на суму зносу	131	10	131	10	15 000
2		на залишкову вартість	976	10	976	10	5 000
3	Податкова накладна	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	976	641	976	641	1 000

Продовження табл. 2.6.

1	2	3	4	5	6	7	8
4	Платіжне доручення	Здійснено оплату суб'єкту оціночної діяльності	685	311	685	311	200
5		Отримано Звіт про оцінку майна	072	072	072	072	200
6	Меморіальний ордер	Зараховано на позабалансовий субрахунок вартість нестачі	375	716	375	716	2 000
7	Наказ	Установлено відповідальну особу	072	072	072	072	2 000
8	Акт	Зменшено залишок	301	375	301	375	– 2000

		на позабалансовому субрахунку на суму нестачі					
--	--	--	--	--	--	--	--

При виявленні в ході інвентаризації основних засобів, які не обліковуються на балансі підприємства інвентаризаційною комісією визначається справедлива вартість об'єкта, наприклад, 20 000 грн, і проводиться така операція (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Відображення нестачі основних засобів під час інвентаризації на ТОВ
«ПАРИТЕТ-СМІК»**

№ з/ п	Первинні документи	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Наказ	Оприбутковано виявлений інвентаризацією об'єкт основних засобів	10	746	10	746	20 000

Джерело: [складено автором]

Відповідно до облікової політики підприємства нарахування амортизації на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» здійснюється прямолінійним методом. Амортизація за прямолінійним методом: річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів.

Таким чином, облік основних засобів на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» регламентується низкою документів, а саме: наказом про облікову політику, графіком документообігу, операграмою поточного контролю, положенням про бухгалтерську службу, положенням про головного бухгалтера, посадовими інструкціями, положеннями про відділ внутрішнього аудиту тощо.

2.3. Проблемні питання обліку й оподаткування операцій з основними засобами

Аналіз показав, що на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» існують проблемні питання обліку використання основних засобів, зокрема пов'язані з обліком орендованих основних засобів.

Особливостей обліку орендованих основних засобів в обліковій політиці підприємства ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» не визначено, що являється суттєвим недоліком в системі організації обліку на підприємстві. Проте, в Наказі про облікову політику підприємства явно вказано, що облік на підприємстві ведеться згідно ПСБО та Інструкції 291. Згідно ПСБО майно, передане в операційну оренду, продовжує враховуватися на балансі орендодавця. Тому амортизацію нараховує також орендодавець. Якщо надання майна в оренду — основний (єдиний) вид діяльності підприємства, доходи враховуються в складі «Доходу від реалізації робіт і послуг» (рах. 703). В інших випадках такий дохід вважається «Операційним доходом» (рах. 713).

У орендаря орендні платежі по актах виконаних робіт (або відповідно до договору, якщо їм обумовлена фіксована сума і чітко зазначена період, за який повинні нараховуватися платежі) відображають у складі витрат звітного періоду. В залежності від цілей оренди видаткові рахунки (92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут») будуть залежати від того, для якої мети орендується приміщення: офіс (92), магазин-склад (93). Витрати на оренду в бухгалтерському обліку варто відбивати по факту нарахування — щомісяця, щокварталу, у залежності від умов договору, незалежно від оплати.

Якщо приміщення фактично узятє в оренду, але не використовується орендарем у господарській діяльності, такі витрати варто враховувати на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів» з подальшим планомірним віднесенням цих сум на видаткові рахунки протягом терміну оренди. Описаний варіант можна застосовувати, наприклад, при оренді приміщення під виробничий цех у період, коли йде підготовка до виробництву визначеної продукції (установка спеціального устаткування, налагодження верстатів).

Типові господарські операції та їх відображення на рахунках позабалансового обліку відображено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Відображення в обліку операцій з орендованими основним засобами на позабалансових рахунках

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
Рахунок 01 «Орендовані необоротні активи»			
1	Прийнято підприємством основні засоби в оренду (земельна ділянка, будинок, машини, обладнання, багаторічні насадження тощо)	01 "Орендовані необоротні активи"	-
2	Прийнято підприємством необоротні матеріальні активи в оренду (малоцінні і швидкозношувані предмети, строк експлуатації яких перевищує один рік, тимчасові нетитульні споруди, інвентарна тара, природні ресурси тощо)	01 "Орендовані необоротні активи"	-
3	Повернуто орендодавцю основні засоби та необоротні матеріальні активи після завершення або припинення строку оренди	-	01 "Орендовані необоротні активи"

Джерело: [складено автором]

Об'єкти, прийняті в операційну оренду як основні засоби, обліковуються в орендаря за інвентарними номерами орендодавця.

Об'єкти, що обліковуються поза балансом, можуть оцінюватися наступним чином. Прийняті в операційну оренду (лізинг) активи у вигляді основних засобів на підставі відповідних договорів (рахунок 01 "Орендовані необоротні активи") обліковуються в орендаря за балансовою (залишковою) і первісною вартістю орендодавця згідно з договором операційної оренди.

Аналітичний облік на позабалансових рахунках ведеться за видами активів, а також у розрізі окремо взятих орендодавців.

Повернення орендованих основних засобів також оформлюється актом прийому-передачі. При поверненні орендодавцю раніше прийнятих в оренду основних засобів орендар списує їх з кредиту рахунку 01 «Орендовані необоротні активи», а інвентарні карточки вилучає з картотеки та зберігає їх разом з актом прийому-передачі.

Належна за користування об'єктом операційної оренди плата визнається іншими операційними витратами відповідного звітного періоду. Кожного місяця (або іншого розрахункового періоду, що зазначається в договорі оренди) орендодавець виставляє орендарю рахунок на сплату послуг оренди та акт наданих послуг. Для оплати орендної плати бухгалтерія орендаря оформлює

платіжне доручення та подає його до установи банку, де обслуговується підприємство.

Синтетичний облік необоротних активів, отриманих в операційну оренду бухгалтер ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» веде на рахунку 01 «Орендовані необоротні активи». Вартість об'єкта оренди визначається відповідно до акта приймання-передачі. Інформація про доходи і витрати, зв'язаних з об'єктами оперативного лізингу, відбиває в примітках до фінансової звітності.

Орендні платежі по актах виконаних робіт (або відповідно до договору, якщо їм обумовлена фіксована сума і чітко зазначений період, за який повинні нараховуватися платежі) відбивають у складі витрат звітного періоду. На ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» витрати витрати на оренду в бухгалтерському обліку відображаються по факту нарахування, щомісяця. Бухгалтерські проведення з операцій операційної оренди основних засобів за даними ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» наведено у табл. 2.9 та 2.10.

До витрат, облік яких ведеться на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів», відносяться витрати, зв'язані з освоєнням нових виробництв і агрегатів; сплачені авансом орендні платежі. По дебету рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» відбиває нагромадження витрат майбутніх періодів, по кредиту – їх списання (розподіл) і включення до складу витрат звітного періоду».

Таблиця 2.9

Відображення орендних операцій в орендаря (орендна плата нараховується і сплачується в кожному звітному періоді)

№ з/п	Первинні документи	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків	Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство
-------	--------------------	------------------------------	--------------------------------	--

			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Меморіальний ордер	Відображено вартість об'єкта оренди, відповідно до акта приймання-передачі	01	—	01	—	15600
2	Акт приймання-передачі	Відображено суму орендної плати в складі витрат	93	685	93	685	256
3	Податкова накладна	Відображено право на податковий кредит по ПДВ	641*	685	641*	685	51,2
4	Виписка банку	Перераховано орендну плату	685	311	685	311	307,2

Примітка * Якщо орендар не є платником ПДВ, то йому варто відбити суму ПДВ у складі витрат. Якщо ж орендар права на податковий кредит не має (тобто підприємство не має права на ВП по такій оренді, зокрема, така оренда не зв'язана з господарською діяльністю), тоді суму ПДВ варто віднести на рахунок 977 «Інші витрати звичайної діяльності».

Джерело: [складено автором]

Таблиця 2.10

Відображення орендних операцій в орендаря, якщо здійснено попередню оплату (за три звітних періоди)

№ з/п	Первинні документи	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Меморіальний ордер	Відображено вартість об'єкта оренди відповідно до акта приймання-передачі	01	—	01	—	15600
2	Виписка банку	Перераховано попередню оплату орендодавцеві (3 звітних періоди)	631	311	631	311	307,2
3	Податкова накладна	Відображено суму податкового кредиту	641	644	641	644	51,2
4	Бухгалтерська довідка	Відображено передоплату в складі витрат майбутніх періодів	39	631	39	631	256
5	Акт приймання-передачі	Відображення суми орендної плати в складі витрат звітного періоду	93	39	93	39	256
			644	631	644	631	51,2

Джерело: [складено автором]

Витрати на ремонт і поліпшення орендованого приміщення бухгалтерія ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» найчастіше враховує в умовах договору оренди.

При поверненні орендованого приміщення орендодавцеві доля витрат, понесених орендарем на капітальний ремонт, буде залежати від того, чи надав орендодавець дозвіл на проведення капітального ремонту.

Таблиця 2.11

**Відображення незамортизованої частини капітального ремонту в орендаря
при поверненні об'єкта оренди орендодавцеві (орендодавець відшкодовує
понесені витрати)**

№ з/п	Первинні документи	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
			Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Акт приймання-передачі	Підписано акт приймання-передачі приміщення	377	742	377	742	1250
2	Податкова накладна	Відображено податкові зобов'язання по ПДВ	742	641	742	641	208,33
3	Акт списання	Списано нарахований знос	13	103	13	103	156,4
5	Бухгалтерська довідка	Відображено собівартість реалізованих необоротних активів (1250 – 156,4)	972	103	972	103	1093,6
5	Акт списання	Списаний на фінансовий результат доход по відшкодованих витратах	742	793	742	793	1041,67
6	Акт списання	Списана на фінансовий результат собівартість реалізованих необоротних активів	793	972	793	972	1093,6

Джерело: [складено автором]

Якщо дозвіл був наданий, то орендар має право вимагати оплату за незамортизовану вартість капітального ремонту. При надходженні грошей або при поверненні орендодавцеві об'єкта оренди, у якому проведені ремонтні роботи, варто зробити звичайні проводки, як і при продажі основних засобів.

Якщо ж капітальний ремонт здійснювався орендарем без одержання згоди орендодавця, то при поверненні об'єкта оренди орендодавцеві незамортизовану частину таких витрат варто віднести відразу на рахунку 977 «Інші витрати звичайної діяльності». Це зв'язано з тим, що в такому випадку орендар не має права жадати від орендодавця компенсації понесених витрат. Амортизувати ж і далі такі витрати в складі балансової вартості групи 1 також не можна. Такі витрати вже не будуть відповідати критерію активу.

Крім того, у момент передачі будинку орендодавцеві на незамортизовану частину самостійно проведених поліпшень варто нарахувати ПДВ. Таке нарахування відображається так:

Д-т 977 «Інші витрати звичайної діяльності»;

К-т 641 «Розрахунки по податкам».

Бухгалтерський облік комунальних платежів, послуг телефонного зв'язку й інших експлуатаційних витрат, зв'язаних з експлуатацією орендованого приміщення залежить від того, хто несе такі витрати відповідно до договору, також яким чином здійснюється оплата цих послуг. Можливі варіанти (крім послуг зв'язку):

1. Зазначені витрати несе орендодавець.

У цьому випадку вартість послуг буде врахована орендодавцем до складу собівартості орендних послуг такт образом:

- на рахунку 949 „Інші витрати операційної діяльності” (оренда не основний вид діяльності).

2. У приміщенні встановлені прилади обліку (лічильники) і орендар уклав договір про сплату комунальних послуг безпосередньо з підприємствами, них що надають. У бухгалтерському обліку орендаря такі витрати знайдуть своє відображення на рахунку 92 „Адміністративні витрати”, 93 „Витрати на збут” у кореспонденції зі рахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами». До складу витрат вартість комунальних послуг варто віднести в періоді їхнього фактичного одержання, незалежно від термінів оплати.

3. У приміщенні не встановлені прилади обліку, а сплата здійснюється орендодавцеві на підставі виставлених їм рахунків.

В орендодавця вартість комунальних послуг відбиває в складі інших витрат звітного періоду на рахунку 949 „Інші витрати операційної діяльності” (якщо оренда не основний вид діяльності).

Аналітичний облік орендованих основних засобів в ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» ведеться в розрізі договорів та об'єктів орендованих необоротних активів.

Облік операцій фінансової оренди в ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» відображено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Кореспонденція рахунків з обліку фінансової оренди у орендаря

№ з/п	Зміст господарської операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	Відображено у складі капітальних інвестицій придбане в оренду обладнання	152	531	152	531	200000
2	Введено орендоване обладнання в експлуатацію	104	152	104	152	200000
3	Віднесено до складу поточних зобов'язань частину зобов'язання з оренди, що припадає на поточний рік	531	611	531	611	13310
5	Нараховано відсотки за користування нарахованим майном	925	684	925	684	8000
5	У кінці 2017 року здійснено орендний платіж за четвертий квартал 2017 року: -погашення боргу за обладнання	611	311	611	311	13310
	-на суму перерахованих відсотків	684	311	684	311	8000
6	На суму понесених орендарем витрат на поліпшення об'єкта оренди (модернізацію, реконструкцію тощо), які призводять до збільшення майбутніх економічних вигід	152	20, 63, 66, 31	152	20, 63, 66, 31	-
		104	152	104	152	-
7	Нараховано амортизацію обладнання за перший квартал	92	131	92	131	12500
8	Орендоване майно переводиться до складу по закінченні терміну оренди	104	104	104	104	200000
9	Списується знос орендованого обладнання і збільшується знос власного обладнання (оскільки термін корисного використання 4 роки, а термін оренди – 3 роки, знос обладнання був нарахований лише у сумі 150000 грн.)	131	131	131	131	150000

Джерело: [складено автором]

У цьому випадку орендні платежі сплачуються в кінці кварталу. У зв'язку з цим відсоток, нарахований за певний період, сплачується одночасно з погашенням зобов'язань за цей період. Якщо оплата здійснюється на початку кварталу (півріччя, року), для розрахунку застосовують формулу зворотного анuitету. У цьому випадку на початку першого кварталу провадиться тільки погашення боргу за орендоване майно.

А відсотки нараховуються в кінці кварталу, але сплачуються на початку наступного кварталу одночасно з погашенням зобов'язання з оренди за другий квартал.

Однією із перешкод на шляху до наближення облікового відображення та податкових розрахунків, пов'язаних з орендними операціями, є недосконалість норм податкового регулювання. Недостатня урегульованість будь-яких відносин, як правило, породжує суперечності між окремими групами осіб. Тому, формування суб'єктами господарювання достовірної інформації як для потреб керівника та інвесторів, так і для потреб державних органів, не можливе без усунення прогалин у чинному податковому законодавстві, аналіз яких наведено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз регулятивних норм у сфері податкових розрахунків, пов'язаних з орендними операціями

№ з/п	проблема, яку передбачається розв'язати шляхом усунення прогалини в регулятивному полі	обґрунтування впливу на побудову обліку	механізм, який пропонується для розв'язання проблеми
1	2	3	4
<i>I. Відсутність або суперечливість регулювання в обліку податкових розрахунків</i>			
1	суперечливе трактування сутності орендної операції	помилкове застосування правил оподаткування до орендних операцій	виключення в частині визначення надання права на користування товарами у межах договорів оренди як продаж результатів робіт (послуг)
2	відсутність законодавчого відокремлення споріднених операцій таких як ремонт та технічне обслуговування	ігнорування суб'єктами господарювання 10% обмеження включення до валових витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкту оренди	для цілей оподаткування витрати на технічне обслуговування прирівняти до витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкту оренди

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4
3	відсутність визначення первісної вартості основних фондів (поліпшень орендованих основних фондів)	включення до валових витрат (для зменшення оподаткованого прибутку) витрат, пов'язаних з придбанням (виготовленням) основних фондів	визначення переліку витрат, що включаються до первісної вартості основних фондів витрат з відповідним коригуванням норм, що містять правила оподаткування таких витрат
4	момент збільшення	можливість збільшення	закріплення нормами

	балансової вартості груп основних фондів	балансової вартості груп основних фондів в більш сприятливих періодах з точки зору отримання податкової вигоди	законодавства моменту збільшення балансової вартості груп основних фондів
5	принцип наростаючого підсумку розподілу витрат на поліпшення об'єкту оренди	необґрунтоване завищення валових витрат	зміна податкових періодів
6	сукупність ведення обліку другої, третьої та четвертої групи основних фондів	відсутність контролю за обліком основних фондів	введення пооб'єктного обліку основних фондів
7	відсутність визначення нормативів амортизації поліпшень об'єкту оренди	невірне застосування нормативів амортизації, як наслідок завищення валових витрат	встановлення нормативів амортизації поліпшень об'єкту оренди
8	порядок визначення звичайної ціни для обрахунку валових доходів і валових витрат від здійснення орендної операції	відсутність регулювання рівня валових доходів та валових витрат, що призводить до маніпулювання суб'єктами господарювання зазначеними категоріями для зменшення об'єкта оподаткування	встановлення мінімального рівня валових доходів
<i>II. Податкове регулювання окремих категорій різними законодавчими нормами</i>			
9	дата збільшення валових доходів від здійснення орендної операції з оплатою за рахунок бюджетних коштів	конфлікти з податковими органами	внесення відповідних змін до норм діючого законодавства щодо виключення окремої законодавчої норми
10	витрати на оплату праці працівників, що здійснюють ремонт об'єкту оренди	конфлікти з податковими органами	внесення відповідних змін до норм діючого законодавства щодо виключення окремої законодавчої норми

Джерело: [складено автором]

Як видно, аналіз практичного застосування норм Податкового Кодексу свідчить про існування низки проблемних питань, на які не завжди можна дати однозначну відповідь.

Деякі проблемні питання виникають у зв'язку з відсутністю регулювання окремих категорій, що фактично унеможливорює застосування тієї чи іншої законодавчої норми.

2.4. Особливості постановки задачі обліку основних засобів в автоматизованих системах бухгалтерського обліку

Організація управління бухгалтерського обліку на підприємстві сьогодні неможливі без застосування інформаційних технологій і ефективного їх використання.

У результаті обліку основних засобів в ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» сформовано наступні реєстри обліку та звітність (меню «Звіти»):

1. Оборотно-сальдову відомість по рахунку 10 (Додаток К).
2. Оборотно-сальдову відомість по рахунку 11 (Додаток Л).
3. Оборотно-сальдову відомість по рахунку 13 (Додаток М)
4. Картку рахунку 10 (Додаток Н).
5. Картку рахунку 152 (Додаток О).
6. Картку рахунку 131 (Додаток П).
7. Баланс підприємства ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» (Додаток Р).
8. Звіт про фінансові результати ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» (Додаток С).
9. Пакет електронних документів «1С: Підприємство 8.2.», що призначені для обліку основних засобів (податкова накладна, надходження товарів та послуг, довідник основних засобів, введення залишків основних засобів, списання основних засобів, тощо).

На ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» використовується програмний комплекс «1С: Підприємство 8.2.».

Програмний комплекс «1С: Підприємство 8.2.» є універсальною бухгалтерською програмою, який призначений для ведення синтетичного й аналітичного бухгалтерського обліку.

Аналітичний облік у «1С: Підприємство 8.2.» ведеться по об'єктах аналітичного обліку (субконто) у натуральному та вартісному вираженнях. Програма «1С: Підприємство 8.2.» надає можливість ручного й автоматичного введення проводок. Більшість бухгалтерських проведення здійснюється автоматично на основі первинних документів. Усі проводки можна переглянути в

журналі операцій. При перегляді проводок у журналі операцій їх можна встановлювати фільтр по даті, групувати та шукати документи та проведення по різних параметрах.

На підставі введених проводок може бути виконаний розрахунок підсумків. Підсумки можуть виводитися за квартал, рік, місяць і за будь-який період, обмежені двома датами. Розрахунок підсумків може виконуватися по запиту й одночасно з введенням проводок (в останньому випадку не потрібно перерахування).

Після розрахунку підсумків «1С: Підприємство 8.2.» формує різні види звітів та реєстрів: зведені проводки; оборотно-сальдову відомість; оборотно-сальдову відомість по об'єктах аналітичного обліку; картка рахунку; картка рахунку по одному об'єкті аналітичного обліку; аналіз рахунку (аналог головної книги); аналіз рахунку по датах; аналіз рахунку по об'єктах аналітичного обліку; аналіз об'єкту аналітичного обліку по всіх рахунках; картка об'єкту аналітичного обліку по всіх рахунках; журнальний ордер .

«1С: Підприємство 8.2.» – програмний засіб, призначений для розв'язання широкого кола задач з автоматизації обліку підприємств різних видів діяльності [40, с. 71].

Автоматизована система «1С: Підприємство 8.2.» містить такі основні об'єкти:

Документи – це об'єкти первинного обліку, кожна операція на підприємстві документується на окремому робочому місці окремим документом. Кожний документ має свій вид, номер та дату складання. У системі можна складати будь-які документи, які існують – Видаткові накладні, Податкові накладні, Касові Ордера, Платіжні доручення та багато інших.

Довідники – це масиви нормативно-довідкової інформації. Інформація про об'єкти обліку, яка часто використовується в обліку зберігається в довідниках [41, с. 102]. Довідник представляється списком деревоподібної структури, у вузлах якого зберігається інформація про різні об'єкти. Так, у довіднику основних засобів зберігається інформація про такі їх характеристики:

інвентарний номер, група в податковому обліку, повна назва, одиниця виміру, ціна закупівлі та ін. Набір реквізитів для кожного довідника вільний за виключенням двох строкових величин: коду об'єкта та значення (назви) об'єкта. Код об'єкта є унікальним для даного довідника та дозволяє посилатися на цей об'єкт з інших місць програми. Також у системі присутні довідники Контрагентів (покупців та постачальників), Товарно-матеріальних цінностей, Робітників, Фіrm (тут міститься інформація про підприємство, його статистичні та податкові реквізити, юридична адреса, банківські реквізити тощо) та інші довідники.

Журнали. Після формування первинних документів існує можливість переглянути їх у журналі документів. Журнали призначені для зберігання та роботи з документами в системі «1С: Підприємство 8.2.». Журнали формуються по видам документів (наприклад, Журнал Прибуткових накладних, Журнал касових документів) і мають часовий інтервал, який можна змінювати за бажанням користувача, тобто на екрані можна відобразити документи вибраного типу за певний період (день, місяць, квартал). У журналі документи можна переглядати, вилучати, додавати, коригувати [40, с. 86].

Звіти. Система надає можливість отримувати різноманітні звіти. При виборі користувачем необхідного звіту на екрані з'являється вікно, що поєднує форму звіту та панель інструментів, яка дозволяє виконати різні дії при роботі із звітом. Основні типи звітів: журнал і відомість по рахунку; оборотна відомість по певному рахунку, групі рахунків, по всім рахункам; оборотно-сальдова відомість по певному рахунку, групі рахунків, по всім; сальдово-оборотна відомість по певному об'єкту обліку або їх групі; аналітичні відомості по об'єктам обліку; картка рахунку або субконто тощо.

Слід відмітити також, що система формує обов'язкові фінансові та статистичні звіти підприємства автоматично, а також існує можливість складати податкову звітність, але ця функція автоматизована не повністю та потребує участі бухгалтера в розрахунках.

При формуванні первинного документа та нормативно-довідкової інформації в користувача є можливість модифікувати стандартні форми. При

цьому йому пропонується типова форма, на основі якої він формує необхідну йому форму первинного документа шляхом її доповнення або корегування.

Формування необхідного первинного документа забезпечує генератор друкованих форм. Розрахунок і відображення вихідної інформації проводиться після вводу нормативно-довідкової та первинної інформації.

Для аналітичного обліку основних засобів ведеться автоматизована картотека, в якій відображаються всі дані, необхідні для управління й обліку. З її допомогою бухгалтер (аудитор) має можливість проаналізувати стан операцій з основними засобами підприємства, строки та суми переоцінок тощо. Шляхом перегляду й аналізу карток аналітичних даних визначається необхідність і завантаження необоротних активів, а при необхідності визначається і фондодідача даного об'єкта основних засобів [41, с. 114].

Відомість обліку наявності основних засобів містить інформацію про стан основних засобів по заданим періодам часу, що важливо при контролі й аудиті наявності основних засобів на певну дату. Контроль за наявністю основних засобів здійснюється на місцях експлуатації та в цілому по підприємству.

Зведеною відомістю з обліку основних засобів є згрупована Зведена відомість, яка об'єднує всі види руху основних засобів, пов'язаних з їх переміщенням або зі зміною вартості об'єктів. Зведена відомість формується в розрізі підприємства, структурного підрозділу, матеріально-відповідальних осіб, балансових рахунків, субрахунків, кодів аналітичного обліку. Автоматизоване вирішення задач з обліку основних засобів базується на створенні та веденні інформаційної бази про наявність необоротних активів, яка формується на основі картотеки.

Починаючи роботу із програмою, насамперед варто ввести відомості про організації, облік господарської діяльності якої буде вестися в програмі. Потрібно відкрити список організацій. Для цього в меню «Підприємство» потрібно вибрати пункт «Організації». За допомогою кнопки «+» відкриваємо вікно для введення інформації про нову організацію і заносимо всі дані про наше підприємство (рис. 2.3).

Файл Правка Операции Основная деятельность Банки и кассы ОСИ/НМА Зарплата и кадры Проводки Отчеты Предприятие Сервис Справка

Параметры организации: ПАРИТЕТ-СМК

Наименование: ПАРИТЕТ-СМК Код: 000000002

Юр./физ. лицо: Юр. лицо Префикс: ПС

Полное наименование: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПАРИТЕТ-СМК"

Головна організація:

Осн. банковский счет: ЦАН/Авель Основная касса:

Счет для расч. с ФСС: Соц. страх. в ПАТ "РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЪ" н. Киев

Коды организации: Номер регистрации Контактная информация Ответственные лица Свойства Категории Прочие

Надату: 01.01.2015

ИНН: 32530742676 Код ЕДРПОУ: 32530742

ОГРН: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ Код ОГРН: 240

Территория: Святошинский Код КОАТУУ: 8038600000

Форма собственности: Приватна Код КРБ: 10

Орган гос. управления: Роздрібна торгівля Код по СПОДЗ: 07774

Вид экономической деят.: Роздрібна торгівля іншими невиключеними товарами в специализированных магазинах Код по ОКПД: 47.78

Название рабочего органа ФСС: Святотшинська міжрайонна ВД ІМВ ФСС з ТОВ Код по КВЕД: 47.78

ФИО директора фонда:

Рис. 2.3. Форма діалогового вікна

Вікно організації містить декілька вкладок, які дозволяють ввести інформацію про статистичні коди, місце реєстрації, контактну інформацію (адреси та телефони), відповідальних осіб та інше (рис. 2.4).

1С:Предприятие - СМУК (РАБОЧАЯ)

Параметры организации: ПАРИТЕТ-СМК

Наименование: ПАРИТЕТ-СМК Код: 000000002

Юр./физ. лицо: Юр. лицо Префикс: ПС

Полное наименование: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПАРИТЕТ-СМК"

Головна організація:

Осн. банковский счет: ЦАН/Авель Основная касса:

Счет для расч. с ФСС: Соц. страх. в ПАТ "РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЪ" н. Киев

Коды организации: Номер регистрации Контактная информация Ответственные лица Свойства Категории Прочие

Руководитель: Административный директор Агличенский Павел Артур История...

Главный бухгалтер: Головин Валентина Михайловна История...

Кассир: История...

Кадровик: Специалист по кадрам Михеева Елена Григорьевна История...

Рис. 2.4. Форма діалогового вікна відповідальних осіб

Для новоствореної організації необхідно встановити параметри облікової політики. Для цього використовуємо пункт меню «Підприємство», «Облікова політика», команда «Облікова політика (бухгалтерський облік)» (рис. 2.5).

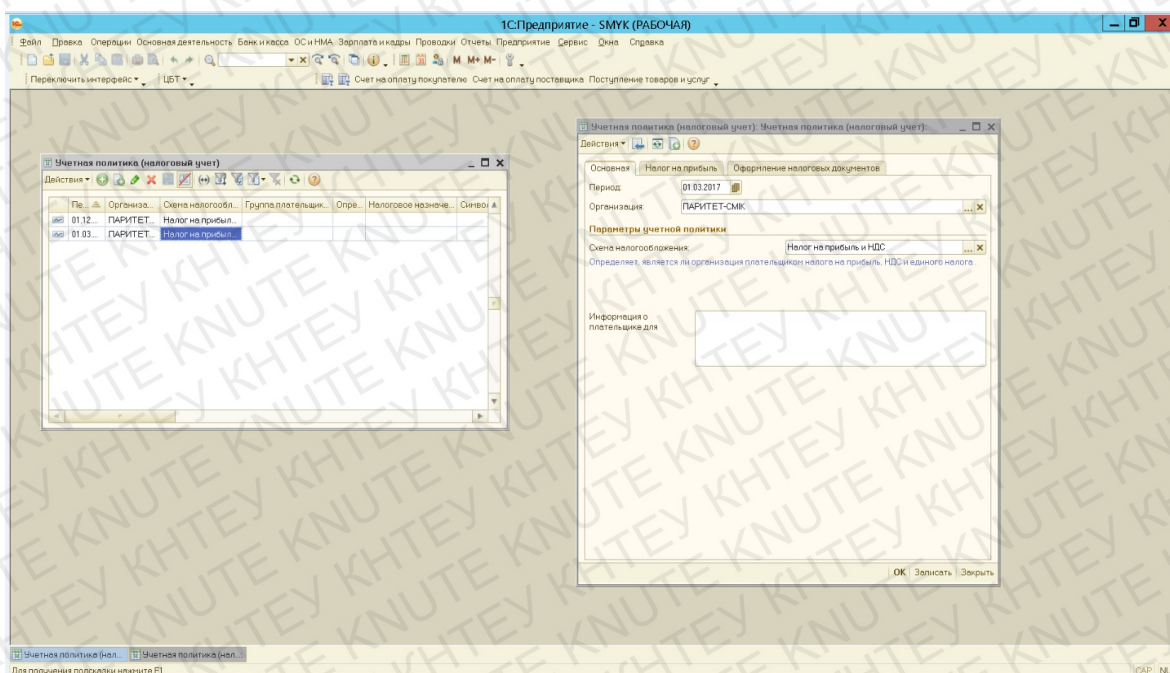

Рис. 2.5. Облікова політика підприємства

У вікні «Облікова політика (бухгалтерський облік)» визначаємо спосіб оцінки матеріальних запасів, спосіб розрахунку собівартості виробництва, класи обліку витрат та інші параметри. Додаткові параметри облікової політики також можна внести у вікні «Налаштування параметрів обліку» із меню «Підприємство». У вікні «Облікова політика (податковий облік)» визначаємо спосіб оподаткування для підприємства ТОВ «ПАРИТЕТ-СМК» – податок на прибуток та ПДВ.

Для формування вхідного балансу ТОВ «ПАРИТЕТ-СМК» необхідно ввести вхідні залишки по рахункам обліку.

Для введення залишків по різним об'єктам обліку (грошові кошти, ТМЦ, основні засоби розрахунки тощо) можна скористатися документом «Операція» (рис. 2.6).

Залишки по всіх рахунках в цьому документі вводяться в кореспонденції із допоміжним рахунком 00, із зазначенням всієї необхідної аналітики (субконто).

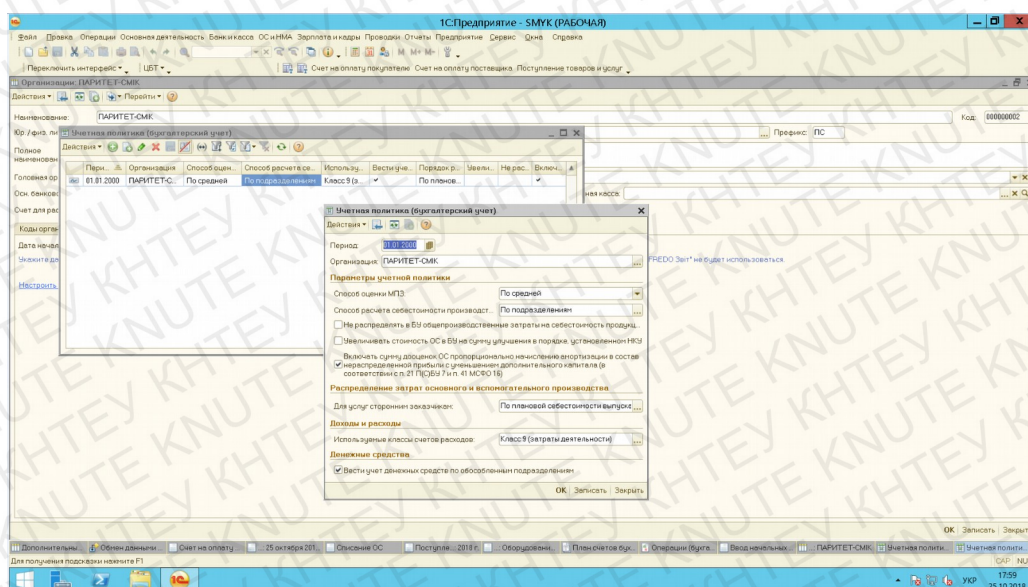

Рис. 2.6. Заповнення інформації про облікову політику підприємства

Заповнення залишків по активним рахункам показано на рис. 2.7.

Период	Документ	Счет	Субсчета Дт	Кол-во	Валюта Дт	Счет	Субсчета Кт	Кол-во	Валюта Кт	Счет	Субсчета Кт	Кол-во	Валюта Кт	Счет	Субсчета Кт
31.12.2015 00:00:00	1	1110	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	2	00		0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	3	104	Платя металопластиковая 70W HT-DE	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	4	00		0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	5	104	Платя металопластиковая 150W HT-DE	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	6	00		0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	7	104	Платя металопластиковая HO-T 70W WDL	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	8	00		0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	9	1091	Плззирный телевизор 42"PHILIPS 42PF332"	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	10	00		0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070
31.12.2015 00:00:00	1010	1010	Аккумулятор Optima	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070	0	0	1311	Слп 12070

Рис. 2.7. Введення залишків активів за допомогою універсального документа «Операція»

Для введення залишків основних засобів в програмному забезпеченні «1С: Підприємство 8.2.» передбачено окремий документ – «Введення залишків основних засобів». В цьому документі передбачено введення всієї необхідної аналітичної інформації про основний засіб – рахунок обліку, первісна вартість,

знос, порядок нарахування зносу, дата введення в експлуатацію, ліквідаційна вартість, строк служби тощо (рис. 2.8).

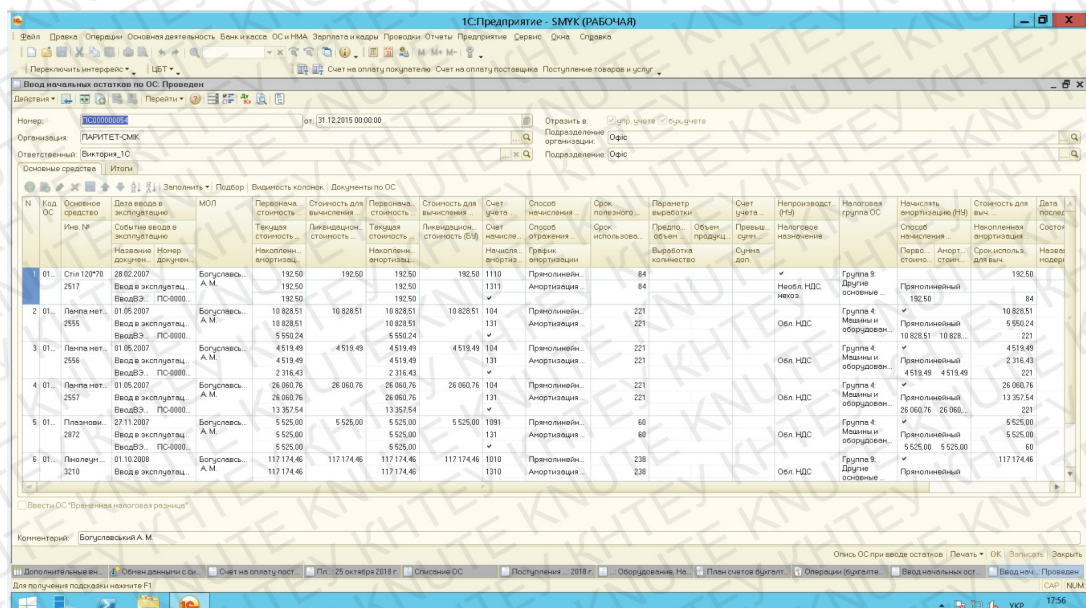

Рис. 2.8. Введения залишков активов за допомогою документа «Введения залишков основных средств»

Для работы с основными средствами в «1С: Предприятие 8.2.» в интерфейсе бухгалтера выделено отдельный пункт меню, до якого включено всі довідники, первинні документи й відомості, які стосуються руху основних средств (рис. 2.9).

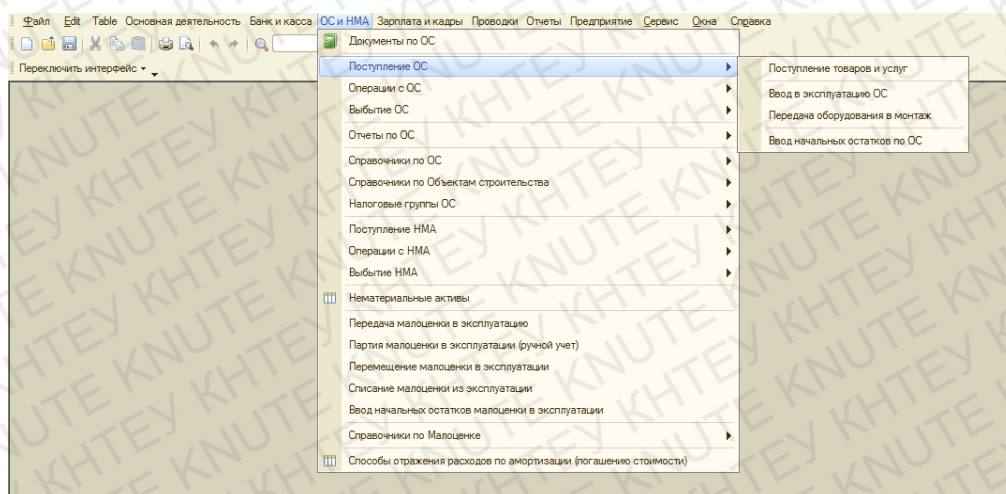

Рис. 2.9. Меню для работы с основными средствами в «1С: Предприятие 8.2.»

Для каждого отдельного объекта основных средств в программном обеспечении «1С: Предприятие 8.2.» заводится карта индивидуального учета (рис. 2.10).

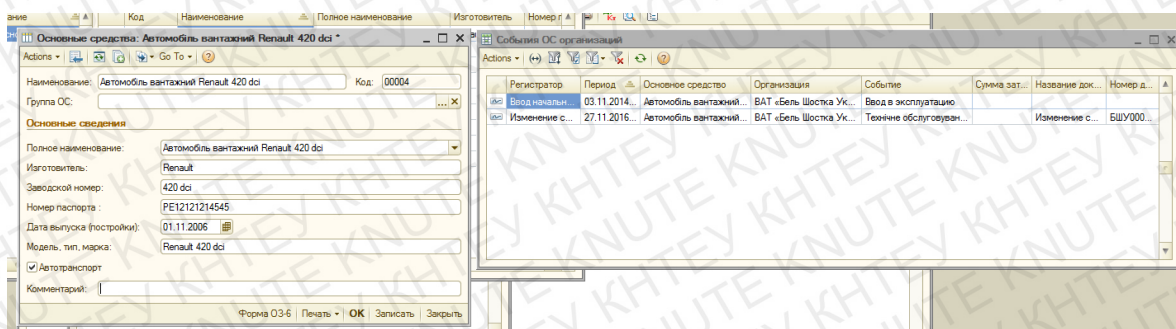

Рис. 2.10. Карта основного засобу в «1С: Підприємство 8.2.»

У картці основного засобу обов'язковими для заповнення є такі поля:

- 1) назва – коротка назва, яка буде використовуватись для екранних форм;
- 2) код – унікальний номер картки основного засобу, призначається програмою автоматично;
- 3) повна назва – назва, яка буде використовуватись в первинних документах;
- 4) виробник – назва підприємства-виробника основного засобу;
- 5) заводський номер – номер основного засобу, встановлений заводом-виробником;
- 6) номер паспорта – номер індивідуального технічного паспорту основного засобу, виданого заводом-виробником;
- 7) дата випуску – дата випуску готового основного засобу з заводу-виробника;
- 8) модель, тип, марка – характеристики основного засобу, встановлені заводом-виробником.

Поле «Група ОЗ» є необов'язковим і призначене для створення окремої класифікації основних засобів для внутрішнього (управлінського) обліку.

На основі картки можна роздрукувати первинний документ – «Інвентарна картка об'єкту ОЗ».

Документ «Списання ОЗ» призначений для відображення обліку вибуття основного засобу в зв'язку з моральним та фізичним зносом, а також при ліквідації в зв'язку з надзвичайною ситуацією (2.11).

№	Основное средство	Имя №	Стоимость (БЗ)	Амортизация (БЗ)	Ост. стоимость (БЗ)	Амортизация (БЗ)	Ост. стоимость (БЗ)	Продвижение сумм до конца периода (БЗ)	Стоимость (БЗ)	Амортизация (БЗ)	Ост. стоимость (БЗ)	Амортизация (БЗ)	Ост. стоимость (БЗ)
1	DVD плеер BDK DVP-1818S/Black	3070	238,25	174,09	238,25	238,25	238,25						
2	DVD плеер Samsung DVD-C5500/NER	3331	61,17	3,93	193,00	193,00	193,00						
3	DVD плеер BDK DVP-1818S/Black	4386	28,48	1,22	220,00	220,00	220,00						
4	DVD плеер ERGO TF-DVD3400 (5746549)	3990	24,70	4,01	240,83	240,83	240,83						
5	DVD плеер Pioneer 3022KV	4187	322,50	322,50	322,50	322,50	322,50						
6	Лампа Philips Zebra LP 2844	3513	2 870,00	2 870,00	2 870,00	2 870,00	2 870,00						
7	Аудиосистема	2587	10 398,00	10 398,00	10 398,00	10 398,00	10 398,00						
8	Антенна	4336	4 560,83	4 560,83	4 560,83	4 560,83	4 560,83						
9	Блок питания	4336	129 822,30	129 822,30	129 822,30	129 822,30	129 822,30						
10	Блок питания	4336	2 914,20	2 914,20	2 914,20	2 914,20	2 914,20						
11	Блок питания	4336	31 914,17	31 914,17	31 914,17	31 914,17	31 914,17						
12	Блок питания	4336	25 134,02	25 134,02	25 134,02	25 134,02	25 134,02						
13	Блок питания	4336	35 468,02	35 468,02	35 468,02	35 468,02	35 468,02						

Рис. 2.11. Списание основных засобів

Система дає можливість автоматично сформувати форми бухгалтерської звітності, податкові декларації, звіти для органів статистики й фондів і інші регламентовані звіти.

Для формування фінансового звіту необхідно відкрити список регламентованих звітів. Для цього в меню «Звіти» вибираємо пункт «Регламентована звітність» – «Регламентовані звіти (вбудовані)», й обираємо потрібний звіт (рис. 2.12).

Наименование	Период	Организация
Бухгалтерский баланс	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о финансовых результатах	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении денежных средств	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении капитала	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении денежных средств	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении капитала	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении денежных средств	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении капитала	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении денежных средств	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении капитала	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК
Отчет о движении денежных средств	Сентябрь 2018 г.	ПАРИТЕТ-ОМК

Рис. 2.12. Регламентована звітність

Наприкінці слід відмітити, що автоматизація облікових процесів, зокрема обліку основних засобів значно покращує обліковий механізм на підприємстві:

зменшує кількість помилок, збільшує рівень оперативності надання інформації тощо.

Висновки до розділу 2

Організація бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» ведеться згідно з Законом України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

На першому етапі формуються й обробляються первинні дані, виконуються розрахунок і відображення інформації для прийняття управлінських рішень на місці виникнення інформації. На другому етапі інформація систематизується й узагальнюється за комплексами завдань, ділянками обліку, виконуються контроль і аналіз. Саме на цьому рівні формується та відображується інформація для прийняття конкретних управлінських рішень за комплексом завдань. На третьому етапі формуються зведені дані, здійснюються облік, контроль та аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства.

Первинні документи мають бути складені в момент здійснення операції, а якщо це не можливо – безпосередню по закінченні операції. Відповідальність за документи несуть особи, які склали та підписали ці документи.

Синтетичний облік основних засобів відповідно до Плану рахунків ведеться на активному рахунку 10 «Основні засоби», який призначений для обліку наявності й руху як власних основних засобів, так і отриманих на умовах фінансового лізингу (оренди), а також орендованих цілісних майнових комплексів, які входять до складу основних засобів.

Аналітичний облік основних засобів ведуть за групами і об'єктами. Групою основних засобів є сукупність однотипних за функціональним призначенням і технічними характеристиками об'єктів.

Аналіз показав, що на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» існують проблемні питання обліку використання основних засобів, зокрема пов'язані з обліком орендованих основних засобів.

З метою удосконалення обліку основних засобів на підприємствах запропоновано використовувати інформаційні облікові системи. Автоматизоване вирішення задач з обліку основних засобів базується на створенні й веденні інформаційної бази про наявність необоротних активів, яка формується на основі картотеки.

РОЗДІЛ 3

КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

3.1. Інформаційні джерела, основні показники та методи контролю основних засобів та аналізу ефективності їх використання

Основна мета аудиту полягає в тому, щоб об'єктивно вивчати фактичний стан справ у різних галузях суспільного і державного життя, виявляти ті фактори та умови, які негативно позначаються на виконанні прийнятих рішень і досягненні поставлених цілей.

Аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів і іншої інформації, яка стосується фінансово-господарської діяльності підприємства з метою визначення достовірності звітності, обліку, його повноти і відповідності діючому законодавству і встановленим нормативам [57, с. 56].

Ефективність аудиту залежить насамперед від контролюючих і керованих об'єктів. Останні бувають дуже різними і можуть збігатися чи не збігатися з об'єктами обліку, які відображаються у відповідних формах і піддаються контролю до здійснення операцій, у процесі їх здійснення або у подальшому. Форми контролю також можуть бути різноманітними. При визначенні об'єктів і форм контролю важливо врахувати, що повинно контролюватися через бухгалтерський облік, а що — через контроль як функцію управління.

Правильне і раціональне використання основних засобів і виробничих потужностей підприємства сприяє поліпшенню всіх його техніко-економічних показників: підвищенню продуктивності праці, збільшенню фондівіддачі та випуску продукції, зниженню її собівартості, економії капітальних вкладень.

При цьому саме аудит допомагає розробити найобґрунтованіші рішення щодо загальних і спеціальних питань, дає змогу судити про їх правильність, результативність виконання. Він дозволяє своєчасно виявити і ліквідувати умови і фактори, які заважають ефективному веденню виробництва, успішному

досягненню поставлених цілей. Аудит дає можливість відкоригувати діяльність підприємства і встановити, які саме напрями діяльності допомагають, впливаючи позитивно на тактичні і стратегічні плани підприємства, підвищення результативності його діяльності за ринкових умов, а які – ні.

Об'єкти аудиту охоплювані бухгалтерським обліком, збігаються з об'єктами обліку. Це пояснюється тим, що бухгалтерський облік є і засобом контролю, і його об'єктом. Жодна господарська операція, яка відображається у бухгалтерському обліку, не перебуває поза контролем, що забезпечується дотриманням принципу подвійного запису та його контрольного значення, узгодження даних синтетичного та аналітичного обліку, рівності активу і пасиву балансу, використанню обліковими працівниками різних прийомів і методів контролю тощо [30, с. 742].

Джерелами внутрішнього і зовнішнього аудиту наявності і руху основних засобів є:

- наказ про облікову політику підприємства;
- облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку основних засобів;
- первинні документи про надходження, передачу, реалізацію, інвентаризацію, нарахування амортизації (зносу), ліквідацію об'єктів основних засобів: накладні, акти приймання-передачі основних засобів, акти ліквідації основних фондів, відомості нарахування амортизації (зносу), авізо, акти переоцінки, дефектні акти, кошториси і договори на капітальний ремонт;
- акти і довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- звітність.

При здійсненні внутрішнього і зовнішнього аудиту наявності і руху основних засобів через бухгалтерський облік основними методами виступають: логічне осмислення операцій; інвентарний метод; порівняння, зіставлення; розрахунковий метод; обстеження; спостереження [62, с. 135].

З рис. 3.1 видно, що основним інформаційним джерелом внутрішнього аудиту є первинні документи, які безпосередньо впливають на формування бухгалтерських записів, складання облікових регістрів і форм звітності.

Рис. 3.1. Інформаційна база внутрішнього аудиту основних засобів [34, с.157]

Такі форми звітності необхідні внутрішньому аудиту для отримання інформації про стан, рух основних засобів з метою підтвердження достовірності інформації, проведення аналізу, прийняття рішень та надання відповідних рекомендацій.

Отже, усі бухгалтерські документи призначені для відображення стану, наявності, руху, вибуття основних засобів, а також є відправною точкою для проведення внутрішнього аудиту та аналізу стану, ефективності використання

основних засобів на підприємстві з метою прийняття відповідних управлінських рішень.

До них належать такі документи:

- підтвердження служби внутрішнього контролю формування первісної вартості основних засобів;
- підтвердження служби внутрішнього контролю у правильності визначення амортизації основних засобів
- підтвердження служби внутрішнього контролю у правильності проведення ліквідації основних засобів;
- підтвердження служби внутрішнього контролю достовірності фінансової звітності та ін.

Документи, які надані службою внутрішнього контролю надають внутрішньому аудитору впевненості у тому, що проведені у цих документах розрахунки та аналіз свідчать про достовірність даних бухгалтерської служби ставно основних засобів і можуть бути використані для прийняття рішень та надання відповідних рекомендацій [70, с. 211].

Аналітичні документи дають змогу оцінити наявний рівень забезпеченості, динаміку, рух, стан та ступінь використання основних засобів на підприємстві з метою аналізу ефективності управління основними засобами на підприємстві. До них відносяться:

- висновок аналітичного відділу щодо динаміки та структури основних засобів в активах підприємства;
- висновок аналітичного відділу щодо технічного стану основних засобів;
- висновок аналітичного відділу щодо ефективності використання наявних на підприємстві основних засобів;
- висновок аналітичного відділу щодо ефективності інвестицій в основних засобів.

Документи, які надані відділом управлінського обліку, дозволяють зафіксувати прийняті рішення щодо управління основними засобами на підприємстві та надають змогу у майбутньому зіставляти, вивчати попередній

досвід з прийняття рішень. До них належать: план заходів щодо ремонту та модернізації ОЗ; бюджет капітальних інвестицій тощо.

Виходячи з цілей, які необхідно досягнути аудитору при проведенні дослідження наявності, придбання і виготовлення основних засобів, формуються об'єкти внутрішнього і зовнішнього аудиту наявності і руху основних засобів (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Об'єкти внутрішнього і зовнішнього аудиту наявності і руху основних засобів [30, с.745]

Таким чином, для того щоб ефективно провести перевірку та сформулювати рекомендації внутрішньому аудитору необхідно мати весь можливий перелік інформації стосовно основних засобів на підприємстві. При цьому чим більше буде обсяг цієї інформації та особливо висновків або довідок різноманітних відділів, тим більш обґрунтованими, виваженими та доцільними будуть внутрішні аудиторські висновки та рекомендації.

До контрольних процедур відносять організацію перевірки наявності та стану матеріальних цінностей, фінансових ресурсів, розрахункових операцій тощо.

На підставі первинних документів та аудиторських процедур внутрішній аудитор повинен дати оцінку:

- загальному рівню забезпеченості підприємства основними засобами;
- технічному стану основних засобів;
- фонду його робочого часу, аналізу використання потужності підприємства;
- належної комплектності наявного парку основних засобів;
- раціональності структури основних засобів з урахуванням особливостей технологічних процесів на підприємстві;
- впливу використання машинного часу на обсяг випуску продукції.

Методичними прийомами проведення аудиту є фактична і документальна перевірки, підтвердження, спостереження, обстеження, опитування, перевірка механічної точності, аналітичні тести, сканування, спеціальна та зустрічна перевірки [72, с. 81].

У ході проведення внутрішнього аудиту основних засобів здійснюється аналіз за такими напрямками:

- аналіз складу, структури і динаміки основних засобів;
- аналіз стану та руху основних засобів;
- аналіз забезпеченості підприємства основними засобами;
- аналіз ефективності використання основних засобів;
- аналіз використання машинного часу та обладнання.

Дані аналізу дозволяють внутрішньому аудитору отримати наступні показники ефективності використання основних засобів:

- фондоозброєність;
- рентабельність основних засобів;
- загальна фондovіддача;
- фондомісткість;

- технічна озброєність праці;
- частка основних виробничих фондів в загальній вартості основних засобів;
- частка власних основних засобів;
- рівень забезпеченості основними засобами;
- календарний фонд роботи устаткування;
- коефіцієнт зносу;
- коефіцієнт придатності;
- коефіцієнт оновлення;
- коефіцієнт вибуття;
- коефіцієнт приросту [33, с. 159];

Далі розглянемо інформаційні джерела, основні показники та методи аналізу ефективності основних засобів. Починати аналіз основних засобів слід з ознайомлення зі складом основних засобів у цілому на підприємстві і за окремими групами. При цьому виявляється рух і напрямок зміни основних засобів, питома вага основних засобів.

Вивчаючи зміну структури основних засобів у вартісному виразі, з'ясовують, за рахунок чого вона сталася – за рахунок зміни складу будівель і споруд чи складу машин, обладнання та інших груп основних засобів. Важливою умовою раціональної зміни складу будівель і споруд є зростання виробничої площі як порівняти з невиробничою, зокрема виробничої площі цехів, де відбуваються виробничі процеси.

Вивчаючи стан основних засобів, визначають також і забезпечення ними підприємства. Для цього спочатку аналізують потужність обладнання й те, наскільки ця потужність відповідає виробничій програмі підприємства.

Як найповніше та як найраціональніше використання основних засобів і виробничих потужностей підприємства сприяє поліпшенню всіх його техніко-економічних показників: зростанню продуктивності праці та фондівіддачі, збільшенню випуску продукції, зниженню її собівартості, економії капітальних вкладень.

Завдання аналізу стану та ефективності використання основних засобів можна визначити так:

- 1) виявлення забезпеченості підприємства та його структурних підрозділів основними засобами, тобто встановлення відповідності величини, складу та технічного рівня засобів виробничій програмі підприємства;
- 2) визначення рівня використання основних засобів і факторів, які впливають на нього;
- 3) установлення належної комплектності наявного парку обладнання;
- 4) з'ясування ефективності використання обладнання в часі та за потужністю;
- 5) розрахунок впливу використання основних засобів на обсяг продукції;
- 6) виявлення резервів підвищення ефективності використання основних засобів.

Аналіз основних засобів починають із визначення забезпеченості підприємства основними засобами. Для цього необхідно з'ясувати, чи достатньо в підприємства основних засобів, яка їхня динаміка, склад, структура, технічний стан, яким є рівень виробництва та його організація.

Для підвищення ефективності виробництва темпи зростання активної частини основних засобів мають випереджати темпи зростання пасивної їх частини, а зростання кількості машин і обладнання — темпи зростання інших видів активної частини основних засобів [77, с. 551].

Методом порівняння звітних даних проводять аналіз основних засобів. Відношенням окремих видів основних засобів до загальної вартості визначається їх структура. Порівнюванням структури основних засобів на початок і кінець звітного періоду можна виявити динаміку її змін і відхилень.

Аналіз складу і структури основних засобів забезпечить керівництво підприємства інформацією про склад основних засобів і співвідношення між їхніми групами, уможливить виявлення тенденції зміни структури основних засобів за групами. Порівняння із середніми та найліпшими показниками дасть змогу вжити відповідних заходів для відновлення оптимальної питомої ваги

машин і обладнання як найбільш активної частини основних засобів, а також визначити міру впливу цих змін на показники використання основних засобів.

Постійно змінюється і обсяг основних засобів підприємства. Передовсім він збільшується за рахунок уведення в дію основних виробничих будівель, верстатів, машин та іншого обладнання, їх реконструкції і модернізації. Крім того, підприємство може отримувати основні засоби від інших підприємств у порядку безоплатної передачі.

Отже, зміни обсягу основних засобів підприємства обумовлюються їх надходженням і їх вибуттям.

Аналізуючи основні засоби, треба брати до уваги те, що збільшення обсягу продукції, яка виробляється, залежить від частки в цих засобах нових, досконаліших засобів праці. Аналіз повинен розкрити причини вибуття основних засобів як щодо всього їх складу, так і за окремими видами або об'єктами.

Проаналізувавши динаміку та структуру основних засобів, необхідно розглянути технічний стан засобів, що від нього також значною мірою залежить збільшення випуску продукції.

3.2. Методика контролю основних засобів

Аудиторська компанія щорічно проводить зовнішній аудит для власників компанії. При аудиті основних засобів використовуються різні аудиторські процедури. У стандартах аудиту 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» і 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики» передбачено, що висновки аудитора ґрунтуються на доказах, які вони отримують шляхом виконання:

- а) процедур оцінки ризиків;
- б) подальших аудиторських процедур, що включають тести заходів внутрішнього контролю та процедури по суті [52].

Процедури оцінки ризиків містять: подання запитів до управлінського персоналу, інших працівників суб'єкта господарювання, які, на думку аудитора, можуть мати інформацію, здатну допомогти у ході ідентифікації ризиків

суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки; аналітичні процедури; спостереження та перевірку.

Тести заходів контролю – це аудиторська процедура, яка призначена для оцінки ефективності заходів контролю для запобігання або виявлення і виправлення суттєвих викривлень на рівні тверджень [52].

Процедури по суті – аудиторські процедури, що застосовуються для виявлення суттєвих викривлень на рівні тверджень. Вони передбачають проведення тестів з метою перевірки інформації про класи операцій, залишки на рахунках та розкриття інформації, а також відповідні аналітичні процедури [52].

Розглянемо основні процедури, що застосовуються при внутрішньому і зовнішньому аудиті наявності і руху основних засобів в ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК».

Основними процедурами аудиту є:

- перевірка – вивчення записів або документів, внутрішніх чи зовнішніх, у паперовій, електронній чи іншій формі, або фізичний огляд активу;
- спостереження – охоплює нагляд за процесом або процедурою, що виконується іншими особами;
- зовнішнє підтвердження – являє собою аудиторські докази, отримані аудитором у вигляді прямої письмової відповіді від третьої сторони (підтверджуюча сторона) у паперовій, електронній або іншій формі;
- повторне обчислення – перевірка математичної правильності документів чи записів;
- повторне виконання – незалежне виконання аудитором процедур або заходів внутрішнього контролю, які вже виконувались як частина заходів внутрішнього контролю суб'єкта господарювання;
- аналітичні процедури – оцінка фінансової інформації через аналіз правдоподібного взаємозв'язку між фінансовими та нефінансовими даними, а також усі необхідні дослідження ідентифікованих коливань чи взаємозв'язків;
- запити – пошук фінансової та нефінансової інформації від обізнаних осіб як у самого суб'єкта господарювання, так і за його межами [42, с. 83].

Нижче ми розглянемо найбільш важливі процедури при аудиту основних засобів.

Контрольні функції обліку руху основних засобів по суті закладені у структурі первинних документів з надходження і вибуття основних засобів. Форма і зміст таких документів практично зумовлюють необхідність контролю через бухгалтерський облік завдяки виконанню функціональних обов'язків працівниками бухгалтерії.

Правильне і своєчасне оформлення документів з руху основних засобів, додержання графіка їх документообігу, встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку гарантують жорсткий контроль за доцільністю операцій виробничої і фінансово-господарської діяльності, попереджають на підприємстві порушення і недоліки.

До відхилень у роботі, що виникають з вини бухгалтерії через нечітке виконання працівниками своїх функціональних обов'язків, належать: неправильне визначення первісної вартості, завчасне списання основних засобів, перекручення результатів від ліквідації основних засобів, неоприбуткування відходів матеріальних цінностей по тих об'єктах, що списуються тощо.

Контроль за своєчасним оприбуткуванням і введенням в експлуатацію основних засобів, що надійшли, виконується різними методами.

Проте найраціональніше застосовувати метод зустрічної перевірки документів, коли дані документів постачальників звіряються з актами, інвентарними картками пооб'єктного обліку основних засобів.

Рекомендується також періодично проводити вибіркові інвентаризації об'єктів основних засобів, які надійшли, а спільно зі інвентаризаційною комісією – обстеження і спостереження за їх фізичним станом і техніко-експлуатаційними властивостями.

Інвентаризація на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» проводиться раз у рік, перед здачею річної звітності.

До початку проведення інвентаризації необхідно перевірити: наявність і стан інвентарних карток, описів та інших реєстрів аналітичного обліку, а також

технічних паспортів, іншої технічної документації; наявність документів про наявність і придбання основних засобів. При відсутності документів необхідно забезпечити їх отримання та оформлення.

Таким чином, комісією перевіряються дані про наявність основних засобів, вивчаються записи про рух і технічний стан окремих об'єктів в інвентаризаційних картках або інших документах, а також перевіряється наявність документів, що характеризують окремі об'єкти основних засобів (технічні паспорти, плани по кожному поверху будівель тощо), наявність документів на земельні ділянки, водоймища та інші об'єкти природних ресурсів, що підтверджують право власності підприємства на них.

При інвентаризації будинків, споруд та іншої нерухомості комісія перевіряє наявність документів, які підтверджують знаходження таких об'єктів у власності підприємства.

Перевірка наявності основних засобів проводиться в наступних розрізах: власні основні засоби, на відповідальному зберіганні, в ремонті, передані або прийняті в оренду (лізинг) основні засоби.

Орендовані основні засоби підлягають інвентаризації орендодавцем із складанням окремого опису, в якому дається посилання на документи, що підтверджують прийняття цих об'єктів на відповідальне зберігання або в оренду, та відомості про строк оренди. Орендовані основні засоби відображаються в інвентарних описах окремо за кожним орендодавцем. Один примірник опису до складання річного звіту надсилається орендодавцю [57, с. 236].

Основні засоби, які в момент інвентаризації знаходяться за межами підприємства (в далеких рейсах морські та річні судна; залізничний рухомий склад; автомашини; відправлені на капітальний ремонт машини та обладнання тощо) інвентаризуються до моменту їх тимчасового вибуття.

Основні засоби, що перебувають в лізингу, ремонті тощо, вносяться до інвентаризаційного опису на підставі актів, накладних, квитанцій та інших документів, які засвідчують приймання вказаного майна переробними, ремонтними, обслуговуючими та іншими підприємствами.

При проведенні інвентаризації основних засобів слід пам'ятати:

- обов'язковій перевірці підлягає наявність не тільки самих об'єктів основних засобів, але й технічної документації на них (наприклад, технічного паспорту, технічних умов експлуатації тощо);
- необхідно перевіряти й власні основні засоби, і ті, що прийняті або здані в оренду, на зберігання або у тимчасове користування;
- відповідно до законодавства інвентаризація будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних фондів може проводитися один раз на три роки, а бібліотечних фондів – один раз на п'ять років.

Після ретельного вивчення облікової інформації члени комісії проводять огляд об'єктів в натурі з метою перевірки їх фактичної наявності у визначених розпорядчими документами керівника місцях експлуатації та встановлення ступеню їх придатності для подальшого використання за прямим призначенням. До опису заносять їх повну назву, призначення, інвентарний і заводський номери, рік випуску (побудови), дату введення в експлуатацію, балансову вартість.

Однотипні предмети господарського інвентарю, інструменти, верстати з однаковою вартістю, що надійшли одночасно в один із структурних підрозділів підприємства та обліковуються в типовій інвентарній картці групового обліку, в інвентаризаційних описах наводяться за найменуваннями із зазначенням кількості цих об'єктів.

Основні засоби, не придатні до експлуатації і до відновлення, до опису фактичних залишків не включаються. На ці об'єкти інвентаризаційна комісія складає окремі описи із зазначенням дати введення в експлуатацію і причин, з яких вони стали непридатними для подальшого використання. Списання таких об'єктів здійснюється у відповідності з діючим порядком ліквідації основних засобів.

При оприбуткуванні корисних матеріалів (запчастин, металобрухту) після ліквідації основних засобів складають окремий акт, де зазначається, яку кількість матеріалів було отримано і ким, для яких потреб були використані ці матеріали.

При виявленні об'єктів, не прийнятих на облік, а також об'єктів, по яких в регістрах бухгалтерського обліку відсутні або вказані неправильні дані, що їх характеризують, комісія повинна включити до опису достовірні дані і технічні показники за цими об'єктами. Крім того встановлюється, коли і за чийм розпорядженням споруджені невраховані об'єкти, виявлені при інвентаризації, на який рахунок було віднесено витрати на їх спорудження. Ці відомості відображаються у протоколі засідання інвентаризаційної комісії. У разі неможливості встановлення первісної вартості за фактичними витратами об'єкти, не прийняті на облік, оцінюються за справедливою вартістю на дату їх виявлення [62, с. 289].

В інвентаризаційному описі містяться відомості про всі наявні об'єкти основних засобів: найменування та інвентарний номер об'єкту, його призначення, основні технічні та експлуатаційні характеристики. Дані інвентаризаційних описів порівнюються з інвентарними картками обліку об'єктів основних засобів (форма № ОЗ-6), а також технічною і первинною документацією, даними облікових регістрів на предмет тотожності даних аналітичного та синтетичного обліку.

Після вивчення фактичної наявності основних засобів аудитор розпочинає документальну перевірку.

Вивчення операцій з основними засобами проводиться таким чином.

Перевірка правильності віднесення активів підприємства до основних засобів. Увага аудиторів концентрується на умовах визнання об'єктів основних засобів активами підприємства: принесення в майбутньому економічної вигоди від використання об'єкта; його достовірна оцінка.

Під час дослідження необхідно звернути увагу на вартість об'єктів, що підлягають обліку у складі основних засобів, та порівняти її з передбаченою вартістю в наказі про облікову політику. Перевірка достовірності визначення строку корисної експлуатації основних засобів. Аудитор перевіряє наявність наказу про облікову політику підприємства, в якому повинна міститись інформація про строк корисної експлуатації основних засобів.

Перевірка правильності встановлення ліквідаційної вартості основних засобів. Для цього аудитор звертається до наказу про облікову політику підприємства та перевіряє, чи зафіксована в ньому величина ліквідаційної вартості для окремих об'єктів або груп основних засобів.

Перевірка правильності оприбуткування основних засобів шляхом співставлення даних обліку з первинними документами. Для цього аудитору слід з'ясувати:

- шляхи надходження основних засобів на підприємство;
- чи створена на підприємстві комісія з приймання зазначених об'єктів та оформлення її результатів;
- чи оформлені відповідні договори купівлі-продажу;
- чи правильно зазначена первісна вартість в актах приймання-передачі (з врахуванням вимог П(С)БО 7);
- чи призначені матеріально відповідальні особи за збереження об'єктів;
- чи укладені договори про матеріальну відповідальність з особами, які відповідають за збереження об'єктів;
- чи встановлена пожежно-охоронна сигналізація на приміщення.

Особливу увагу аудитор концентрує на шляхах надходження основних засобів на підприємство, адже саме від них залежить вартість, за якою об'єкти зараховуються на баланс. Так, для об'єктів, безоплатно одержаних, внесених до статутного капіталу учасниками, це буде справедлива вартість. При придбанні та створенні основних засобів – первісна вартість. Проводячи ревізію, необхідно звернути увагу на повноту формування фактичних витрат з придбання окремих об'єктів основних засобів [62, с. 291].

Зосередити увагу аудитору необхідно також на порядку формування первісної вартості окремих об'єктів основних засобів у випадках, коли в документах, що супроводжують купівлю, зазначено вартість не кожного об'єкта окремо, а кількох об'єктів разом. Тоді первісну вартість придбаних об'єктів встановлюють пропорційно до справедливої вартості, виходячи з фактичних витрат на придбання.

Під час перевірки правильності та своєчасності оприбуткування основних засобів, що надійшли, встановлюється правильність оформлення акту прийому-передачі основних засобів, а також правильність відображення таких операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Крім того, звіряються первинні документи з придбання об'єктів з платіжними вимогами постачальників, останні з яких порівнюються з виписками банку.

За всіма незаконними надходженнями основних засобів, переміщення за неправильно оформленими документами, а також за фактами несвоєчасно оприбуткованих основних засобів у регістрах бухгалтерського обліку ревізор повинен з'ясувати причини порушень і визначити винних у цьому осіб, застосувати штрафні санкції.

Важливо перевірити, наскільки правильно оформлено документацію про встановлення відповідальності осіб за збереження основних засобів, чи є книги (списки) основних засобів у структурних підрозділах, місцях її експлуатації тощо. Слід пересвідчитись, чи є на основні засоби технічні паспорти і чи правильно ведеться інвентарний пооб'єктний облік у книгах або картках. Якщо була безоплатна передача основних засобів, треба пересвідчитися в обґрунтованості та економічній доцільності такої передачі.

Перевірка правильності проведення та відображення в обліку результатів переоцінки основних засобів. Аудитор має перевірити, чи проводилась переоцінка об'єктів на дату балансу. Результати переоцінки мають знайти відображення у відповідних підтверджуючих документах (акті переоцінки, довідці або розрахунку бухгалтерії, експертному висновку), а також інвентарній картці обліку основних засобів [65, с. 50].

Перевірка проведення переоцінки здійснюється для всіх видів діючих основних засобів, а також тих, що знаходяться на консервації, в резерві, запасі чи незавершеному будівництві, основних засобів, що підготовлені до списання в установленому порядку актами на списання.

Перевірка відповідності даних аналітичного та синтетичного обліку основних засобів. Під час перевірки відповідності даних аналітичного обліку

основних засобів даним синтетичного обліку на певну дату підраховується вартість основних засобів всередині класифікаційних груп та встановлюється правильність обліку залишків, виведених у картках руху основних засобів (форма № ОЗ-8), за окремими групами.

Крім того необхідно звернути увагу на порядок відображення в обліку результатів переоцінки, оскільки він є різним для об'єктів, які переоцінюються вперше та повторно.

Перевірка правильності ведення обліку орендованих об'єктів. Під час перевірки операцій з орендованими основними засобами необхідно встановити наявність угод на оренду, правильність та обґрунтованість ставок орендної плати, порядок ремонту і повернення основних засобів орендодавцю.

При цьому з'ясовується, чи не віддані в оренду основні засоби, які необхідні підприємству, чи не перевищує сума амортизації за переданими в оренду основними засобами орендну плату, чи своєчасно та в повній мірі вноситься орендна плата.

Потрібно також отримати дані про основні засоби, передані та отримані в оренду, вивчити умови орендних угод; з'ясувати питання, чи відповідає облік орендованих об'єктів цим угодам (операційна чи фінансова оренда); проконтролювати правильність визначення орендної плати по основних засобах та відповідне її віднесення на доходи чи витрати у орендодавця або орендаря.

У табл. 3.1 наведено можливі порушення норм П(С)БО 7.

Таблиця 3.1

Порушення П(С)БО 7 «Основні засоби», які виявляються аудитором при дослідженні документів, операцій і записів

№	Питання, що	Можливі порушення П(С)БО	Пункти П(С)БО,
---	-------------	--------------------------	----------------

з/п	досліджуються		що порушуються
1	2	3	4
1	Відповідність ОЗ встановленим критеріям визнання активу	Відсутність імовірності отримання економічної вигоди від використання об'єкту основних засобів. Недостовірне визначення оцінки основних засобів	п. 6
2	Облік придбання основних засобів	Неправильне формування первісної вартості при придбанні основних засобів. Включення до первісної вартості основних засобів, повністю або частково придбаних (створених) за рахунок позикового капіталу, витрат на сплату відсотків за користування кредитом	п. 8
3	Облік безоплатно одержаних основних засобів	Неправильне визначення вартості основних засобів, за якою вони зараховуються на баланс підприємства	п. 10
4	Облік основних засобів внесених засновниками до статутного фонду	Неправильне визначення вартості основних засобів, за якою вони зараховуються на баланс підприємства	п. 10
5	Облік отримання основних засобів в обмін на подібний актив	Неправильне визначення вартості об'єкта основних засобів, отриманих в обмін на подібний актив. Невключення різниці між залишковою та справедливою вартістю переданого об'єкта до складу витрат звітнього періоду	п. 12
6	Облік отримання основних засобів в обмін на неподібний актив	Недотримання вимог П(С)БО при визначенні вартості об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на неподібний актив	п. 13
7	Облік переоцінки основних засобів	Відсутність документації, що підтверджує факт переоцінки основних засобів. Неправильне відображення в обліку результатів переоцінки основних засобів, особливо при проведенні наступних переоцінок. Проведення переоцінки лише одного об'єкту основних засобів з групи. Відсутність відомостей про зміну первісної вартості та суми зносу основних засобів в регістрах аналітичного обліку	п.п. 16-21
8	Строк корисного використання (експлуатації) основного засобу	Недостовірне визначення та невиправдана зміна строку корисного використання (експлуатації) основного засобу	п.п. 24-25
9	Зменшення корисності основних засобів	Неправильне та безпідставне відображення в обліку суми зменшення корисності основних засобів	п.п. 31-32

Джерело: [складено автором]

Таким чином, виявлені аудитором порушення заносяться до його робочих документів, а пізніше знаходять відображення у відповідних узагальнюючих документах.

Наведемо в табл. 3.2 тестові питання для оцінки системи внутрішнього аудиту основних засобів.

Таблиця 3.2

Тестові питання для оцінки системи внутрішнього аудиту основних засобів

№ з/п	Зміст питання або об'єкт дослідження	Зміст відповіді	Символ	Висновки і рішення аудитора
A	Внутрішній контроль			
1	Чи створені умови забезпечуючі зберігання основних засобів?	Основні засоби знаходяться в задовільному стані	C	Умови зберігання задовільні
2	Хто здійснює функції контролю використання ОЗ	Інвентаризаційна комісія, створена за наказом керівника	C	В склад комісії включені тільки співробітники бухгалтерії
3	Чи проводиться інвентаризація ОЗ, коли і скільки разів	Проводиться тільки в кінці року інвентаризаційною комісією	B	Слабкий контроль. Треба проводити інвентаризацію
4	Чи виявляються особи, винні у псуванні основних засобів	Не виявляються із-за відсутності фактичного контролю	A	Ризик контролю малий
5	Чи перевіряється законність і доцільність використання ОЗ	Тільки при їх реалізації	A	Необхідно перевірити операції
B	Система обліку			
6	Чи проведена класифікація основних засобів	ні	A	Можливі помилки в організації аналітичного БО
7	Чи обрані методи нарахування амортизації	Так	A	Велика ймовірність помилок
8	Чи розроблені схеми відображення на рахунках руху ОЗ	Визначений тільки план рахунків, схем немає	B	Велика ймовірність помилок
9	Чи організований ефективний аналітичний облік ОЗ	Аналітичний облік ведеться по ОЗ	B	Потрібно перевірити записи на рахунках обліку товарів

Джерело: [складено автором]

Таким чином, завданнями внутрішнього і зовнішнього аудиту наявності і руху основних засобів є:

- встановлення правильності документального оформлення наявності, придбання основних засобів;
- оцінка стану збереження, ефективності використання;
- встановлення наявних фактів порушень чинного законодавства щодо правомірності та обґрунтованості управлінських рішень відповідальних працівників ревізованого підприємства при придбанні, виготовленні окремих об'єктів основних засобів;

- розробка заходів по реалізації результатів контролю.

3.3. Апробація методики аналізу ефективності використання основних засобів

Мета аналізу ефективного використання основних засобів полягає в одержанні найбільш інформативних ключових параметрів, які дають об'єктивну та точну оцінку наявності й забезпеченості підприємства основними засобами ефективності їх використання; уможлиблюють розробку управлінських рішень щодо виявлення резервів підвищення ефективності їх використання та розробку заходів для їх мобілізації.

Завданнями економічного аналізу основних засобів є:

- визначити забезпеченість підприємства та його структурних підрозділів основними засобами і рівень використання їх за узагальнюючими й окремими показниками;
- встановити причини зміни їхнього рівня;
- розрахувати вплив використання основних засобів на обсяг виробництва продукції та інші показники;
- вивчити ступінь використання виробничої потужності підприємства й обладнання;
- виявити резерви підвищення інтенсивності й ефективності використання основних засобів.

До методичних прийомів узагальнення результатів аналізу основних засобів підприємства належать:

- прийоми систематизації отриманих результатів, їх групування та узагальнення;
- визначення втрачених можливостей і обчислення обсягу невикористаних резервів;
- визначення напрямів і розробка економічно обґрунтованих заходів щодо підвищення ефективності діяльності;
- прийняття управлінських рішень і контроль за їх використання.

Важливо також оцінити динаміку показників технічного стану і темпів оновлення основних засобів і ступінь використання основних засобів на основі вивчення узагальнювальних показників (віддачі основних засобів та їхньої рентабельності) і чинників, що впливають на них.

Далі належить визначити повноту використання виробничого устаткування в часі (екстенсивне використання) і по технічних можливостях (інтенсивне використання), установити вплив ефективності використання засобів праці на обсяг реалізації продукції. На заключному етапі необхідно виявити резерви і розробити конкретні заходи щодо подальшого підвищення ефективності використання основних засобів. Вибір системи показників, що відображають стан і ефективне використання основних виробничих засобів, залежить від особливостей галузі.

Основні показники, що характеризують стан та ефективність використання основних засобів, наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Показники стану та ефективності використання основних засобів

Показник	Характеристика
1	2
Показники, що характеризують функціональний стан основних засобів	
Коефіцієнт зносу	показує, яка частина вартості основних засобів перенесена на готову продукцію (списана на витрати діяльності в попередніх періодах). Розраховується як відношення зносу основних засобів підприємства (суми амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання) на певну дату до первісної (переоціненої) їх вартості на ту ж дату
Коефіцієнт придатності	показник, зворотний до коефіцієнта зносу. Він показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі здійснення господарської діяльності (не перенесена на готову продукцію), і обчислюється як відношення залишкової вартості основних засобів підприємства на певну дату до їх первісної (переоціненої) на ту ж дату

Продовження табл. 3.3.

1	2
Коефіцієнт оновлення основних засобів	характеризує інтенсивність введення в дію нових основних засобів. Він показує частку введених основних засобів за визначений період у загальній вартості основних засобів на кінець звітного періоду
Коефіцієнт вибуття основних засобів	характеризує рівень інтенсивності їх вибуття зі сфери виробництва.

Коефіцієнт приросту основних засобів	характеризує рівень приросту основних засобів або окремих його груп за певний період
Показники, що характеризують ефективність використання основних засобів	
Фондовіддача	відношення вартості виробленої продукції до первісної середньорічної вартості основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення. В умовах інфляції, коли швидкими темпами зростають ціни на знаряддя праці, а також вартість капітального будівництва, цей показник доцільно визначати за товарною продукцією, оціненою в поточних цінах реалізації. Розрахована таким способом фондовіддача, хоч і не повністю, але все ж об'єктивніше характеризує економічну ефективність використання основних виробничих засобів, ніж валова продукція, що оцінюється в порівнянних цінах
Фондомісткість	показник, обернений до фондовіддачі, який визначається відношенням середньорічної вартості основних засобів до обсягу виготовленої продукції. Істотного підвищення фондовіддачі можна досягти завдяки вдосконаленню структури основних виробничих засобів
Показники оцінки технічної оснащеності	
Технічна забезпеченість	відношення вартості технічних засобів включаючи обладнання до сільськогосподарських угідь (ріллі, посівів)
Енергозабезпеченість	відношення наявних енергетичних засобів у к.с. (механічних і електричних двигунів, робочої худоби та ін.) до площі ріллі
Енергоозброєність праці	відношення середньорічної кількості енергетичних потужностей до середньорічної чисельності працівників
Рентабельність основних засобів	визначає ступінь використання основних засобів

Джерело: [складено автором]

Узагальнюючими показниками, що характеризують рівень забезпеченості підприємства основними виробничими засобами, є фондоозброєність та технічна озброєність праці:

Фондоозброєність праці 1 працівника = Середньорічна вартість основних виробничих засобів/Середньооблікова чисельність працівників (3.1)

Технічна озброєність праці 1 робітника = Середньорічна вартість активної частини основних засобів/Середньооблікова чисельність робітників (3.2)

Ці показники обчислюють як за звітний період, так і за більш короткий проміжок часу, а також за ряд років, що дозволить глибше оцінити зміну показників у динаміці, особливо при вивченні технічного стану основних засобів.

Для узагальнюючої характеристики ефективності використання основних засобів, у першу чергу, використовується показник віддачі основних засобів. Загальноприйнятою методикою розрахунку її рівня є відношення обсягу

реалізованої продукції до середньорічної вартості засобів. На рівень віддачі основних засобів впливають різні фактори, пов'язані як зі зміною обсягу продукції, так і з ефективністю використання основних засобів, особливо їх активної частини. Використовуючи дані підприємства ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» у 2016 – 2017 рр. здійснимо аналіз руху та наявності основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» у 2016 – 2017 рр. в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз руху та наявності основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» у 2016–2017 рр.

№ з/п	Показник	По підприємству			
		2016 р.	2017 р.	Абсолютне відхилення	Темп зростання, %
1	2	3	4	5	6
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	303222	337667	34445	111,4
2	Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	159292	179614	20322	112,8
3	Валовий прибуток	143930	158053	14123	109,8
4	Середньоспискова чисельність персоналу, осіб	133	154	21	115,8
5	Чистий прибуток	-10469	8354	18823	-79,8
6	Продуктивність праці	2279,9	2192,6	-87,3	96,2
7	Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,23	0,23	0	100,0
8	Коефіцієнт вибуття	0,42	0,63	0,21	150,0
9	Коефіцієнт зносу	0,70	0,61	-0,09	87,1
10	Коефіцієнт придатності	0,29	0,39	0,1	134,5
11	Фондооснащеність	0,31	0,35	0,04	112,9
12	Фондоозбросність	138,4	203,4	65	147,0
13	Фондовіддача	16,46	10,78	-5,68	65,5
14	Фондомісткість	0,06	0,09	0,03	150,0
15	Рентабельність основних виробничих фондів	-0,56	0,27	0,83	-
16	Первісна вартість на кінець року	62222	80849	18627	129,9
17	Первісна вартість на початок року	61932	62222	290	100,5
18	Введені основні засоби	5639	22505	16866	399,1
19	Виведені основні засоби	8650	9 597	947	110,9
20	Знос	43809	49528	5719	113,1

Продовження табл. 3.4.

1	2	3	4	5	6
21	Залишкова вартість на кінець року	18413	31321	12908	170,1
22	Залишкова вартість на початок року	21424	18413	-3011	85,9
23	Середньорічна вартість основних фондів	19918,5	24867	4948,5	124,8

Джерело: [складено автором]

Позитивним моментом є покращення більшості показників ефективності використання основних фондів, крім показника фондовіддачі. Відбулося

покращення показника рентабельності основних фондів. Проте керівництву підприємства слід вживати заходи щодо оновлення бази основних фондів та підвищення ефективності їх використання.

Складемо макет таблиці для проведення аналізу руху та наявності основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» у 2016 – 2017 рр. (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Макет таблиці для проведення аналізу руху та наявності основних засобів
ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» у 2016–2017 рр.**

№	Показник	Джерела інформації	Одиниця виміру	2016р.	2017 р.	Абсолютне відхилення	Темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8
6	Продуктивність праці	Ф.2, р.0.30/ Середньоспискова чисельність персоналу	Тис.грн	=E5/ E8	=F5/ F8	=F10-E10	=F10/E10-100
7	Коефіцієнт оновлення основних засобів	введені основні засоби / первісна вартість на кінець року	Тис.грн	=E22/ E20	=F22/ F20	=F11-E11	=F11/E11-100
8	Коефіцієнт вибуття	виведені основні засоби / первісна вартість на початок року	Тис.грн	=E23/ E21	=F23/ F21	=F12-E12	=F12/E12-100
9	Коефіцієнт зносу	знос / первісна вартість на кінець року	Тис.грн	=E24/ E20	=F24/ F20	=F13-E13	=F13/E13-100
10	Коефіцієнт придатності	недоамортизована вартість / первісна вартість на кінець року	Тис.грн	=(E20- E25)/ E20	=(F20- F25)/ F20	=F14-E14	=F14/E14-100
11	Фондооснащеність	середньорічна вартість основних фондів / облікова кількість устаткування	Тис.грн / Од.уст.	=E27/ E28	=F27/ F28	=F15-E15	=F15/E15-100
12	Фондоозброєність	середньорічна вартість основних фондів / середньо облікова чисельність	Тис.грн / Ос.	=E27/ E8	=F27/ F8	=F16-E16	=F16/E16-100
13	Фондовіддача	чистий доход / середньорічна вартість основних фондів	Тис.грн	=E5/ E27	=F5/ F27	=F17-E17	=F17/E17-100

Продовження табл. 3.5.

1	2	3	4	5	6	7	8
14	Фондомісткість	середньорічна вартість основних фондів/ чистий доход	Тис.грн	=E27/ E5	=F27/F5	=F18-E18	=F18/E18-100
15	Рентабельність основних	чистий прибуток/ середньорічна	Тис.грн	=E9/ E27*1	=F9/ F27*100	=F19-E19	=F19/E19-100

	виробничих фондів	вартість основних фондів		00			
--	-------------------	--------------------------	--	----	--	--	--

Джерело: [складено автором]

Отже, використовуючи інструменти вбудованих електронних таблиць редактора Excel можна значно полегшити проведення розрахунків з економічного аналізу основних засобів.

Далі проведемо оцінку забезпечення підприємства основними засобами (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Оцінка забезпечення підприємства ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» основними засобами

№ з/п	Показник	2016р.	2017 р.	Темп приросту, %
1	Середньорічна вартість основних фондів, основного виду діяльності, тис. грн	19918,5	24867	+24,8
2	Середньорічна вартість активних фондів, тис. грн	9541	13520	+41,7
3	Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності, осіб	133	154	+15,8
4	Середньооблікова чисельність робітників, осіб	99	112	+13,1
5	Фондоозброєність праці одного працівника, тис. грн	201,2	222,0	+10,3
6	Технічна озброєність праці одного робітника, тис. грн	96,3	120,7	+25,3

Джерело: [складено автором]

Зростання фондоозброєності праці одного працівника і технічної озброєності праці одного робітника ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» у 2017 році свідчить про забезпеченість як основними засобами основного виду діяльності, так і активними засобами.

Далі проаналізуємо вплив факторів на зміну віддачі основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» (табл. 3.7.).

Проведемо факторний аналіз віддачі основних виробничих засобів скориставшись найбільш поширеною моделлю.

$$B = A\Phi / OC * P / A\Phi \quad (3.3)$$

де B – віддача основних виробничих засобів;

AΦ – середньорічна вартість активної частини основних засобів (віднесені машини та обладнання);

ОС – середньорічна вартість основних виробничих засобів;

Р – обсяг реалізації продукції.

Таблиця 3.7

Аналіз впливу факторів на зміну віддачі основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

Показники	2016	2017	Відхилення (+, -)
Віддача основних виробничих засобів, грн	15,2	13,6	-1,54
Питома вага активних засобів, %	47,9	54,4	6,5
Віддача активних засобів, грн.	31,8	25,0	-6,8

Джерело: [складено автором]

Віддача основних виробничих засобів зменшилася у звітному році порівняно з минулим роком на 1,24 грн.

Для того щоб визначити, як зміниться обсяг виробництва продукції необхідно до розглянутих вище факторів додати ще один – середньорічну вартість основних виробничих засобів (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Аналіз впливу факторів засобів праці на обсяг реалізації ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

Показники	2016	2017	Відхилення (+, -)
Обсяг реалізації продукції, тис. грн	303222	337667	34445
Середньорічна вартість основних фондів, основного виду діяльності, тис. грн	19918,5	24867	4948,5
Питома вага активних засобів, %	47,9	54,4	6,5
Віддача активних засобів, грн.	31,8	25,0	-6,8

Джерело: [складено автором]

Обсяг реалізації продукції зріс на 34445 тис. грн., у тому числі за рахунок зростання питомої ваги активних засобів та середньорічної вартості основних фондів..

Показники віддачі і рентабельності основних засобів дозволяють оцінити дві сторони економічної ефективності їх використання – кількісну і якісну. Однак кожен із них може підвищуватися або знижуватися на підприємстві за один і той же проміжок часу. Тому в процесі порівняльної оцінки ефективності використання основних засобів двох і більше підприємств або періодів

виникають труднощі, адже окремі підприємства при достатньо високих показниках фондівдачі мають низькі показники рентабельності і навпаки. Усунути цей недолік дає можливість розрахунок інтегральних показників.

Комплексний (інтегральний) показник ефективності використання основних засобів (ФЕ) відображає умовний середній економічний ефект у вигляді виручки від реалізації та прибутку, який припадає на кожен гривню витрат, які вкладені в основні засоби (табл. 3.9). Його визначають шляхом витягнення кореня квадратного з добутку показників фондівдачі (ФВ) і рентабельності (ФР) за формулою:

$$ФЕ = \sqrt{ФВ \times ФР} \quad (3.4)$$

Таблиця 3.9

Розрахунок узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів

Показники	2016	2017	Відхилення (+, -)	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	303222	337667	34445	+11,4
Чистий прибуток, тис. грн	-10469	8354	18823	-179,8
Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	19918,5	24867	4948,5	+24,8
Віддача основних засобів, грн	15,2	13,6	-1,4	-10,5
Рентабельність основних засобів, %	-0,53	0,34	0,86	164,2
Інтегральний показник ефективності використання основних засобів, грн	-	2,13	-	-

Джерело: [складено автором]

Таким чином, за аналізований період віддача основних засобів зменшилася на 1,4 грн або на 10,5%, а рентабельність основних засобів зросла на 164 процентних пунктів. В цілому значення інтегрального показника не дозволяє зробити оцінку економічної ефективності використання основних засобів оскільки у 2016 році діяльність підприємства була збитковою.

Висновки до розділу 3

Для того щоб ефективно провести перевірку та сформувані рекомендації, аудитору необхідно мати весь можливий перелік інформації стосовно основних засобів на підприємстві. При цьому чим більше буде обсяг цієї інформації та особливо висновків або довідок різноманітних відділів, тим більш обґрунтованими, виваженими й доцільними будуть внутрішні аудиторські висновки та рекомендації.

Джерелами внутрішнього й зовнішнього аудиту наявності й руху основних засобів є: наказ про облікову політику підприємства; облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку основних засобів; первинні документи про надходження, передачу, реалізацію, інвентаризацію, нарахування амортизації (зносу), ліквідацію об'єктів основних засобів; акти і довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки й інша документація, що узагальнює результати контролю; звітність.

Аналіз основних засобів починають із визначення забезпеченості підприємства основними засобами. Для цього необхідно з'ясувати, чи достатньо в підприємства основних засобів, яка їхня динаміка, склад, структура, технічний стан, яким є рівень виробництва та його організація.

Аналіз ефективності використання основних засобів показав покращення показників ефективності використання основних фондів, крім показника фондівіддачі. Відбулося покращення показника рентабельності основних фондів. Проте керівництву ТОВ слід вживати заходи щодо оновлення бази основних фондів і підвищення ефективності їх використання.

Зростання фондоозброєності праці одного працівника та технічної озброєності праці одного робітника ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» у 2017 році свідчить про забезпеченість як основними засобами основного виду діяльності, так і активними засобами.

Обсяг реалізації продукції зріс на 34445 тис. грн, у тому числі за рахунок зростання питомої ваги активних засобів та середньорічної вартості основних фондів. Протягом аналізованого періоду віддача основних засобів зменшилася на 1,4 грн або на 10,5%, а рентабельність основних засобів зросла на 164 п.п. У

цілому значення інтегрального показника не дозволяє зробити оцінку економічної ефективності використання основних засобів оскільки у 2016 році діяльність підприємства була збитковою.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведеного дослідження можемо дійти таких висновків.

Встановлено, що нині поняття «основні засоби» не має однозначного трактування у працях вчених-економістів. Запропоновано таке визначення основних засобів – це матеріальні активи, придатні для використання в процесі діяльності підприємства, які втрачають свою вартість частково, шляхом перенесення її на знов створений продукт, очікуваний термін використання яких більше одного року.

Як економічна категорія, основні засоби – це частина постійного виробничого капіталу, яка виступає у формі засобів праці та поступово, протягом багатьох виробничих циклів, переносить свою вартість на виготовлений продукт.

Існують різні підходи до класифікації основних засобів, проте найчастіше їх класифікують залежно від впливу на процес виробництва, за функціональним призначенням, за використанням, за джерелами отримання, за групами, за функціями, які основні засоби виконують у виробничому процесі.

Систему регулювання бухгалтерського обліку основних засобів та їх контролю можна розглядати як модель, яка складається з п'яти рівнів: міжнародні правові норми, державні вихідні правові норми, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, нормативно-правові документи міністерств та відомств, децентралізовані нормативні документи.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером. Посада головного бухгалтера входить до штатного розкладу підприємства. Головний бухгалтер забезпечує дотримання вимог, передбачених Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та іншими нормативними документами з питань організації і ведення бухгалтерського та податкового обліку. Для того, щоб ефективно провести перевірку та сформулювати рекомендації аудиторію необхідно мати весь можливий перелік інформації стосовно основних засобів на підприємстві. При цьому, чим більше буде обсяг цієї інформації та особливо

висновків або довідок різноманітних відділів, тим більш обґрунтованими, виваженими та доцільними будуть внутрішні аудиторські висновки та рекомендації.

Згідно з Наказом про облікову політику ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» на підприємстві основними засобами визнають актив, якщо очікуваний термін його корисного використання (експлуатації), установлений засіданням виробничої комісії, більше року (або операційного циклу, якщо він більше року), а вартісна оцінка якого дорівнює сумі, що перевищує 6000 грн. До малоцінних необоротних матеріальних активів відносити активи, відмінні від основних засобів, вартісна оцінка яких дорівнює сумі, що не перевищує 6000 грн.

Аналіз техніко-економічних показників ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» показав позитивну тенденцію до зростання обсягів доходів, розміру активів рентабельності діяльності. Слід відмітити, що протягом 2015-2016 рр. діяльність підприємства була збитковою, лише у 2017 році ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» отримало чистий прибуток у розмірі 8 54 тис. грн.

Організація бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» ведеться згідно з Законом України від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

На першому етапі формуються й обробляються первинні дані, виконуються розрахунок і відображення інформації для прийняття управлінських рішень на місці виникнення інформації. На другому етапі інформація систематизується й узагальнюється за комплексами завдань, ділянками обліку, виконуються контроль і аналіз. Саме на цьому рівні формується та відображується інформація для прийняття конкретних управлінських рішень за комплексом завдань. На третьому етапі формуються зведені дані, здійснюються облік, контроль та аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства.

Первинні документи мають бути складені в момент здійснення операції, а якщо це не можливо – безпосередню по закінченні операції. Відповідальність за документи несуть особи, які склали та підписали ці документи.

На підприємстві ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» для обліку основних заходів використовуються рахунки 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» із відповідними субрахунками.

Синтетичний облік основних засобів відповідно до Плану рахунків ведеться на активному рахунку 10 «Основні засоби», який призначений для обліку наявності й руху як власних основних засобів, так і отриманих на умовах фінансового лізингу (оренди), а також орендованих цілісних майнових комплексів, які входять до складу основних засобів.

Аналітичний облік основних засобів ведуть за групами і об'єктами. Групою основних засобів є сукупність однотипних за функціональним призначенням і технічними характеристиками об'єктів.

Аналіз показав, що на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» існують проблемні питання обліку використання основних засобів, зокрема пов'язані з обліком орендованих основних засобів.

З метою удосконалення обліку основних засобів на підприємствах запропоновано використовувати інформаційні облікові системи. Автоматизоване вирішення задач з обліку основних засобів базується на створенні й веденні інформаційної бази про наявність необоротних активів, яка формується на основі картотеки.

На ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» використовується програмний комплекс «1С: Підприємство 8.2.».

Джерелами внутрішнього і зовнішнього аудиту наявності і руху основних засобів є:

- наказ про облікову політику підприємства;
- облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку основних засобів;
- первинні документи про надходження, передачу, реалізацію, інвентаризацію, нарахування амортизації (зносу), ліквідацію об'єктів основних засобів;

- акти і довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- звітність.

При аудиті основних засобів перевіряють правильне і своєчасне оформлення документів з руху основних засобів, проводять вибіркові інвентаризації об'єктів основних засобів (планова інвентаризація на ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» проводиться раз у рік).

Аналіз основних засобів починають із визначення забезпеченості підприємства основними засобами. Для цього необхідно з'ясувати, чи достатньо в підприємства основних засобів, яка їхня динаміка, склад, структура, технічний стан, яким є рівень виробництва та його організація

Аналіз ефективності використання основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК» показав покращення більшості показників ефективності використання основних фондів, крім показника фондівіддачі. Відбулося покращення показника рентабельності основних фондів. Проте керівництву підприємства слід вживати заходи щодо оновлення бази основних фондів та підвищення ефективності їх використання.

Факторний аналіз віддачі основних виробничих засобів показав, що за аналізований період віддача основних засобів зменшилася на 1,4 грн або на 10,5%, а рентабельність основних засобів зросла на 164 процентних пунктів. В цілому значення інтегрального показника не дозволяє зробити оцінку економічної ефективності використання основних засобів оскільки у 2016 році діяльність підприємства була збитковою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України : документ 2755-VI, чинний, поточна редакція від 01.09.2018 р., підстава 2440-VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011, № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст.112.
2. Господарський кодекс України : документ 436-IV, чинний, поточна редакція від 01.10.2018 р., підстава 2258-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № № 18–22. – Ст. 144.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996 XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 40. – Ст. 365.
4. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів від 07.02.2013 № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
5. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>
6. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
7. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» : Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>
8. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>

9. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>,

10. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» : Наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07>

11. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

12. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dtki.com.ua/show/2%20cid03212.html>

13. Про затвердження Державного класифікатора України «Класифікація основних фондів» : Наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 19.08.1997 р. № 507 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=269821.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

15. Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій : інструкція, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>

16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014

17. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>

18. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України : Постанова Правління Національного банку України від 20.12.2005 р. № 480 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06>

19. Агрес О. Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... к. е. н. : 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О. Г. Агрес; Львівський нац. аграр. ун-т. – Львів, 2013. – 20 с.

20. Билуха Н. Т. Теория финансово-хозяйственного контроля и аудита : учеб. / Н. Т. Билуха. – К. : Влад и Влада, 1996. – 320 с.

21. Бондар Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Бондар. – К. : А. С. К., 2004. – 400 с.

22. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 1999. – 894 с.

23. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 480 с.

24. Бутинець Т. А. Основні засоби: точка зору економіста / Т. А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 2(23). – С. 22–36.

25. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навч.-практ. посіб. / за ред. Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна [та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.

- 26.** Василенко В. О. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / В. О. Василенко, В. Г. Шматько. – К. : ЦУЛ, 2009. – 439 с.
- 27.** Гарасим П. М. Курс фінансового обліку : навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин. – К. : Знання, 2007. – 566 с.
- 28.** Гончарук Я. «Новітній» облік: класика чи модернізм? (до питання реформування бухгалтерського обліку) / Я. Гончарук, І. Яремко // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів : Коопосвіта, 2014. – Вип. 8. – 303 с.
- 29.** Городянська Л. В. Відтворення основних засобів на підприємствах України: теорія і практика обліку і аналізу : монографія / Л. В. Городянська. – К. : КНЕУ, 2008. – 224 с.
- 30.** Гуцаленко, Л. В. Організація обліку та аудиту основних засобів / Л. В. Гуцаленко, А. С. Гловюк, І. В. Ковальчук // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 741–747.
- 31.** Диба В. М. Облік та аналіз необоротних активів : моногр. / В. М. Диба. – К. : КНЕУ, 2008. – 288 с.
- 32.** Дзюба О. М. Основні засоби підприємства: вітчизняні та міжнародні облікові особливості [Електронний ресурс] / О. М. Дзюба // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2016. – № 2(1). – С. 35-41. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2016_2\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2016_2(1)_9)
- 33.** Домбровська Н. Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація / Н. Р. Домбровська // Економічні науки. Сер. Облік і фінанси. – 2012. – Вип. 9(1). – С. 340–349.
- 34.** Спіфанова І. Ю. Аналіз відтворення і використання основних засобів підприємств Вінниччини / І. Ю. Спіфанова, А. В. Базалицька // Економічний простір. – 2012. – № 58. – С. 172–177.
- 35.** Жадан, Т. А. Економічна сутність основних засобів підприємства: обліковий аспект [Електронний ресурс] / Т. А. Жадан, Н. В. Лозова // Глобальні та національні проблеми економіки : електронне фахове видання. – Вип. 8. – С. 1112–1116. Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/233.pdf>

- 36.** Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. / І. В. Жолнер. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
- 37.** Завадський Й. С. Економічний словник / Й. С. Завадський, Г. Л. Вознюк, Т. В. Осовська, О. О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 356 с.
- 38.** Загородній А. Г.,. Фінансово-економічний словник. – Львів : Львівська політехніка, 2005. – 714 с.
- 39.** Завадський Й. С. Економічний словник / Й. С. Завадський, Т. В. Осовська, О. О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 356 с.
- 40.** Інформаційні системи і технології в обліку : лабораторний практикум / за ред. Л. О. Терещенко, Л. І. Іванова. – К. : КНЕУ, 2014. – 251.
- 41.** Інформаційні системи і технології в обліку : тренінг на базі прикладного програмного рішення «1С: Бухгалтерія 8 для України» / за ред. Б. В. Кудрицького. – К. : КНЕУ, 2014. – 158 с.
- 42.** Коваленко О. В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О. В. Коваленко, І. В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27.
- 43.** Коритний В. О. Шляхи вдосконалення документального забезпечення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах[Електронний ресурс] / В. О. Коритний // Облік і фінанси. – 2018. – № 1. – С. 53-58.
- 44.** Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. – Вид. 4-те, допов. і перероб. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 451 с.
- 45.** Кублікова Т. Б. Ключевые факторы привлечения прямых иностранных инвестиций в Украину / Т. Б. Кублікова // Oeconomia, Aetarium. – 2012. – № 4 – С. 91–94.
- 46.** Кучеренко Т. Є. МСБО 16 «Основні засоби» відповідно до національних стандартів і податкового законодавства / Т. Є. Кучеренко // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2016. – Вип. 88(2). – С. 33–39.

47. Куттер М. И. Теория и принципы бухгалтерского учета : учеб.пособ. / М. И. Куттер. – М. : Финансы и статистика, Экспертное бюро, 2000. – 544 с.
48. Лишиленко О. В. Фінансовий облік : навч. посіб. / О. В. Лишиленко. – К. : Центр навч. літератури, 2008. – 556 с.
49. Манів З. О. Регіональна економіка : навч. посібник / З. О. Манів, І. М. Луцький, С. З. Манів. – Львів : Магнолія 2006, 2008. – 638 с.
50. Макурін А. А. Удосконалення методики розрахунку амортизації на основні засоби на підприємствах вуглевидобувної промисловості / А. А. Макурін // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка. – 2016. – Вип. 1(1). – С. 469–474.
51. Міщук І. П. Основні засоби як складова інфраструктурного забезпечення логістичної діяльності підприємств торгівлі / І. П. Міщук, Н. В. Печенюк // Торгівля, комерція, підприємництво. – 2015. – Вип. 18. – С. 17–21.
52. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу : <http://www.apu.com.ua>
53. Михайлов А. М. Основні засоби: визначення та класифікація / А. М. Михайлов // Вісник СДАУ. – 2001. – Вип. 1(10). – С. 156–159.
54. Мищук Г. Ю. Экономический анализ : учеб. пособие / Г. Ю. Мищук, Т. М. Джигар, А. А. Шишкина. – Рівне : НУВХП, 2017. – 156 с.
55. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія / С. В. Мочерний. – К. : Академія, 2001. – 848 с.
56. Нужна О. А. Основні засоби у сільському господарстві України: проблеми забезпеченості та відтворення / О. А. Нужна // Економічні науки. Сер. Облік і фінанси. – 2015. – Вип. 12(1). – С. 215–223.
57. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика : навч. посібник / М. Ф. Огійчук. – Вид. 2-ге, перероб. і допов. – К. : Алерта, 2012. – 664 с.

- 58.** Одношевна О. Концепт управління процесом обліку основних засобів [Електронний ресурс] / О. Одношевна // Економіка природокористування і охорони довкілля. – 2017. – 2017. – С. 130-137.
- 59.** Осипов В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. І. Осипов. – Одеса : Маяк, 2005. – 724 с.
- 60.** Очеретько Л. М. Особливості обліку основних засобів / Л. М. Очеретько, Н. С. Шубіна. // Економічний простір // Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2011. – № 47. – С. 240–246.
- 61.** Покропивний С. Ф. Економіка підприємства : навч. посіб. / С. Ф. Покропивний. – К. : КНЕУ, 2006. – 528 с.
- 62.** Петрик О. А. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності / О. А. Петрик, В. Я. Савченко, Д. Є. Свідерський. – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.
- 63.** Радіонова Н. Й. Організація внутрішньогосподарського контролю основних засобів на підприємствах України [Електронний ресурс] / Н. Й. Радіонова, О. В. Михайлюк // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . – 2018. – № 14. – С. 37-39
- 64.** Рзаєв Д. О. Основні засоби підприємства: аспекти та аналіз ефективності використання / Д. О. Рзаєв, С. Л. Рзаєва // Моделювання та інформаційні системи в економіці. – К. : КНЕУ, 2015. – № 91. – С. 235–246. –
- 65.** Редько О. Методи аудиторської практики / О. Редько, К. Редько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 5. С. 44–53.
- 66.** Сарапіна, О. А. Актуальні проблеми обліку основних засобів підприємства : стаття / О. А. Сарапіна, Т. А. Пінчук. – Харків : Вісник ХДУ. – 2014. – № 8. – С. 123–126.
- 67.** Скворцов І. Б. Ефективність інвестиційного процесу: методологія, методи і практика : моногр. / І. Б. Скворцов. – Львів : Львівська політехніка, 2003. – 312 с.
- 68.** Смолівик Р. Ф. Основні напрямки підвищення використання основних засобів підприємства в сучасних умовах / Р. Ф. Смолівик // Вісник

Національного технічного університету ХПІ. Сер. Інноваційні дослідження у наукових роботах студентів. – 2016. – № 19. – С. 111–114.

69. Соколов Я. В. Особенности учета основных средств в СССР / Я. В. Соколов // Соколовские чтения: «Взгляд из прошлого в будущее»: докл. Междунар. науч. конф., 10–11 февр. 2010 г. – СПб. : Нестор-история, 2011. – Т. 1. – С. 233–247.

70. Сопко В. В. Організація та методика проведення аудиту : навч.-практ. посіб. / В. В. Сопко [та ін.]. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. , 2006. – 576 с.

71. Сопко В. Деякі питання термінології та класифікації засобів праці / В. Сопко, В. Карев // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 11–15.

72. Сук Л. К. Аудиторські процедури для одержання доказів / Л. К. Сук // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С. 81–84.

73. Усач Б. Ф. Організація і методика аудиту : підруч. / Б. Ф. Усач, З. О. Душко, М. М. Колос. – К.: Знання, 2006. – 295 с.

74. Утенкова К. О. Аудит : навч. посіб. / К. О. Утенкова. – К. : Алерта, 2011. – 408 с.

75. Фаминский И. П. Внешнеэкономический толковый словарь / И. П. Фаминский. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 512 с.

76. Шара Є. Ю. Фінансовий облік I : навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 336 с.

77. Шарманська В. М. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання [Електронний ресурс] / В. М. Шарманська, В. В. Вітюк // Молодий вчений. – 2018. – № 1(1). – С. 550-552.

78. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – Вид. 4-те, переробл. і доповн. – К. : Знання, 2015. – 572 с.

79. Шендригоренко М. Т. Основні засоби: проблемні аспекти визначення та організації документообігу на підприємствах / М. Т. Шендригоренко, Ю. В. Яковенко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Сер. Економічні науки. – 2017. – № 2. – С. 93–100.

80. Янчук Г. В. Основні зміни обліку основних засобів в державному секторі в зв'язку із введенням національних П(С)БО 121 «Основні засоби» / Г. В. Янчук, В. І Янчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – № 2. – С. 90–102

81.

ДОДАТКИ

Додаток А

Вартість основних засобів у 2000–2016 роках

Роки	У фактичних цінах на кінець року, млн. грн.		Ступінь зносу, у %
	первісна (переоцінена) вартість	залишкова вартість	
2000	828822	466448	43,7
2001	915477	503278	45,0
2002	964814	512235	47,2
2003	1026163	538837	48,0
2004	1141069	587453	49,3
2005	1276201	661565	49,0
2006	1568890	774503	51,5
2007	2047364	993346	52,6
2008	3149627	1251178	61,2
2009	3903714	1597416	60,0
2010	6648861	1731296	74,9
2011	7396952	1780059	75,9
2012	9148017	2135987	76,7
2013	10401324	2356962	77,3
2014	13752117	2274922	83,5
2015	7641357	3047839	60,1
2016	8177408	3428908	58,1

Додаток Б

Основні засоби в 2017 році

Назва виду економічної діяльності	Код за КВЕД	Вартість основних засобів на початок року, тис. грн.		Вартість основних засобів на кінець року		Амортизація (знос) основних засобів за рік, тис. грн	Вартість основних засобів, на які повністю нараховано амортизацію, тис. грн.
		без індексації та переоцінки	з урахуванням індексації та переоцінки	тис. грн.	у % до загального обсягу		
А	Б	1	2	7	8	9	10
Усього		7113110782	7436856497	7733904663	100,0	243939750	453074997
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	А	274425898	280582252	341622274	4,4	19504492	15280180
Промисловість		2224600736	2369570003	2454482642	31,7	95757145	111078165
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	В	406269815	400624876	422958735	5,4	24476545	17194787
Переробна промисловість	С	961533195	1130335688	1168230552	15,1	42093315	58841866
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	10-12	163727815	168898809	182444947	2,3	8767916	12460195
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри виробів зі шкіри	13-15	10140304	10279569	12040086	0,2	824675	768367
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу	16-18	236201920	236230198	233275388	3,0	2703022	3080244
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	19	49380600	51315360	53780059	0,7	1768251	3684092
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	20	52299881	52951965	50282065	0,7	2264684	4518827
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	21	13989866	14016097	15230690	0,2	1062608	1653761
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	22-23	73880240	75312214	81113114	1,0	3994192	5752544
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів	24-25	240562495	383191412	391933580	5,1	14636753	13886368
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	26	10393938	9175667	8783708	0,1	489556	1087156
Виробництво електричного устаткування	27	15959178	15641328	17073744	0,2	732838	1705076
Виробництво машин та устаткування не віднесених до інших угруповань	28	31997170	41559550	43779283	0,6	1531007	2924150

Продовження додатку Б

Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	29-30	43234450	52491185	56915912	0,7	1978945	5468016
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин та устаткування	31-33	19765338	19272334	21577976	0,3	1338868	1853070
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D	779213687	760538285	781270749	10,1	26834079	29407419
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E	77584039	78071154	82022606	1,1	2353206	5634093
Будівництво	F	62059775	65527661	78704492	1,0	3604904	6999397
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	172423440	173917910	195377324	2,5	12616478	14336375
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	1343357620	1234365989	1280368548	16,6	61167621	216029661
Тимчасове розміщування й організація харчування	I	26743650	27049129	28786260	0,4	1184399	1669602
Інформація та телекомунікації	J	103099658	105436234	111756621	1,4	8725909	24714051
Видавнича діяльність, виробництво кіно-та відеофільмів	58-60	21377579	21380944	22095135	0,2	1194325	1556442
Телекомунікації (електрозв'язок)	61	73988122	76320304	78771127	1,0	6526940	21881577
Комп'ютерне програмування	62-63	7733957	7734986	10890359	0,2	1004644	1276032
Фінансова та страхова діяльність	K	65690294	64999253	66275115	0,8	4818183	10383690
Операції з нерухомим майном	L	826934021	908559798	928615462	12,0	15144235	17948012
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	33673308	33791632	35318557	0,5	1829737	4034988
Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку, архітектури та інжинірингу	69-71	20303137	20402486	20618470	0,3	1068590	2035187
Наукові дослідження та розробки	72	8515849	8535005	9134957	0,1	460133	1314560
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, інша професійна, наукова та технічна діяльність	73-75	4854322	4854141	5565130	0,1	301014	685241
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	1188403692	1380620324	1376682983	17,8	14459987	26596820
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	O	228129	229669	263776	0,0	15384	45752

Продовження додатку Б

Освіта	P	3338481	3335177	3784616	0,0	163056	240089
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	15205904	15235284	17358603	0,2	957991	1659037
Охорона здоров'я	86	15190880	15220260	17341606	0,2	957701	1658308
Надання послуг догляду та соціальної допомоги	87-88	15024	15024	16997	0,0	290	729
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	20677976	20631967	22305693	0,3	1084837	1130847
Надання інших видів послуг	S	2402636	2405198	2652467	0,0	124807	139130

Додаток В

ЗАТВЕРДЖЕНО

Загальними Зборами Учасників

ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

Протокол № 2/14 від 30 травня 2014 року

APPROVED BY

General Shareholders' Meeting

of LLC "PARITET-SMYK"

Minutes No. 2/14 dated 30 May 2014

Державну реєстрацію і видачу установчих документів ПРОВЕДЕНО

Дата реєстрації 29.09.2014

Номер запису 1072106015001

Державний реєстратор

СТАТУТ

ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

“ПАРИТЕТ-СМІК”

Ідентифікаційний код 32530742

(нова редакція)

CHARTER

of LIMITED LIABILITY COMPANY

“PARITET-SMYK”

ID 32530742

(new wording)

м. Київ - 2014

Kyiv - 2014

Продовження додатку В

Стаття 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Цей Статут визначає загальні правові та економічні основи організації та діяльності **ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПАРИТЕТ-СМІК"**, далі за текстом - **Товариство**.

1.2. Єдиним учасником Товариства є Компанія з обмеженою відповідальністю «МАДРАС ЕНТЕРПРАЙЗЕС ЛІМІТЕД», яка є юридичною особою за законодавством Кіпру, юридична адреса якої: Кіпр, м. Нікосія, 1071, Калліполеос, 44, 3-й поверх, зареєстроване Департаментом реєстратора компаній та офіційного ліквідатора в м. Нікосія 15 вересня 2006 року, свідоцтво HE 183865, який надалі іменується - Учасник, що виділив своє майно, кошти для здійснення підприємницької діяльності на невизначений термін з метою одержання прибутку.

1.3. Товариство керується у своїй діяльності Конституцією України, Цивільним та Господарським кодексами України, Законом України "Про господарські товариства" та іншими актами законодавства України, а також цим Статутом.

1.4. Держава, її органи та організації не несуть відповідальності за зобов'язаннями Товариства так само, як і Товариство не несе відповідальності за зобов'язаннями держави, її органів та організацій.

1.5. Учасники здійснюють всі права щодо Товариства відповідно цього Статуту та чинного законодавства України.

Стаття 2 НАЙМЕНУВАННЯ ТА МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ТОВАРИСТВА

2.1. Повне найменування Товариства:
українською мовою:
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПАРИТЕТ-СМІК",
англійською мовою:
LIMITED LIABILITY COMPANY "PARITET-SMYK",
російською мовою: **ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ «ПАРИТЕТ-СМИК»**.

2.2. Скорочене найменування Товариства:
українською мовою: **ТОВ "ПАРИТЕТ-СМІК"**,
англійською мовою: **LLC "PARITET-SMYK"**,
російською мовою: **ООО «ПАРИТЕТ-СМИК»**.

2.3. Найменування Товариства є його невід'ємною ознакою і може бути використане іншими підприємствами та організаціями не інакше, як за його згодою.

2.4. Місцезнаходження Товариства: м. Київ, вул. Академіка Туполева, б. 17.

Стаття 3 МЕТА ТА ПРЕДМЕТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА

3.1. Метою діяльності Товариства є одержання прибутку, задоволення суспільних потреб в його продукції, роботах, послугах та реалізація на підставі одержаного прибутку соціальних та економічних інтересів учасників Товариства.

Article 1 GENERAL PROVISIONS

1.1. This Charter sets general legal and economic basis of organization and operation of **LIMITED LIABILITY COMPANY "PARITET-SMYK"**, hereinafter – the **Company**.

1.2. The only shareholder of the Company is limited liability company "MADRAS ENTERPRISES LIMITED", legal entity under the laws of Cyprus with registered office at: Cyprus, Nicosia, 1071, Kallipoleos, 44, 3rd floor, registered by the Department of registrar of companies and official receiver Nicosia on the 15th of September, 2006, certificate HE 183865, hereinafter – the Shareholder, which has provided its property, funds for conducting business activity for indefinite time with the purpose of receiving profit.

1.3. The Company shall comply in its operation with Constitution of Ukraine, Civil and Economic Codes of Ukraine, Law of Ukraine "On business companies" and other legislation acts of Ukraine, as well as this Charter.

1.4. The state, its bodies and organization shall not be liable for the Company's obligations as well as the Company shall not be liable for obligations of the state, its bodies and organizations.

1.5. The shareholders shall realize all rights in regard to the Company according to this Charter and legislation of Ukraine in force.

Article 2 NAME AND REGISTERED OFFICE OF THE COMPANY

2.1. Full name of the Company is:
in Ukrainian:
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПАРИТЕТ-СМІК",
in English:
LIMITED LIABILITY COMPANY "PARITET-SMYK",
in Russian: **ОБЩЕСТВО С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ «ПАРИТЕТ-СМИК»**.

2.2. Short name of the Company is:
in Ukrainian: **ТОВ "ПАРИТЕТ-СМІК"**,
in English: **LLC "PARITET-SMYK"**,
in Russian: **ООО «ПАРИТЕТ-СМИК»**.

2.3. The name of the Company is its inseparable characteristics which can be used by the other companies and organizations only upon its consent.

2.4. The registered office of the Company is: Kyiv, Akademika Tupoleva St., 17.

Article 3 PURPOSE AND OBJECT OF THE COMPANY

3.1. The purpose of the Company's operation is receiving profit, satisfying public needs in its products, works, services and realization of the social and economic interests of the Company's shareholders on the basis of received profit.

Продовження додатку В

3.2. Предметом діяльності Товариства є:

- оптова та роздрібна торгівля іграшками та товарами для дітей;
- оптова та роздрібна торгівля електроприборами, електрообладнанням та здача їх в прокат;
- виготовлення, розповсюдження та реалізація предметів медичного призначення;
- торгівельна діяльність, в тому числі оптова, комісійна, торгово-посередницька діяльність;
- створення оптово-роздрібних підприємств торгівлі і послуг населенню, продаж різноманітних товарів через власну торгівельну мережу;
- оптова та роздрібна торгівля товарами народного споживання;
- оптова та роздрібна торгівля продовольчими товарами;
- оптова та роздрібна торгівля непродовольчими товарами;
- оптова та роздрібна реалізація медикаментів;
- оптова та роздрібна торгівля предметами гігієни та санітарії;
- оптова та роздрібна торгівля парфюмерно-косметичними виробами;
- оптова та роздрібна торгівля товарами побутової хімії;
- оптова та роздрібна торгівля іншими групами товарів;
- експорт-імпорт сировини, матеріалів, устаткування, обладнання, комплектуючих та запасних частин, товарів народного споживання тощо;
- торгівля по каталогах, посилочна торгівля, торгівля товарами в кредит;
- надання посередницьких, комерційних та дистрибуторських послуг виробничого та невиробничого характеру;
- виконання представницьких функцій і конкретних доручень організацій та приватних осіб, надання агентських послуг; маклерська, брокерська діяльність;
- надання митних послуг;
- надання послуг інжинірингу, управління;
- купівля, продаж, оренда об'єктів нерухомості;
- рекламна діяльність, в тому числі виготовлення і розміщення рекламної продукції;
- проведення рекламних кампаній;
- надання послуг з маркетингу;
- організація і проведення конференцій, симпозіумів, виставок, аукціонів, конкурсів, концертів, а також заходів по зв'язках з громадськістю;
- видавнича діяльність;
- підготовка та видавництво рекламно-інформаційних бюлетенів;
- інформаційні послуги;
- надання транспортних послуг;
- внутрішні та міжнародні перевезення вантажів;
- надання експедиційних послуг;

3.3. Всі види діяльності, що потребують спеціального дозволу (ліцензії), здійснюються при наявності таких дозволів (ліцензій).

3.4. З метою забезпечення статутної діяльності Товариство взаємодіє з органами державної влади та місцевого самоуправління.

3.2. The object of the Company's operation is:

- wholesale and retail trade with toys and goods for kids;
- wholesale and retail trade with electric devices, electric equipment and lease thereof;
- producing, distribution and sale of medical purpose items;
- trading activities, including wholesale, commissioning, intermediary activities in trade;
- set up of wholesale and retail trading shops of goods and services for the people, sale of different goods through the own trading network;
- wholesale and retail trade with consumer goods;
- wholesale and retail trade with food;
- wholesale and retail trade with nonfoods;
- wholesale and retail trade with medicine;
- wholesale and retail trade with hygienic and sanitary goods;
- wholesale and retail trade with perfume and cosmetics;
- wholesale and retail trade with household chemical goods;
- wholesale and retail trade with other goods;
- export and import of primary products, materials, equipment, components and spare parts, consumer goods;
- trade by catalogues, parcel trade, trade with goods on credit;
- provision of intermediary, commercial and distribution services of production and non-production nature;
- representation and agency services for companies and individuals, brokerage;
- customs services;
- engineering and management services;
- purchase, sale and lease of immobility;
- advertising services, including producing and allocation of advertisements;
- conducting advertising campaigns;
- marketing services;
- organization and conducting conferences, exhibitions, fairs, auctions, competitions, concerts, public relations;
- publishing activities;
- preparation and publishing advertising and information bulletins;
- information services;
- provision of transportation services;
- internal and international transportation of goods;
- forwarding services;

3.3. All operations that require special permit (license) shall be conducted, if such permit (license) is obtained.

3.4. With the purpose of ensuring the statutory activities the Company cooperates with state authorities and self-government bodies.

Продовження додатку В

Стаття 4 ЮРИДИЧНИЙ СТАТУС ТОВАРИСТВА

4.1. Товариство є юридичною особою згідно з законодавством України, має самостійний баланс, поточні, валютний та інші рахунки в установах банків, печатку та штампи зі своїм найменуванням, власну емблему для товарів і послуг, і здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України та цього Статуту.

4.2. Товариство набуває права юридичної особи з дня його державної реєстрації.

4.3. Товариство для досягнення мети своєї статутної діяльності має право від свого імені укладати угоди, орендувати майно, набувати майнові та особисті немайнові права, нести обов'язки, бути позивачем та відповідачем у суді.

4.4. Товариство у встановленому порядку бере участь у зовнішньоекономічній діяльності.

4.5. Товариство є власником належного йому майна. Товариство володіє, використовує та розпоряджається своїм майном відповідно до мети своєї діяльності.

4.6. Товариство має право створювати на території України та за її межами філії та представництва.

Стаття 5 ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА

5.1. Товариство самостійно здійснює зовнішньоекономічну діяльність згідно з чинним законодавством.

5.2. Порядок використання виручки Товариства в іноземній валюті визначається валютним законодавством України.

5.3. Товариство має право одержувати кредити від своїх зарубіжних партнерів. При цьому валюта зараховується на баланс Товариства і використовується ним самостійно.

5.4. Здійснюючи зовнішньоекономічну діяльність, Товариство може відкривати за межами України свої представництва та виробничі підрозділи, утримання яких здійснюється за кошти Товариства.

Стаття 6 МАЙНО, ФОНДИ ТОВАРИСТВА

6.1. Майно Товариства становлять основні та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі Товариства.

6.2. Товариство є власником майна, зокрема:

6.2.1. Грошові та матеріальні внески учасників до Статутного капіталу;

6.2.2. Кошти і майно, які передані учасниками у власність Товариству;

6.2.3. Продукція, вироблена Товариством;

6.2.4. Доходи, одержані від господарської

Article 4 LEGAL STATUS OF THE COMPANY

4.1. The Company is a legal entity according to legislation of Ukraine, has a separate balance, current, currency and other bank accounts, the seal and stamps with its name, own trade mark and conducts its activities according to legislation of Ukraine and this Charter.

4.2. The Company has the rights of legal entity from the day of its state registration.

4.3. To achieve its statutory purposes the Company has the right on its behalf to enter into agreements, to lease property, to obtain material and non-property rights, to have obligations, to act as plaintiff or respondent at court.

4.4. The Company conducts foreign economic activities.

4.5. The Company is the owner of its property. The Company owns, uses and disposes of its property in accordance with the purpose of its activity.

4.6. The Company is entitled to create subsidiaries and representative offices in Ukraine and abroad.

Article 5 FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES OF THE COMPANY

5.1. The Company conducts foreign economic activities on its own according to legislation in force.

5.2. Currency earnings of the Company shall be used according to currency regulations of Ukraine.

5.3. Legislation is entitled to receive loans from its foreign counterparts. The currency shall be credited to the Company's balance and will be used by the Company on its discretion.

5.4. To conduct foreign economic activity the Company can open its representative offices and production units outside of Ukraine, which shall be financed on the Company's account.

Article 6 PROPERTY, COMPANY FUNDS

6.1. The Company's property consists of fixed assets and current funds, as well as of other valuables, which are shown on the separate balance sheet of the Company.

6.2. The Company is the owner of the property, in particular:

6.2.1. Monetary and property contributions of the shareholders to the share capital;

6.2.2. Money and property, transferred to the Company by the shareholders;

6.2.3. Production, produced by the Company;

діяльності Товариства;

6.2.5. Доходи від цінних паперів;

6.2.6. Кредити банків та інших кредиторів;

6.2.7. Придбане майно;

6.2.8. Безоплатні або благодійні внески, пожертвування організацій і громадян;

6.2.9. Інше майно, набуте на підставах, не заборонених законом.

6.3. Ризик випадкової загибелі чи пошкодження майна, що є власністю Товариства, або передане йому в користування, несе Товариство, якщо інше не передбачено Статутом або договором про передачу майна Товариству.

6.4. Товариство на підставі відповідного рішення Зборів Учасників може створювати наступні фонди:

6.4.1. Резервний фонд;

6.4.2. Фонд розвитку;

6.4.3. Фонд оплати праці;

6.4.4. Фонд матеріального заохочення;

6.4.5. Фонд амортизаційних відрахувань для відновлення устаткування Товариства;

6.4.6. Інші фонди.

6.5. Призначення, розмір, джерела, порядок створення та порядок використання фондів Товариства визначається Зборами учасників Товариства. Кошти фондів знаходяться у повному розпорядженні Товариства.

6.6. Відрахування до резервного фонду здійснюється в розмірі 5% від суми чистого прибутку Товариства до тих пір, поки резервний фонд не досягне 25% Статутного капіталу.

6.2.4. Income received from economic activities of the Company;

6.2.5. Income from securities;

6.2.6. Loans from banks and other creditors;

6.2.7. Purchased property;

6.2.8. Free or charity contributions of the companies and individuals;

6.2.9. Other property received on basis, not forbidden by law.

6.3. The risk of accidental loss or damage of property owned or leased by the Company lies with the Company, if different is not envisaged by the Charter or agreement on transfer of property to the Company.

6.4. The Company can create the following funds on the basis of respective decision of the Shareholders' Meeting:

6.4.1. Reserve fund;

6.4.2. Development fund;

6.4.3. Salaries fund;

6.4.4. Bonuses fund;

6.4.5. Amortization fund for renewal of the Company's equipment;

6.4.6. Other funds.

6.5. The purpose, amount, sources, procedure of creation and use of Company's funds is determined by the Shareholders' meeting of the Company. Funds are at free disposal of the Company.

6.6. Contributions to the reserve fund are made in the amount of 5% of net income of the Company until reserve fund reaches 25% of the share capital.

Стаття 7 СТАТУТНИЙ КАПІТАЛ ТОВАРИСТВА

Article 7 SHARE CAPITAL OF THE COMPANY

7.1. Для забезпечення діяльності Товариства за рахунок внесків учасників створюється Статутний капітал Товариства.

7.2. Розмір Статутного капіталу складає 37501,09 (тридцять сім тисяч п'ятсот одна гривня, дев'ять копійок) гривень. Єдиним учасником Товариства є Компанія з обмеженою відповідальністю «МАДРАС ЕНТЕРПРАЙЗЕС ЛІМІТЕД», яка має 100 відсотків статутного капіталу, що становить 37501,09 (тридцять сім тисяч п'ятсот одна гривня, дев'ять копійок) та дорівнює 100% голосів на зборах учасників Товариства.

7.3. Учасник Товариства не має відокремлених прав на майно Товариства.

7.4. Розмір Статутного капіталу Товариства може бути змінений на підставі рішення зборів учасників Товариства, у зв'язку з чим вносяться необхідні зміни до цього Статуту.

7.5. Збільшення Статутного капіталу Товариства допускається після внесення усіма його Учасниками вкладів у повному обсязі.

7.6. Учасники повинні повністю внести свій вклад в Статутний капітал Товариства протягом одного року після державної реєстрації Товариства або державної реєстрації збільшення Статутного капіталу.

7.1. For ensuring operation of the Company the Share capital of the Company is formed with the contributions of the shareholders.

7.2. The Share capital amounts to 37501,09 UAH (thirty seven thousand five hundred and one hryvna 09 kopecks). The only shareholder of the Company is Limited liability company "MADRAS ENTERPRISES LIMITED", which has 100% of the share capital amounting to 37501,09 UAH (thirty seven thousand five hundred and one hryvna 09 kopecks) and provides 100% votes on the shareholders' meeting of the Company.

7.3. The Company's shareholder has no separate rights on the Company's property.

7.4. Amount of the Share capital of the Company can be changed on the basis of the resolution of the shareholders' meeting of the Company, resulting in changing this Charter.

7.5. Raise of the Share capital of the Company is allowed after all of its shareholders have fully made their contributions.

7.6. The shareholders must make their contributions to the Share capital of the Company within one year after state registration of the Company or after state registration of the raise of the Share capital.

**Стаття 8
РОЗПОДІЛ ТА ОБЛІК ПРИБУТКУ, ЗБИТКІВ**

8.1. Прибуток Товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та інших витрат та витрат на оплату праці.

8.2. З балансового прибутку Товариства сплачуються проценти по кредитах та по облигаціях, а також вносяться передбачені законодавством України податки, збори та інші обов'язкові платежі.

8.3. Чистий прибуток, одержаний після внесення сплати вищезазначених обов'язкових платежів, залишається у повному розпорядженні Товариства, яке відповідно до статутних документів визначає напрями його використання.

8.4. Чистий прибуток після відрахувань до фондів Товариства та на інші цілі, за рішенням Зборів Учасників, розподіляється між учасниками пропорційно їх часткам в Статутному капіталі Товариства або може бути залишений у розпорядженні Товариства.

8.5. Збитки Товариства покриваються в першу чергу за рахунок резервного фонду Товариства. За рішенням Зборів учасників на покриття збитків можуть бути направлені кошти з інших фондів Товариства.

8.6. Товариство веде оперативний, бухгалтерський та статистичний облік та звітність в порядку, визначеному чинним законодавством України.

8.7. Товариство веде розрахунки за своїми зобов'язаннями як у безготівковому порядку, так і готівкою, відповідно до діючих правил здійснення розрахункових і касових операцій.

8.8. Фінансовий рік Товариства співпадає з календарним роком.

**Стаття 9
ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ТОВАРИСТВА**

9.1. Вищим органом Товариства є Збори Учасників.

9.2. Виконавчим органом Товариства є Генеральний директор.

9.3. Органом контролю є Ревізійна комісія.

**Стаття 10
ЗБОРИ УЧАСНИКІВ ТОВАРИСТВА**

10.1. Вищим органом Товариства є Загальні Збори Учасників (Збори Учасників).

10.2. Збори Учасників мають право приймати рішення з усіх питань діяльності Товариства.

10.3. Чергові Збори Учасників Товариства скликаються два рази на рік. У випадку неплатоспроможності Товариства, а також виникнення загрози значного скорочення Статутного капіталу Товариства скликаються позачергові Збори Учасників.

**Article 8
PROFIT DISTRIBUTION AND COVER OF LOSSES**

8.1. Profit of the Company shall result from income from business activities after covering material and other expenses and salary expenses.

8.2. The interest on loans and obligations as well as taxes and obligatory payments under legislation of Ukraine are paid from the balance profit of the Company.

8.3. Net income, received after making the mentioned obligatory contributions remains at free disposal of the Company, which decides on its use according to the corporate documents.

8.4. After deductions to the Company's funds and for other purposes, according to resolution of the Shareholders' meeting net income can be distributed between the shareholders pro rata to their shares in the Share capital of the Company or can be left at the disposal of the Company.

8.5. The Company's losses are covered in the first place from the reserve fund of the Company. Upon decision of the Shareholders' Meeting the losses can be covered from the other Company's funds.

8.6. The Company makes operational, business and statistical accounting and reporting as envisaged by legislation of Ukraine in force.

8.7. The Company makes payments of its obligations through its accounts and in cash, according to the rules of payment and cash operations in force.

8.8. Financial year of the Company is the calendar year.

**Article 9
BODIES OF THE COMPANY**

9.1. The highest body of the Company is the Shareholders' Meeting.

9.2. General director is the executive body of the Company.

9.3. Revision commission is the controlling body of the Company.

**Article 10
SHAREHOLDERS' MEETING OF THE COMPANY**

10.1. The highest body of the Company is the Shareholders' Meeting.

10.2. Shareholders' Meeting are entitled to pass decisions on any issue of the Company's activities.

10.3. Regular Shareholders' Meetings of the Company are called twice a year. In case of the Company's insolvency as well as in case of threat of significant decrease of the Share capital of the Company the extraordinary Shareholders' Meeting is called.

Збори Учасників скликаються також на вимогу виконавчого органу Товариства або Ревізійної комісії. Учасники Товариства, що володіють у сукупності більш як 10 відсотками голосів, мають право вимагати скликання Зборів Учасників у будь-який час і з будь-якого приводу, що стосується діяльності Товариства.

10.4. Учасники повідомляються про проведення Зборів Учасників персонально із зазначенням часу і місця проведення Зборів та порядку денного поштою та електронною поштою. Повідомлення повинно бути зроблено не менш як за 30 днів до Зборів Учасників. Будь-хто із учасників Товариства вправі вимагати розгляду питання на Зборах Учасників за умови, що воно було ним поставлено не пізніш як за 25 днів до початку Зборів. Не пізніш як за 7 днів до Зборів Учасників учасникам Товариства повинна бути надана можливість ознайомитися з документами, внесеними до порядку денного.

10.5. Збори Учасників можуть проводитися в будь-якому місці на території України або за кордоном. Збори Учасників вважаються повноважними, якщо на них присутні учасники, що володіють у сукупності більш як 60% голосів. Брати участь у Зборах Учасників з правом дорадчого голосу можуть члени виконавчих органів Товариства, інші запрошені особи. Головує на Зборах Учасників Голова Товариства. У разі не обрання чи відсутності Голови Товариства на Зборах Учасників, учасники обирають головуючого Зборів Учасників із присутніх на таких Зборах Учасників. Ведення протоколу Зборів Учасників забезпечується секретарем Зборів Учасників, який обирається Зборами Учасників.

10.6. З питань, зазначених в пункті 10.8 літ. «а», «б», «д», «л» цього Статуту, рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосують учасники, що володіють у сукупності більш як 50 відсотків загальної кількості голосів учасників Товариства. З решти питань рішення приймається простою більшістю голосів присутніх учасників, якщо інше не передбачено цим Статутом або законом. Учасник Товариства не має права голосу при вирішенні Зборами Учасників питань щодо вчинення з ним правочину, щодо спору між учасником і Товариством та щодо виключення учасника з Товариства. З питань, не включених до порядку денного, рішення можуть прийматися тільки за згодою всіх учасників, присутніх на Зборах Учасників. Збори Учасників мають право приймати рішення методом опитування. У цьому випадку проект рішення або питання для голосування надсилаються учасникам, які повинні у письмовій формі сповістити про свою думку з вказаних питань. Протягом 10 календарних днів з моменту одержання повідомлення від останнього учасника, учасники повинні бути проінформовані про прийняте рішення.

10.7. Учасник Товариства на Зборах Учасників має кількість голосів, пропорційну розміру його частки у Статутному капіталі. Учасник може передати свої повноваження представнику. Представники учасників можуть бути постійними або призначеними на певний строк. Учасник вправі в будь-який час замінити свого представника у Зборах Учасників, сповістивши про це інших учасників. Учасник Товариства вправі передати свої повноваження на Зборах Учасників іншому учаснику

Shareholders' Meeting is called also on demand of the executive body of the Company or revision commission. The shareholders of the Company possessing together over 10% of the votes are entitled to call Shareholders' Meeting at any time on any issue concerning the Company's operation.

10.4. The shareholders are informed about Shareholders' Meeting in person with noting time and place of Shareholders' Meeting and agenda by post and electronic post. The notice must be made at least 30 days before Shareholders' Meeting. Any of the Company's shareholders is entitled to demand including the issue into agenda at least 25 days before the Shareholders' Meeting. At least 7 days before Shareholders' Meeting the shareholders must have the possibility to get acquainted with the documents mentioned on the agenda.

10.5. Shareholders' Meeting can be held at any place in Ukraine or abroad. Shareholders' Meeting are plenipotentiary if shareholders possessing over 60% of votes are present. The members of the executive bodies, other invited persons can participate in the Shareholders' Meeting and give advice. Head of the Company is the chairman of the Shareholders' Meeting. If Head of the Company is not elected or if he is absent, the shareholders elect chairman of the Shareholders' Meeting from the present at the Shareholders' Meeting. The minutes of the Shareholders' Meeting are made by the secretary of the Shareholders' Meeting, elected by the Shareholders' Meeting.

10.6. On the issues mentioned in para. 10.8 letter "a", "b", "e", "n" hereof, the decision is adopted, if shareholders possessing together more than 50 % of the total votes of the Company's shareholders vote for it. On the other issues decision is adopted by simple majority of the present shareholders, if different is not envisaged by the Charter of by law. The Company's shareholder has no vote when the Shareholders' meeting decides on the issues of entering into agreement with such shareholder, regarding the dispute between such shareholder and the Company and on expulsion of the shareholder from the Company. On the issues, not included into agenda, decision can be taken only upon consent of all shareholders present in the Shareholders' Meeting. Shareholders' Meeting can pass resolutions by questioning. In such a case a draft decision or questions for voting are sent to the shareholders, which must inform of their opinion on the issue in writing. Within 10 calendar days from the moment of receiving the notice from the last shareholder, the shareholders must be informed about the adopted decision.

10.7. In the Shareholders' meeting the Shareholder has the number of votes pro rata its share in the share capital. Shareholder can delegate its powers to the representative. The representatives of the shareholders can be permanent or appointed for the certain term. The shareholder can any time change its representative at the Shareholders' meeting by informing the other shareholders. The Company's shareholder can delegate its powers at the Shareholders' meeting to the other shareholder or to the representative of

або представників іншого учасника Товариства.

10.8. До виключної компетенції Зборів Учасників належать наступні питання:

- а) внесення змін до Статуту, зміна розміру його Статутного капіталу;
- б) визначення основних напрямів діяльності Товариства, затвердження його планів та звітів про їх виконання;
- в) обрання та відкликання виконавчого органу Товариства;
- г) визначення умов оплати праці посадових осіб Товариства, його філій та представництв;
- д) прийняття рішення про відчуження майна Товариства, що становить п'ятдесят і більше відсотків майна Товариства;
- е) затвердження річних звітів та бухгалтерських балансів Товариства, включаючи його філій та представництв, затвердження звітів і висновків Ревізійної комісії, визначення порядку використання прибутку, строку та порядку виплати дивідендів, визначення порядку покриття збитків;
- є) встановлення розміру, форми і порядку внесення учасниками додаткових вкладів; вирішення питання про придбання Товариством частки учасника;
- ж) створення, реорганізація та ліквідація філій та представництв, затвердження їх статутів та положень;
- з) винесення рішень про притягнення до майнової відповідальності посадових осіб Товариства;
- и) визначення форми контролю за діяльністю виконавчого органу, створення та визначення повноважень контрольних органів Товариства;
- і) затвердження правил процедури та інших внутрішніх документів Товариства, визначення організаційної структури Товариства, затвердження Положень про фонди, які створюються в Товаристві;
- ї) прийняття рішення про випуск Товариством будь-яких цінних паперів в порядку, визначеному чинним законодавством України;
- к) прийняття учасника до Товариства;
- л) виключення Учасника з Товариства;
- м) прийняття рішення про припинення діяльності Товариства, призначення ліквідаційної комісії, затвердження ліквідаційного балансу;
- н) інші повноваження, передбачені законодавством України.

10.9. До повноважень Зборів Учасників також відноситься:

- а) Прийняття Стратегічного Плану або будь-яких та всіх змін до Стратегічного Плану;
- б) Прийняття Бюджету або будь-яких та всіх змін до нього;
- в) Затвердження Положень (зборів учасників/дирекції або подібного органу, який приймає остаточні рішення у філіях) або будь-яких та всіх змін до таких Положень;
- г) Здійснення будь-яких інвестицій на суму, що перевищує 50 000 (п'ятдесят тисяч) євро однією або кількома пов'язаними транзакціями, якщо такі інвестиції не були включені у затверджений Бюджет;
- д) Прийняття будь-якого зобов'язання (включаючи реальне чи умовне зобов'язання, а також торгові зобов'язання, зобов'язання з фінансового лізингу,

the other shareholder of the Company.

10.8. The following issues are in the exclusive competence of the Shareholders' meeting:

- a) introduction of changes to the Charter, change of the Share capital;
- b) setting main directions of the Company's activities and approval of its plans and reports on execution thereof;
- c) election and dismissal of the executive body of the Company;
- d) determining payment conditions for the officials of the Company, its subsidiaries and representative offices;
- e) deciding on alienation of the Company's property that constitutes 50% or more of the Company's property;
- f) approving annual reports and accounting balances of the Company, including its subsidiaries and representative offices, approving reports and conclusions of the revisions commission, decision on profit distribution, terms and procedure for payment of dividends, deciding on the procedure to cover losses;
- g) deciding on the amount, form and procedure of the shareholders making additional contributions; deciding on the Company purchasing the share from the shareholder;
- h) creation, reorganization and liquidation of subsidiaries and representative offices, approving their charters and regulations;
- i) adopting decisions on financial liability of the Company's officials;
- j) deciding on the forms of control over the activities of the executive body, creation of the respective controlling bodies of the Company and determining scope of their powers;
- k) approving procedures and other internal documents of the Company, determination of the organizational structure of the Company, approving Regulations about the funds of the Company;
- l) resolution on issuance by the Company of any securities in the procedure determined by applicable legislation of Ukraine;
- m) accepting shareholder into the Company;
- n) expulsion of the shareholder from the Company;
- o) resolution on termination of the Company's activity, appointment of liquidation commission, approval of liquidation balance sheet;
- p) other powers envisaged by legislation of Ukraine.

10.9. The Shareholders' meeting has also the following powers:

- a. Adopting Strategic Plan or any and all changes to the Strategic Plan;
- b. Adopting Budget or any and all changes to the latter;
- c. Adopting Regulation (of the shareholders meeting / Management Board or similar body taking final decisions in the Subsidiary) or any and all alterations to such Regulation;
- d. Performing any investments with the value exceeding 50.000 (fifty thousand) euro, both in one and in several related transactions, unless such investments were included in the adopted Budget;
- e. Incurring any obligation of any kind (including actual

пенсійні зобов'язання, балансові чи позабалансові зобов'язання) або проведення будь-якої іншої операції (включаючи, поміж іншого, корпоративні перетворення, придбання (набуття) часток (як у товариствах з обмеженою відповідальністю, так і в акціонерних товариствах) або операція, предметом якої є майно або компанії), розмір якого перевищує 50 000 (п'ятдесят тисяч) євро однією або кількома пов'язаними транзакціями, якщо таке зобов'язання або транзакція не було включене у затверджений Бюджет або – лише щодо торгових зобов'язань – зобов'язання приймається в рамках Звичайної Господарської Діяльності;

е) Укладення договорів оренди, лізингових договорів, загальна ціна яких перевищує 50 000 (п'ятдесят тисяч) євро однією або кількома пов'язаними транзакціями, якщо такі операції не були включені у затверджений Бюджет, а також розпорядження майном, загальна вартість якого перевищує 50 000 (п'ятдесят тисяч) євро однією або кількома пов'язаними транзакціями, якщо такі операції не були включені у затверджений Бюджет;

є) затвердження будь-яких витрат, інших зобов'язань або капітальних інвестицій на підставі одного або кількох договорів або траншів щодо того ж або подібного предмету, якщо їх розмір перевищує 50 000 (п'ятдесят тисяч) євро однією або кількома пов'язаними транзакціями, якщо такі операції не були включені у затверджений Бюджет;

ж) Надання позик, видача векселів, надання гарантій, випуск облігацій та подібних кредитних інструментів, якщо такі операції не були включені в прийнятий єдиний Бюджет або в Бюджет або не здійснюються в рамках Звичайної Господарської Діяльності;

з) укладення будь-якого договору на надання консультаційних послуг, консалтингу або подібного договору, загальна вартість якого перевищує 50 000 (п'ятдесят тисяч) євро однією або кількома пов'язаними транзакціями;

и) Здійснення хеджінгових транзакцій або інших операцій з використанням деривативів (включаючи, поміж іншого, опціони та форвардні контракти типу ф'ючерсів), які виходять за межі Звичайної Господарської Діяльності;

і) Використання Товариством (одноособово або спільно з іншими особами) будь-яких особистих або подібних прав, якими Товариство володіє у відношенні будь-якої третьої компанії (незалежно від розміру корпоративної участі Товариства в такій компанії) на підставі її статуту, положення, договорів зобов'язань або будь-яким іншим способом у випадках, які підпадають під визначення Виключної Компетенції;

й) Встановлення та зміна умов оплати будь-якої особи, яка виконує такі функції: директор комерційного департаменту, операційний директор, директор по логістиці, ІТ-директор (окрім випадків, якщо він підзвітний директору по логістиці), головний бухгалтер, директор по розвитку (якщо будь-яка така особа не є членом Правління);

к) працевлаштування або зміна умов оплати найстаршого фінансового директора Товариства (головного фінансового директора) та найстаршого

or conditional obligation, as well as trade liabilities, liabilities from finance leasing, liabilities for pension benefits, balance liabilities or off – balance liabilities) or concluding any other transaction (including, among other things, the merger transaction, the purchase (acquisition) of shares (both in limited liability company or in joint stock company) or transaction which subject are assets or a company) with a value exceeding 50.000,00 (fifty thousand) euros, both in one and in several related transactions, unless that the obligation or transaction is included in the adopted Budget or - only in case of trade commitments - the obligation is incurred within the Ordinary Course of Business;

f. Concluding lease agreements, leasing agreements with a total value in excess of 50.000,00 (fifty thousand) euros, both in one and in several related transactions, unless those transactions have been included in the adopted Budget, as well as disposing of assets with a total value in excess of 50.000,00 (fifty thousand) euro both in one and in several related transactions, unless those transactions have been included in the adopted Budget;

g. Approving any expenditures, other liabilities or capital outlays, both on the basis of one or more agreements or settlements, relating to the same or a similar issue, with a value in excess of 50.000,00 (fifty thousand) euro, unless such transactions are included in the adopted Budget;

h. Granting of loans, issuance of promissory notes, granting the guarantees, issuing bonds and credit products of a similar nature, unless these activities are included in the adopted unitary Budget or in the Budget or are made within the Ordinary Course of Business;

i. Concluding any agreement for the provision of advisory services, consulting or similar agreement with a total value in excess of 50.000,00 (fifty thousand) euros, both in one and in several related transactions;

j. Concluding hedging transactions, or other transactions involving derivatives (including, among others, options and forward agreements of the type futures contracts) within the scope exceeding the Ordinary Course of Business;

k. Performing by the Company (whether individually or in concert with other entities) any personal rights or rights of a similar nature granted to the Company in respect of any third party (regardless of the size of the capital commitment of the Company in such entity) pursuant to its statute, articles of association, contractual obligations or in any other way in cases that meet the criteria of the Reserved Matters;

l. Establishing and changing the conditions of remuneration of any and all person performing the following function: director of commercial department, director of operations, director of logistics, director of IT (unless he reports directly to the director of logistics), chief accountant, director of development / expansion (if the person, in any such case, is not a member of the Management Board);

m. Employing or changing the conditions of remuneration of the most senior financial director of the Company (*chief financial officer*) and the most senior

голову юридичного департаменту (голову юридичного департаменту), якщо такі позиції створені у Товаристві;

л) нарощення заборгованості Товариства (наприклад, шляхом отримання позик та кредитів, видачі тратт, надання гарантів, випуску облігацій та подібних кредитних інструментів), якщо це не здійснюється згідно з Бюджетом або в рамках Звичайної Господарської Діяльності;

м) Набуття або придбання Товариством часток в будь-якій компанії (як в товаристві з обмеженою відповідальністю так і в акціонерному товаристві), а також укладення, зміна та розірвання Товариством договорів про партнерство, договорів про створення спільних підприємств (СП) або договорів про співробітництво, а також інших подібних договорів, якщо такі трансакції не вчиняються в рамках затвердженого Бюджету;

н) Накладення будь-яких обтяжень на майно Товариства, а також прийняття Товариством позабалансових зобов'язань, включаючи надання гарантій, випуск тратт, векселів або укладення договорів гарантії, окрім випадків, коли (i) це здійснюється в рамках раніше затверджених договорів або (ii) це прямо передбачено затвердженням Бюджетом;

о) Подовження строку повернення або дострокове повернення чи припинення Товариством будь-яких позик, кредитів, гарантій, поручительств або звільнення від оплати будь-яких боргових інструментів, випущених Товариством до настання строку оплати, якщо така операція прямо не передбачена затвердженням Бюджетом та здійснюється в межах Звичайної Господарської Діяльності;

п) Укладення або внесення змін до всіх та будь-якого договору або зобов'язання Товариства щодо надання виключних прав третій особі на суму понад 50 000 (п'ятдесят тисяч) євро на рік;

р) Укладення або внесення змін до всіх та будь-якого договору або зобов'язання, що встановлює обмеження для Товариства щодо особливих умов ведення господарської діяльності;

с) Призначення уповноважених представників для вчинення дій від імені Товариства відповідно до рішення Зборів Учасників.

director of the legal department (*chief legal officer*), if such position was established in the Company;

n. Increasing debt by the Company (e.g. through taking loans and credits, issuing sole bills, granting guarantees, issuing bonds and credit products of a similar nature), unless it takes place in accordance with the Budget or within the Ordinary Course of Business;

o. Acquiring or purchasing by the Company shares in any company (both in limited liability company and in joint stock company) or in other entity, as well as concluding, changing and dissolving by the Company the civil partnership agreement, agreements for the formation of a joint venture (JV) or cooperation agreements, as well as other agreements of a similar nature, unless these transactions are carried out within the framework of the approved Budget;

p. Establishing any restrictions on the assets of the Company, as well as taking by the Company the off-balance-sheet commitments, including granting guarantees, issuing sole bills, bills of exchange or concluding guarantee agreements, unless (i) it was the subject of the previously approved agreement, or (ii) was expressly included in the approved Budget;

q. extension of the repayment period or earlier repayment or termination by the Company of any loans, credits, guarantees, sureties or remission of any debt securities issued by the Company prior to their maturity date, unless this has been explicitly included in the approved Budget and is taken within the scope of the Ordinary Course of Business;

r. concluding or introducing changes to any and all agreement or commitment of the Company to grant exclusive rights to a third party with a value in excess of 50.000,00 (fifty thousand) euros per year;

s. concluding or introducing changes to any and all agreement or commitment establishing restrictions towards the Company in reference to specific dimensions of conducting economic activity;

t. Appointing proxies to act on behalf of the Company according to the decision of the Shareholders' meeting.

Стаття 11 ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН

11.1. Виконавчим органом Товариства є Генеральний директор, який перебуває у трудових відносинах з Товариством на підставі трудової угоди (контракту), затвердженої Зборами Учасників та підписаної представником, призначеним Зборами Учасників.

11.2. Генеральний Директор може бути звільнений з посади або відсторонений від виконання обов'язків за відповідним рішенням Зборів Учасників.

11.3. Генеральний Директор керує оперативною діяльністю Товариства відповідно до вимог даного Статуту.

11.4. Генеральний Директор без довіреності діє від імені Товариства, представляє його в установах, на

Article 11 EXECUTIVE BODY

11.1. Executive body of the Company is the General Director, who has labor relations with the Company on the basis of the labour contract, approved by the Shareholders' meeting and signed by the representative nominated by the Shareholders' Meeting.

11.2. General Director can be dismissed from the position or suspended from carrying duties on the basis of respective resolution of Shareholders' meeting.

11.3. General director of the Company guides operational activity of the Company according to this Charter.

11.4. General Director without power of attorney acts on behalf of the Company, represents it before other

підприємствах і в організаціях як в Україні, так і за кордоном. Генеральний Директор приймає рішення від імені Товариства шляхом видачі наказів, підписання договорів та іншими діями.

11.5. Всі угоди та будь-які інші документи, які вимагають обов'язкового попереднього схвалення Зборів Учасників Товариства (п.п. 10.8, 10.9 цього Статуту) можуть бути підписані Генеральним Директором з подальшим прикладенням відбиту печатки Товариства виключно в разі наявності письмово схвалення на таке підписання.

Стаття 12

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ ТОВАРИСТВА

12.1. Контролюючим органом Товариства є Ревізійна Комісія.

12.2. Ревізійна Комісія створюється за рішенням Зборів Учасників Товариства та здійснює поточний контроль за діяльністю Генерального директора Товариства.

12.3. Ревізійна Комісія складається з 3 (трьох) членів з числа учасників Товариства, включаючи Голову Ревізійної комісії, які призначаються Зборами Учасників Товариства строком на 2 (два) роки. Генеральний директор не може бути членом Ревізійної комісії.

12.4. Ревізійна Комісія приймає рішення у формі резолюцій, які приймаються принаймні 2 (двома) членами.

12.5. Ревізійна Комісія має право вимагати від посадових осіб Товариства будь-яку необхідну їй інформацію, документацію та/або персональні свідчення.

12.6. Ревізійна Комісія зобов'язана (та має на те право) скликати позачергові Збори Учасників Товариства в разі наявності будь-якої загрози для діяльності та фінансового стану Товариства.

12.7. Ревізійна Комісія має право залучати до своєї діяльності фахівців в галузі економіки, фінансів та/або правознавства.

Стаття 13

ПОРЯДОК ВСТУПУ ДО ТОВАРИСТВА. ВИХІД УЧАСНИКА З ТОВАРИСТВА. ВИКЛЮЧЕННЯ УЧАСНИКА З ТОВАРИСТВА

13.1. Фізична або юридична особа може стати учасником Товариства шляхом вступу до Товариства або придбання частки в Статутному капіталі Товариства на підставі рішення Зборів Учасників Товариства.

13.2. Учасник має право відмовитись від участі у Товаристві, письмово повідомивши Товариство не пізніше, ніж за 3 місяці.

13.3. При виході учасника з Товариства йому виплачується вартість частини майна Товариства, пропорційна його частці у Статутному капіталі. Виплата проводиться після затвердження звіту за рік, в якому він вийшов з Товариства, і в строк до 12 місяців з дня виходу.

companies and organizations in Ukraine and abroad. General Director makes decisions on behalf of the Company by issuance of orders, signing agreements and by other actions.

11.5. All agreements and any other documents, which require obligatory preliminary approval of the Shareholders' meeting (para. 10.8, 10.9 hereof) can be signed by the General Director with further asserting the Company's seal exclusively in case of written approval of such signing is available.

Article 12

REVISION COMMISSION OF THE COMPANY

12.1. Revision commission is the controlling body of the Company.

12.2. Revision commission is formed by the decision of the Shareholders' meeting and conducts current control over the activities of the General Director of the Company.

12.3. Revision commission consists of 3 (three) members from the shareholders of the Company, including Head of Revision commission, who are appointed by the Shareholders' meeting of the Company for 2 (two) years. General Director cannot be the member of Revision commission.

12.4. Revision commission passes decision in form of resolutions, which are adopted by at least 2 (two) members.

12.5. Revision commission has the right to demand from the Company's officials any necessary information, documents and/or personal statement.

12.6. Revision commission is obliged (and is entitled) to call extraordinary Shareholders' Meeting in case of any threat to activity and financial state of the Company.

12.7. Revision commission has the right to invite specialists in the area of economics, finance and law.

Article 13

PROCEDURE OF JOINING THE COMPANY. SHAREHOLDER EXITING THE COMPANY. EXPULSION OF SHAREHOLDER FROM THE COMPANY

13.1. Individual or legal entity can become a shareholder of the Company by entering the Company or purchase of the share in the Share capital of the Company on the basis of the resolution of Shareholders' meeting.

13.2. The Shareholder has the right to exit from the Company informing the Company thereof in writing three months in advance.

13.3. In case of shareholder's exit from the Company, the Company pays out the value of the part of the Company's property pro rata to the respective share in the Share capital. The payment shall be done after approval of the annual report for the year, when the shareholder exits, and within twelve months from the date of exit.

13.4. Учаснику, який вибув, виплачується належна йому частка прибутку, одержаного Товариством у даному році до моменту його виходу.

13.5. Майно, передане Учасником Товариству тільки в користування, повертається в натуральній формі без винагороди.

13.6. На вимогу Учасника та за згодою Зборів Учасників внесок такого Учасника повністю або частково може бути повернений у натуральній формі.

13.7. Звернення стягнення на частину майна Товариства, пропорційну частці учасника Товариства у Статутному капіталі, за особистими боргами учасника допускається лише у разі недостатності у нього іншого майна для задоволення вимог кредиторів. Кредитори такого учасника мають право вимагати від Товариства виплати вартості частини майна Товариства, пропорційної частці боржника у статутному капіталі Товариства, або виділу відповідної частини майна для звернення на нього стягнення. Частина майна, що підлягає виділу, або обсяг коштів, що становлять її вартість, встановлюється згідно з балансом, який складається на дату пред'явлення вимог кредиторами. Звернення стягнення на всю частку учасника в статутному капіталі Товариства припиняє його участь у Товаристві.

13.8. Учасника, який систематично не виконує або неналежним чином виконує свої обов'язки або перешкоджає своїми діями досягненню цілей Товариства, може бути виключено з Товариства. Рішення про виключення учасника згідно цієї статті повинно затверджуватися учасниками, яким разом належить більше 50% загальної кількості голосів учасників Товариства. Учасник, якого виключають з Товариства, не бере участі у голосуванні. Виключеному учаснику Товариство компенсує вартість його частки за рахунок майна Товариства. Компенсація має бути сплачена протягом 12 місяців з дати виключення такого учасника з Товариства та після затвердження бухгалтерського балансу за рік, у якому такий учасник був виключений з Товариства. Оцінка частки учасника, якого виключають з Товариства, а також сплата йому компенсації відбуваються на підставі затвердженого фінансового звіту Товариства за рік, що передував виключенню учасника з Товариства, та у відповідності з чинним законодавством України.

13.4. The Shareholder shall be entitled to appropriate share of net income of the Company received in respective year before the exit.

13.5. The property which the shareholder passed into Company's usage shall be returned in natural form without reward.

13.6. Shareholder's contribution to the Share capital can be returned in natural form fully or partly on shareholder's demand upon the Company's agreement

13.7. Penalty infliction is permitted on the part of Company's property which is proportional to shareholder's share in the Share capital for shareholder's personal debts only if the shareholder has no other property to satisfy creditors' demands. The creditors of such shareholder have a right to demand from the Company to pay the value of the part of Company's property proportional to the debtor's share in the Share capital of the Company or to demand apportionment of appropriate share of property to put penalty infliction on. Share of the property which is to be admeasured or value of that share of property shall be determined in accordance with the balance which shall be made up on the date creditors lodge their demands. Penalty infliction on the whole shareholder's share in the Share capital ends his participation in the Company.

13.8. The shareholder can be expelled from the Company if it systematically does not perform its duties or unduly performs its duties or it prevents the Company from reaching its purposes by its actions. Resolution on shareholder's expulsion from the Company in accordance with this article can be adopted by shareholders who possess more than 50% of total votes of the Company. Shareholder which is to be expelled from the Company does not take part in voting. The Company shall compensate the value of share of expelled shareholder at the expense of Company's property. Compensation has to be paid out during twelve months from the date of expulsion of such shareholder and after approval of balance sheet for the year, in which it has been expelled. Evaluation of the share of the expelled shareholder and payment of compensation shall be done on the basis of the approved financial reports of the Company for the year preceding the year of shareholder's expulsion and in accordance with Ukrainian law.

Стаття 14

ПЕРЕДАЧА (ВІДСТУПЛЕННЯ) УЧАСНИКОМ ЧАСТКИ У СТАТУТНОМУ КАПІТАЛІ ТОВАРИСТВА

14.1. Учасник має право продати або уступити свою частку (або її частину) у Статутному капіталі одному чи кільком учасникам Товариства або третім особам. Учасники Товариства користуються переважним правом придбання частки (її частини) учасника, який поступився, пропорційно їх часткам у Статутному капіталі або в іншому погодженому ними розмірі.

14.2. При передачі частки (її частини) третій особі

Article 14

SHAREHOLDER'S TRANSFER (SESSION) OF SHARE IN THE SHARE CAPITAL OF THE COMPANY

14.1. The shareholder of the Company has the right to sell or to assign share (its part) in the Share capital to one or several shareholders of the Company or to third parties. The shareholders of Company have a priority right to buy shareholder's share (its part) proportionally to their shares or in other amount, agreed by them.

14.2. With transfer of a share (its part) to a third party it receives at the same time all shareholders' rights and

відбувається одночасний перехід до неї всіх прав та обов'язків, що належали учаснику, який поступився нею повністю або частково. Особа, якій передається частка, стає учасником Товариства з дня внесення відповідних змін до Статуту.

14.3. У разі придбання частки (її частини) учасника самим Товариством воно зобов'язане реалізувати її іншим учасникам або третім особам протягом одного року в порядку, встановленому статутом і законом, або зменшити свій статутний капітал відповідно до закону. Протягом цього періоду розподіл прибутку, а також голосування і визначення кворуму на Зборах Учасників Товариства проводиться без урахування частки, придбаної Товариством.

14.4. При реорганізації юридичної особи - учасника Товариства або у зв'язку із смертю громадянина фізичної особи - учасника Товариства правонаступники (спадкоємці) мають переважне право вступу до Товариства. При відмові правонаступника (спадкоємця) від вступу до Товариства або відмові Товариства у прийнятті до нього правонаступника (спадкоємця) йому видається у грошовій або натуральній формі частка у майні, яка належала реорганізованій особі (спадкодавцю), вартість якої визначається на день реорганізації (смерті) учасника. У цих випадках розмір Статутного капіталу підлягає зменшенню.

duties. A person, who received the share, shall become a shareholder of the Company from the day when respective changes to the Charter are registered.

14.3. If the Company itself purchases the shareholder's share (its part), then the Company is obliged to sell it to other shareholders or third parties within one year according to the procedure established by Charter and law, or to reduce the Share capital of the Company as established by law. Within a prescribed time distribution of income, voting and determination of quorum on Company's Shareholders' Meetings shall be done without considering the share (its part) purchased by the Company.

14.4. In cases of shareholder's reorganization (for legal entities) or shareholder's death (for individuals) their legal successors (descendants) shall have priority right to join the Company. In cases of legal successors' (descendants') refusal to join the Company or the Company's refusal to admit legal successors' (descendants') into the Company, the Company shall transfers to them part of property which belonged to their predecessors (testators) in material or natural form, cost of which is calculated on the date of shareholder's reorganization (death). In such cases the amount of Share capital has to be decreased.

Стаття 15 ПЕРСОНАЛ ТОВАРИСТВА

Article 15 PERSONNEL OF THE COMPANY

15.1. Персонал Товариства складають усі громадяни, які беруть участь своєю працею в його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), або інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з Товариством.

15.2. Персонал Товариства має права та обов'язки, користується пільгами згідно з чинним трудовим законодавством, колективним договором і цим Статутом.

15.3. Розмір оплати праці персоналу Товариства визначається за особистим трудовим внеском, об'ємом виконаних робіт та максимально встановленого розміру не має.

15.4. Для Персоналу Товариства за рахунок власних коштів можуть бути встановлені пільги, передбачені колективним договором.

15.5. Персонал Товариства приймається на роботу і звільняється з роботи Генеральним Директором Товариства.

15.6. Соціальне страхування Персоналу Товариства та його соціальне забезпечення проводиться у відповідності до норм чинного законодавства.

15.7. Товариство сплачує внески по державному соціальному страхуванню згідно законодавства.

15.8. З метою виконання договірних робіт Товариство може створювати тимчасові підрядні та інші колективи, які працюють на основі цивільно-правових договорів, а також використовувати працю індивідуальних підрядників з залученням виконавців

15.1. Personnel of the Company consists of all individuals participating with their work in its activity on the basis of employment agreement (contract) or other forms of labor relations between the worker and the Company.

15.2. Personnel of the Company has the rights and duties, uses bonuses according to applicable labor law, collective agreement and this Charter.

15.3. Amount of remuneration to the Company's personnel shall be determined by the individual labor contribution, amount of the work conducted and has no maximum amount.

15.4. Bonuses can be envisaged by the collective agreement for the Company's personnel at the Company's account.

15.5. Personnel of the Company shall be employed and dismissed by the General Director of the Company.

15.6. Social insurance of the personnel of the Company and its social security shall be ensured according to applicable legislation.

15.7. The Company makes contributions to the state social security according to legislation.

15.8. With the purpose of executing contractual work the Company can create temporary groups which work on the basis of civil contracts and also to use the work of individual workers engaging workers both from outside as well as from the Company's employees.

15.9. All other issues connected with personnel of the Company shall be governed by the Regulation on

як з числа сторонніх осіб, так і працівників Товариства.

15.9. Усі інші питання, пов'язані з Персоналом Товариства, регулюються Положенням про Персонал Товариства, яке затверджує Генеральний Директор, та чинним законодавством.

Стаття 16

ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА

16.1. Припинення діяльності Товариства здійснюється шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділу, перетворення) або ліквідації.

16.2. При реорганізації Товариства вся сукупність прав та обов'язків Товариства переходить до його правонаступників.

16.3. Ліквідація та реорганізація здійснюється за рішенням Зборів Учасників або за рішенням суду.

16.4. Товариство ліквідується у випадках:

а) за рішенням Зборів Учасників;

б) визнання його банкрутом;

в) за судовим рішенням у випадках, передбачених законом;

г) якщо рішенням суду визнані недійсними установчі документи та рішення про створення Товариства;

г) на інших підставах, передбачених законодавчими актами України.

16.5. Ліквідація Товариства здійснюється згідно законодавства ліквідаційною комісією, яка утворюється Зборами Учасників, а у випадку ліквідації за рішенням суду – ліквідаційною комісією, призначеною відповідним органом. У разі визнання Товариства банкрутом порядок утворення і роботи ліквідаційної комісії, а також умови ліквідації Товариства визначаються Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".

16.6. З моменту призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження щодо управління справами Товариства.

16.7. Ліквідаційна комісія оцінює наявне майно Товариства, виявляє його дебіторів та кредиторів і розраховується з ними, складає ліквідаційний баланс та представляє його для затвердження Зборам Учасників Товариства.

16.8. Наявні у Товариства грошові кошти, включаючи готівку від розпродажу його майна при ліквідації, після розрахунків з бюджетом, оплати праці персоналу Товариства та розрахунків з іншими кредиторами розподіляються ліквідаційною комісією між учасниками Товариства пропорційно їх дольовій частці у Статутному капіталу Товариства.

Майно, передане Товариству в користування, повертається у натуральній формі без винагороди.

16.9. Товариство втрачає права юридичної особи та вважається таким, що припинило своє існування з моменту його виключення з Державного реєстру.

Personnel of the Company, which is approved the General Director, and by the applicable legislation.

Article 16

TERMINATION OF THE COMPANY

16.1. Termination of the Company's activities shall be conducted in the way of reorganization (merger, adjunction, division, allocation, conversion) or liquidation.

16.2. In case of Company's reorganization all rights and responsibilities of the Company shall be passed to its legal successors.

16.3. Liquidation and reorganization shall be done according to resolution of the Shareholders' meeting or according to the court ruling.

16.4. The Company's liquidation shall happen in the following cases:

a) by resolution of Shareholders' Meeting;

b) if it is a bankrupt;

c) by court ruling in cases provided for by law of Ukraine;

d) if by court ruling the registration documents and resolution on incorporation are declared null and void;

e) in other cases provided for by applicable law.

16.5. Liquidation of the Company shall be conducted according to applicable legislation of Ukraine by liquidation commission appointed by it, and in case of termination under the court ruling – by liquidation commission appointed by these bodies. In case of bankruptcy liquidation of the Company shall be conducted according to liquidation procedure envisaged by Law of Ukraine "On solvency restoring of the debtor or bankruptcy".

16.6. From the moment when liquidation commission is appointed it receives the powers to manage the Company.

16.7. Liquidation commission evaluates the available property of the Company, finds its creditors and debtors and conducts settlements with them, prepares liquidation balance sheet and presents it to the Shareholders' meeting of the Company for approval.

16.8. Available monetary funds of the Company, including current funds from sale of property during liquidation shall be distributed by liquidation commission between the shareholders of the Company pro rata their shares in the Share capital of the Company after settlements with the budget, payment of salaries and settlements with other creditors.

Equipment provided to the Company in use shall be returned in kind without remuneration.

16.9. The Company ceases rights of legal entity and is deemed terminated from the moment of its expulsion from the state register.

Стаття 17

ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ ДО СТАТУТУ ТОВАРИСТВА

17.1. Зміни та доповнення до Статуту Товариства вносяться рішенням Зборів Учасників у порядку, визначеному чинним законодавством України.

Article 17

CHANGES AND AMENDMENTS
TO THE COMPANY'S CHARTER

17.1. Changes and amendments to the Charter of the Company shall be introduced by the resolutions of Shareholders' meeting according to applicable legislation of Ukraine.

ПІДПИС УЧАСНИКА /

SIGNATURE OF THE SHAREHOLDER:

Компанія з обмеженою відповідальністю «МАДРАС ЕНТЕРПРАЙЗЕС ЛІМІТЕД» в особі громадянина України Магаса Андрія Івановича, який діє на підставі довіреності від 2 липня 2014 року.

Limited liability company "MADRAS ENTERPRISES LIMITED" represented by citizen of Ukraine Magas Andriy Ivanovych, acting according to power of attorney dated 2 July, 2014.

Marac A.I. / Magas A.I.

лістом Лу-

-їв, Україна п'ятнадцятого вересня дві тисячі чотирнадцятого року.

Я, Татаріна О.В., приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу, засвідчую справжність підпису Магаса Андрія Івановича, який діє на підставі довіреності, виданої від імені Компанії з обмеженою відповідальністю «МАДРАС ЕНТЕРПРАЙЗЕС ЛІМІТЕД», який зроблено у моїй присутності.

Особу Магаса Андрія Івановича, який підписав документ, встановлено, його дієздатність та повноваження перевірено.

Зареєстровано в реєстрі за № 854.

Стягнуто плати: згідно ст. 31 Закону України «Про нотаріат».

Приватний нотаріус

Відповідно до ст. 78 ЗУ «Про нотаріат» нотаріус, засвідчуючи справжність підпису, не посвідчує факти, викладені у документі.

Всього прошито
(або пропінуровано),
пронумеровано і
скріплено печаткою

Олесь Владиславівна
архив
Приватний нотаріус

НАКАЗ № 1-бух про організацію бухгалтерського обліку і облікову політику підприємства

„02” січня 2012 року

м. Київ

Основні відомості про підприємство

Підприємство	ТОВ „Паритет СМІК” код 32530742
Організаційно-правова форма	товариство з обмеженою відповідальністю
Територія	м. Київ, Святошинський район
№ свідоцтва про державну реєстрацію	№ 12265 від 24.06.03 р.
Юридична адреса	м. Київ, вул. Туполева, 17

Керуючись Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-XIV (далі - Закон про бухоблік), затвердженими МФУ Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів, з метою забезпечення використання єдиних принципів, методів і процедур для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності

наказую:

Здійснити організаційні заходи щодо порядку ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, складання та подання звітності.

Створення організаційної основи бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції власників товариства з обмеженою відповідальністю „Паритет СМІК”, надалі ТОВ „Паритет СМІК”, та передбачає встановлення відповідних обов’язків його керівника та працівників бухгалтерії:

1. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на підприємстві і на виконання пункту 4 статті 8 Закону про бухоблік встановити з 01 січня 2012 року в ТОВ „Паритет СМІК” таку форму організації бухгалтерського обліку:
- бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер.
2. Встановити, що права й обов’язки головного бухгалтера та всіх посадових осіб бухгалтерії визначаються Законом про бухоблік та цим наказом.
3. Цим наказом головний бухгалтер наділяється правом другого підпису, який він ставить на первинних бухгалтерських документах, реєстрах бухгалтерського обліку та відповідних звітах.
4. Бухгалтерський облік вести відповідно до Плану рахунків та розробленого на його підставі робочого плану рахунків, наведеного в додатку 1. Для забезпечення необхідної деталізації облікової інформації дозволити головному бухгалтеру своїм розпорядженням вводити додаткові субрахунки.

Продовження додатку Г

5. З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку й звітності проводити інвентаризацію майна і фінансових зобов'язань, відповідно до статті 10 Закону про бухгалтерський облік та інших нормативних документів не рідше одного разу на рік перед складанням річної фінансової звітності.
6. При веденні бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій застосовувати норми відповідних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством України. При відсутності норм по бухгалтерському обліку окремих операцій керуватися міжнародними стандартами фінансової звітності (IAS, IFRS).
7. Починаючи з 01 січня 2012 року впровадити на підприємстві такі форми, методи, норми та процедури, які стосуються облікової політики підприємства:
- 7.1. Форма обліку:
Застосовувати на підприємстві журнальну, меморіально-ордерну форму з використанням комп'ютерної бухгалтерської програми "1С Підприємство", для обліку та руху товарних запасів програму GOLD.
- 7.2. Затвердити право підпису:
- 7.2.1 довіреностей на отримання ТМЦ
- генеральний директор, фінансовий директор – перший підпис;
 - головний бухгалтер, за його відсутності бухгалтер – другий підпис;
- 7.2.2 Перелік осіб, уповноважених підписувати первинні документи, та осіб, уповноважених отримувати товарно-матеріальні цінності від імені підприємства, затверджується наказом по підприємству.
8. Затвердити графік документообігу на підприємстві.
9. Склад постійно діючої інвентаризаційної комісії затверджується наказом по підприємству..
10. Використовувати на підприємстві такі методи обліку та принципи оцінки активів і зобов'язань підприємства:
- 10.1. Одиницею обліку вважати окремі об'єкти основних засобів, інших оборотних матеріальних активів, нематеріальних активів.
- 10.2. До основних засобів відносити матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік), первісна вартість яких більша за 2500,00 грн.
- Нарахування амортизації об'єктів основних засобів здійснювати прямолінійним методом.
 - Завдання з визначення строку корисного використання основних засобів, інших оборотних матеріальних активів, нематеріальних активів, ліквідаційної вартості об'єкта основних засобів, покласти на постійно діючу інвентаризаційну комісію.
- 10.3. При визначенні строка експлуатації об'єктів основних засобів постійно діючої інвентаризаційної комісії керуватися мінімальними строками експлуатації наведеними в додатку 2.
- 10.4. Бухгалтерський облік основних засобів вести по 16 групам, визначеними додатком 2.
- 10.5. Вартість витрат, пов'язаних з покращенням і ремонтом об'єктів основних засобів, для цілей бухгалтерського обліку відображати в порядку передбаченому податковим законодавством.
- 10.6. У складі малоцінних необоротних матеріальних активів обліковувати об'єкти вартістю не більше 2500,00 гривень та з очікуваним строком використання (експлуатації) більше одного року.
- Нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів, бібліотечних фондів здійснювати методом списання 100% вартості в першому місяці використання об'єкту.
- 10.7. Матеріальні активи, що використовуються не більше одного року, вважати

Продовження додатку Г

малоцінними та швидкозношуваними предметами (МШП).

- Нарахування зносу на МШП здійснювати у розмірі 100 відсотків балансової вартості таких предметів при передачі їх зі складу в експлуатацію.

10.8. Одиницею запасів вважати кожне найменування, однорідну групу, вид цінностей (артикул).

10.9. Визнання та первісну оцінку запасів (матеріалів, сировини, палива, комплектуючих виробів, товарів) здійснювати залежно від шляхів надходження запасів на підприємство: придбані за плату, виготовлені власними силами, внесені до статутного капіталу, одержані безоплатно, придбані у результаті обміну на подібні та неподібні запаси згідно з П(С)БО 9 "Запаси".

- Оцінку запасів при відпуску у виробництво чи іншому вибутті здійснювати за методом середньозваженої собівартості.

10.10. Організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей таким чином за підрозділами:

- у бухгалтерії – у кількісно - сумовому вираженні;

- на складах – у кількісному вираженні;

10.11. Транспортно-заготівельні витрати, понесені при придбанні запасів, включати до собівартості запасів, якщо ТЗР узагальнені, відокремлювати їх на окремому субрахунку (балансовий рахунок 289), та щомісячно розподіляти між сумою залишків запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули за звітний період.

11. Доходи і витрати.

11.1. Використовувати для узагальнення інформації про витрати підприємства рахунки класу 9 "Витрати діяльності" без використання рахунків класу 8 « Витрати за елементами».

11.2. Суми доходів відображати у бухгалтерському обліку відповідно до П(С)БО 15 "Дохід".

11.3. Витрати відображати у бухгалтерському обліку відповідно до П(С)БО 16 "Витрати".

12. Резерви майбутніх витрат і платежів (на гарантійне обслуговування, відпустки і виплати щорічних винагород за вислугу років та інших) не створювати.

13. При прийнятті відповідних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, які регулюють інші сфери діяльності підприємства, в даний наказ можуть вноситися зміни та доповнення.

14. Загальний контроль за виконанням цього наказу покласти на головного бухгалтера та фінансового директора підприємства.

В.о.ген.директора ТОВ «Паритет Смік»

П.А.Агачинський

Додаток Д

Характеристика наказу про облікову політику ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

№	Складові облікової політики	Можливі варіанти	Підстава
1	Методи калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)	Простий метод обліку на виробництво та калькулювання фактичної виробничої собівартості продукції	П(С)БО 16 «Витрати»
2	Строк корисного використання основних засобів	Встановлюється комісією під час введення в експлуатацію з врахування техніко-економічних характеристик, рекомендацій виробника, способу експлуатації та інших чинників, але не менше ніж строки, встановлені ст.145 ПКУ	П(С)БО 7 «Основні засоби»
3	Методи амортизації основних засобів	Прямолінійний (як для цілей фінансового, так і для цілей податкового обліку відповідно до ПКУ)	П(С)БО 7 «Основні засоби»
4	Методи амортизації інших необоротних матеріальних активів	Метод нарахування зносу у розмірі 100 % вартості в першому місяці використання об'єкта	П(С)БО 7 «Основні засоби»
5	Переоцінка необоротних активів	На дату складання річної фінансової звітності із застосуванням порядку ст. 146.21 ПКУ	П(С)БО 7 «Основні засоби»
6	Періодичність зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку	На дату квартальної проміжної звітності	П(С)БО 7 «Основні засоби»
7	Строк корисного використання нематеріальних активів	Відповідно до ст.145.1.1 ПКУ	П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»
8	Одиниця обліку запасів	Найменування в розрізі партії	П(С)БО 9 «Запаси»
9	Порядок розподілу транспортно-заготівельних витрат	Включати до первісної вартості тих запасів, витрати по яких понесено, не створювати окремих субрахунок транспортно-заготівельні витрати	П(С)БО 9 «Запаси»
10	Методи оцінки вибуття запасів	Середньозваженої собівартості	П(С)БО 9 «Запаси»
11	Призначення та умови використання запасів	Ознака виробничого і невиробничого призначення в контексті ПКУ	П(С)БО 9 «Запаси»

Додаток Е

Акт приймання-передачі основних засобів ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
13.09.2016 № 818

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за
ЄДРПОУ

Акт приймання-передачі основних засобів

(місце складання)

						Номер документа		Дата складання	
Найменування юридичної (фізичної) особи, що передає основні засоби	Найменування юридичної (фізичної) особи, що приймає основні засоби	Інвентарний (номенклатурний) номер	Кількість	Первісна (переоцінена) вартість	Сума	Знос		Рік випуску (побудови)	Номер паспорта
						за одиницю	всього		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Всього									

На підставі наказу, розпорядження

від «_____»

_____ 20__ р. № _____
проведено огляд

(назва об'єкта(ів))

Місцезнаходження об'єкта(ів) у момент передачі (прийняття)

Коротка характеристика об'єкта(ів)

Об'єкт технічним умовам відповідає/не відповідає

(вказати, що саме не відповідає)

Висновок комісії

Продовження додатку Е

Перелік документації, що додається

Голова комісії _____ **Зворотний бік**

(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Члени комісії: _____

(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Об'єкт основних засобів:

здав _____

(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

прийняв _____

(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Відмітка бухгалтерської служби про відображення у регістрах бухгалтерського обліку:

Назва облікового регістру	За дебетом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	За кредитом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	Сума

Особа, яка відобразила господарську операцію в бухгалтерському обліку _____

(підпис) (посада, ініціали та прізвище)

« _____ » 20 ____ р.

Головний бухгалтер _____

(підпис) (ініціали та прізвище)

АКТ про списання основних засобів

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ПАРІТЕТ-СМІК"

підприємство, організація

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 32530742

Типова форма № ОЗ-3

Затверджена наказом Міністерства України
від 29 грудня 1995 р. № 352

Код за УКУД

Затверджую

Ідентифікаційний код
" 32530742 " 20__ р.

Акт на списання основних засобів

Номер документа	Дата складання	Код виду операції
ПС000000001	01.02.2016	Списання

Цех, відділ, дільниця, лінія	Дебет		Кредит		Сума	Сума зносу за даними переоцін- ки на 20__ р. по документах придбання	Номер	
	рахунок, субраху- нок	код аналітич- ного обліку	рахунок, субраху- нок	код аналітич- ного обліку			інвентар- ний	заводський
1	2	3	4	5	6	7	8	9
421 Україна	976		106		3 832,37	3 733,55	3992	

Код		Норми амортизаційних відрахувань		Устаткування		Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуа- тацію (місяць, рік)	Дата початку сплати за основні засоби (місяць, рік)
рахунок та об'єкта аналітичного обліку (для віднесення аморти- заційних відрахувань)	норми амортиза- ційних від- рахувань	на повне відновлення	на капі- тальний ремонт	вид	код			
10	11	12	13	14	15	16	17	18
							31.08.2012	

Комісія, призначена наказом (розпорядженням) від "05" січня 2016 р.

№ 05/01-16 на підставі _____ зробила огляд

Гондола

найменування об'єкта

В результаті огляду комісія встановила:

1. Надійшов на підприємство " " 20__ р.

Інвентарна картка об'єкту ОЗ

[illegible]

Карта заполнения

27 октября 2016

ИССАД ИССАД ИССАД, СВ, по БИРНИИ

Додаток И

Робочий план рахунків ТОВ «ПАРИТЕТ-СМІК»

1С:Предприятие - СМУК (РАБОЧАЯ)

Файл Правка Операции Основная деятельность Банк и касса ОС и НМА Зарплата и кадры Проводки Отчеты Предприятие Сервис Дина Отправка

Переконфигурировать интерфейс... ЦБТ... Счет на оплату покупателю Счет на оплату поставщику Поступление товаров и услуг

План счетов бухгалтерского учета

Действия... Переименовать... Корректные счета

Код	Наименование	3.	A.	A.
00	Вспомогательный счет		A.	
1	Необоротные активы		A.	
10	Основные средства		A.	
100	Инвестиционная недвижимость		A.	
101	Земельные участки		A.	
1010	Другие основные средства		A.	
102	Капитальные затраты по улучшению земель		A.	
103	Дома и сооружения		A.	
104	Машины и оборудование		A.	
105	Транспортные средства		A.	
106	Инструменты, приборы и инвентарь		A.	
107	Животные		A.	
108	Многолетние насаждения		A.	
109	Другие основные средства		A.	
1091	Другие основные средства		A.	
1092	Основные средства предназначенные для продажи		A.	
11	Другие необоротные материальные активы		A.	
111	Библиотечные фонды		A.	
1110	Другие малоценные необоротные материальные активы		A.	
1111	Библиотечные фонды (по каждому объекту)		A.	
1112	Библиотечные фонды (количественно)		A.	
112	Малоценные необоротные материальные активы		A.	
1121	Малоценные необоротные материальные активы (по каждому объекту)		A.	
1122	Малоценные необоротные материальные активы (количественно)		A.	
113	Временные (нетитульные) сооружения		A.	
114	Природные ресурсы		A.	
115	Инвентарная тара		A.	
116	Предметы проката		A.	
117	Другие необоротные материальные активы		A.	
1171	Другие необоротные материальные активы		A.	
1172	Необоротные материальные активы предназначенные для продажи		A.	
12	Нематериальные активы		A.	
121	Права на использование природных ресурсов		A.	
1210	Другие нематериальные активы		A.	
122	Патенты на использование изобретения		A.	

Дополнительные ввезен. Обновить данные с системы Счет на оплату постав. План: 25 октября 2018 г. Описания ОС Поступления 10. 2018 г. Оборудование. На ок. План счетов бухгалтер.

Додаток К

ПАРИТЕТ-СМІК						
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 10 за 2017 р.						
Виведені дані:	БО (дані бухгалтерського обліку)					
Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Податкове призначення	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Основні засоби						
10	46 562 250,9 6		17 154 204,9 1		63 716 455,87	
1010	13 488 938,1 4				13 488 938,14	
Необл. НДС, нехоз.	2 496 243,1 9				2 496 243,19	
Діюча модель залізничної дороги	3 203,3 7				3 203,37	
Кавоварка БОШ	8 172,0 0				8 172,00	
Обладнання системи контролю доступу	31 391,5 7				31 391,57	
Паровоз і компл.	11 871,4 7				11 871,47	
Роботи з оформ. та будівн. торг. площ "Океан Плаза"	2 218 271,4 5				2 218 271,45	
Роботи по Океан Плазі	223 333,3 3				223 333,33	
Обл. НДС	10 992 694,9 5				10 992 694,95	
DVD плеер Samsung DVD-C350K/XER	193,0 0				193,00	
Брамка з підсвічування м	156 144,9 2				156 144,92	
Разом	46 562 250,9		17 154 204,9		63 716 455,87	Разом

	6		1				
--	---	--	---	--	--	--	--

Додаток Л

ПАРИТЕТ-СМІК						
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 11 за 2017 р.						
Виведені дані:	БО (дані бухгалтерського обліку)					
Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Податкове призначення	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Основні засоби						
11	15 660 082,16		1 472 820,47		17 132 902,63	
1110	14 185 008,52				14 185 008,52	
Необл. НДС, нехоз.	9 186 249,65				9 186 249,65	
Адміністрування бізнесу (Паритет Мен. 2008-2012)	2 074 262,58				2 074 262,58	
Адміністрування бізнесу (Паритет Менедж)	282 667,81				282 667,81	
Аналіз проектно-архітектурної докум. (Паритет Мене)	67 772,67				67 772,67	
Гардероб 1К.02.20	476,30				476,30	
Гардероб 1К.02.21	639,45				639,45	
Датчик руху Colt XS	131,68				131,68	
Датчик руху Enforcer DX	98,33				98,33	
Датчик руху Equinox E	225,00				225,00	
Дизайн нового стандарту освіт.облад(фідер)	2 493 844,00				2 493 844,00	
Додаткові послуги (Паритет Мікс)	23 385,67				23 385,67	
Дослідження ринку (Паритет Мікс)	10 859,80				10 859,80	
Драбина сталевая (3 сходинки)	75,00				75,00	
Експозитор	2 181,76				2 181,76	
Експозитор	1 975,46				1 975,46	
ИБП APC чєрн. UPS CS 500	2 345,04				2 345,04	
Інфор-конс.послуги з нерухомості (Паритет Мікс)	138 393,91				138 393,91	
Камера внутр.ТВС-340W	1 837,50				1 837,50	
Камера внутрішня SK-2002/2,96	1 837,50				1 837,50	
Камера внутрішня SK-2002/3,6	1 575,00				1 575,00	
Конс. послуги з підпис. угоди оренди (Паритет Межж	693 096,00				693 096,00	

Додаток М

ПАРИТЕТ-СМІК						
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 13 за 2017 р.						
Виведені дані:	БО (дані бухгалтерського обліку)					
Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
Податкове призначення	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
13		45 761 381,78		6 027 514,54		51 788 896,32
131		20 043 277,68		2 776 451,73		22 819 729,41
Обл. НДС		20 031 376,20		1 949 014,55		21 980 390,75
Пропорц. обл. НДС		11 901,48		827 437,18		839 338,66
1310		11 063 424,86		758 391,84		11 821 816,70
Необл. НДС, нехоз.		1 994 178,40		489 001,92		2 483 180,32
Обл. НДС		9 069 246,46		269 389,92		9 338 636,38
1311		11 227 219,25		711 094,07		11 938 313,32
Необл. НДС, нехоз.		7 676 445,93		459 790,20		8 136 236,13
Обл. НДС		3 550 773,32		251 303,87		3 802 077,19
1312		383 053,61		49 124,64		432 178,25
Обл. НДС		383 053,61		49 124,64		432 178,25
132		1 475 073,64		1 472 820,47		2 947 894,11
1321		1 475 073,64		1 472 820,47		2 947 894,11
Необл. НДС, любая хоз.				3 053,87		3 053,87
Обл. НДС		924 031,24		85 616,81		1 009 648,05
Пропорц. обл. НДС		551 042,40		1 384 149,79		1 935 192,19
133		1 569 332,74		259 631,79		1 828 964,53
Обл. НДС		1 563 322,39		249 760,11		1 813 082,50
Пропорц. обл. НДС		6 010,35		9 871,68		15 882,03
Разом		45 761 381,78		6 027 514,54		51 788 896,32

Додаток Н

Картка рахунку 10 за 2017 р.									
Виведені дані:		БО (дані бухгалтерського обліку)							
Період	Документ	Аналітика Дт	Аналітика Кт	Дебет		Кредит		Поточне сальдо	
				Рахуно к		Рахуно к			
Сальдо на початок								Д	46 562 250,96
03.01.2017	Ввод в експлуатацію ОС ПС000000005 0 от 03.01.2017 23:59:59 Ввод в експлуатацію об'єкта ОС	Пропорц. обл. НДС Гондола №1	Пропорц. обл. НДС Гондола №1 460 Лавина (адмін.)	106	6 728,5 2	1521		Д	46 568 979,48
03.01.2017	Ввод в експлуатацію ОС ПС000000005 0 от 03.01.2017 23:59:59 Ввод в експлуатацію об'єкта ОС	Пропорц. обл. НДС Гондола №1	Пропорц. обл. НДС Гондола №1 460 Лавина (адмін.)	106	6 728,5 2	1521		Д	46 575 708,00
03.01.2017	Ввод в експлуатацію ОС ПС000000005 0 от 03.01.2017 23:59:59 Ввод в експлуатацію об'єкта ОС	Пропорц. обл. НДС Гондола №1	Пропорц. обл. НДС Гондола №1 460 Лавина (адмін.)	106	6 728,5 2	1521		Д	46 582 436,52

Додаток О

Картка рахунку 152 за 2017 р.									
Виведені дані:		БО (дані бухгалтерського обліку)							
Період	Документ	Аналітика Дт	Аналітика Кт	Дебет		Кредит		Поточне сальдо	
				Рахуно к		Рахуно к			
Сальдо на початок								Д	758 647,53
03.01.2017	Поступлени е товаров и услуг ПС000000018 5 от 03.01.2017 00:01:00 (Зачет аванса поставщику)	Пропорц. обл. НДС WI-FI точка доступу Cisco AIR- CAP1702I- E-K9 460 Лавина (адмін.)	Ексоріго- Україна ТОВ Основной договор Счет на оплату поставщика ПС000000203 6 от 07.12.2016 00:01:00	1521	51 497,5 0	631		Д	810 145,03
03.01.2017	Поступлени е товаров и услуг ПС000000018 6 от 03.01.2017 00:01:00 (Зачет аванса поставщику)	Пропорц. обл. НДС Термінал МС3190 460 Лавина (адмін.)	Ексоріго- Україна ТОВ Основной договор Счет на оплату поставщика ПС000000203 5 от 07.12.2016 00:01:00	1521	28 009,5 2	631		Д	838 154,55
03.01.2017	Поступлени е товаров и услуг ПС000000018 8 от 03.01.2017 00:01:00 (Зачет аванса поставщику)	Пропорц. обл. НДС РРО Ексселлю FP-2000 з дисплеєм DPD-501 та чипом- модулем NXP P5CC012 460 Лавина (адмін.)	Ексоріго- Україна ТОВ Основной договор Счет на оплату поставщика ПС000000196 2 от 01.12.2016 00:01:00	1521	61 176,7 9	631		Д	899 331,34

Додаток II

Картка рахунку 131 за 2017 р.									
Виведені дані:		БО (дані бухгалтерського обліку)							
Період	Документ	Аналітика Дт	Аналітика Кт	Дебет		Кредит		Поточне сальдо	
				Рахунок		Рахунок			
Сальдо на початок								К	20 043 277,68
31.01.2017	Закрытие месяца ПС0000000001 от 31.01.2017 23:59:59 Начисление амортизации ОС	<...> Офіс Амортизація ОЗ загального господарського використання	Обл. НДС Комп'ютер AMD255 A-6/4GB/320GB/ATX	92		131	50,33	К	20 043 328,01
31.01.2017	Закрытие месяца ПС0000000001 от 31.01.2017 23:59:59 Начисление амортизации ОС	<...> Амортизація ОЗ, пов'язаних зі збутом продукції, виконанням робіт, наданням послуг 427 Одеса	Обл. НДС Пожежні системи	93		131	1 497,74	К	20 044 825,75
31.01.2017	Закрытие месяца ПС0000000001 от 31.01.2017 23:59:59 Начисление амортизации ОС	<...> Офіс Амортизація ОЗ загального господарського використання	Обл. НДС Кондиціонер ISR07HR	92		131	83,75	К	20 044 909,50
31.01.2017	Закрытие месяца ПС0000000001 от 31.01.2017 23:59:59 Начисление амортизации ОС	<...> Офіс Амортизація ОЗ загального господарського використання	Обл. НДС Комп'ютер	92		131	54,17	К	20 044 963,67

Додаток Р

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2017 р.			
Форма №1 Код за ДКУД 1801001			
А К Т И В	Код радіа	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 039	750
первісна вартість	1001	2 591	3 011
накопичена амортизація	1002	1 952	2 261
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 207	19
Основи засоби	1010	18 413	31 321
первісна вартість	1011	62 222	80 849
знош	1012	43 809	49 528
Інвестиційна нерухомість	1013	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні втрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих отриманих резервах фондів	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	20 459	32 090
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	69 402	87 883
Виробничі запаси	1101	46	101
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	69 356	87 784
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити порестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	122	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за віданими авансами	1130	33 435	45 920
з бюджетом	1135	4 182	4 773
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 835	3 835
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	144	98
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	82 989	95 543
Готівка	1166	894	828
Радіони в банках	1167	72 312	80 357
Витрати майбутніх періодів	1170	7	10
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах налованих виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	31	62
Усього за розділом II	1195	190 312	234 291
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуті	1200	-	-
Баланс	1300	210 971	266 381

Продовження додатку Р

Пасив	Код радян	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	38	38
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(119 789)	(111 435)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(119 751)	(111 397)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	238 886	246 560
Довгострокові забезпечення	1520	551	881
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	551	881
Цільове фінансування	1525	-	-
Банківські депозити	1536	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату двох-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	239 437	247 441
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видалі	1605	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	8	1
товари, роботи, послуги	1615	71 452	93 448
розрахунками з бюджетом	1620	71	82
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	42	56
розрахунками з оплати праці	1630	295	331
Поточна кредиторська зборгованість за одержаними авансами	1635	-	73
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська зборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська зборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	19 417	36 344
Усього за розділом III	1695	91 285	130 337
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста партія активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	210 971	266 381

Керівник

Агапінський Павел Артур

Головний бухгалтер

Фролова Валентина Михайлівна

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток С

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2017 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	337 667	303 222
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(179 614)	(159 292)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	158 053	143 930
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	20 957	30 033
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(25 536)	(31 441)
Витрати на збут	2150	(95 547)	(74 753)
Інші операційні витрати	2180	(34 466)	(63 425)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	23 461	4 344
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 397	977
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(16 504)	(15 720)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(70)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка С

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	8 354	-
збиток	2295	(-)	(10 469)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	8 354	-
збиток	2355	(-)	(10 469)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	8 354	(10 469)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	8 564	6 035
Витрати на оплату праці	2505	18 925	14 510
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 673	2 719
Амортизація	2515	6 028	4 433
Інші операційні витрати	2520	118 360	141 964
Разом	2550	155 550	169 661

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Агацький Павло Артур

Головний бухгалтер

Фролова Валентина Михайлівна

